

DE FLEXIBELE PREMIEREGELING

**Het nieuwe pensioenstelsel: van wet naar
uitvoering van een flexibele premiereregeling**

Achmea Pensioenservices | 1 september 2023
Versie 1.2

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Inleiding	5
1. Naar een nieuwe wereld: premiereregelingen	8
1.1 Doel: een toekomstbestendig pensioenstelsel	8
1.2 Twee soorten premiereregelingen	8
1.3 Van een pensioentoezegging naar een premietoezegging	9
1.4 Vermogensbeheer en pensioenadministratie in het nieuwe stelsel	13
1.5 Naar een gelijkblijvende premie met leeftijdsafhankelijke opbouw	14
1.6 Premies en compensatiestaffels	14
1.7 (Geen) onverdeeld vermogen: kosten en toeslagen in opbouwfase	17
2. Nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheid	18
2.1 Nabestaandenpensioen	18
2.2 Geharmoniseerd partnerbegrip	24
2.3 Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	25
2.4 Arbeidsongeschiktheidspensioen en de optie van verzekeren	27
3. Leeftijdsafhankelijk beleggen	29
3.1 Leeftijdsafhankelijk beleggingsbeleid	29
4. De flexibele premiereregeling: blauwdruk	34
4.1 Collectief variabel pensioen als blauwdruk	34
5. De flexibele premiereregeling: beleggen	36
5.1 Beleggingsbeleid in opbouwfase: keuzevrijheid	36
5.2 Risicohouding en risicomaatstaven	38
5.3 Invullen zorgplicht bij lifecycle-beleggen met de beleggingsbalans	41
5.4 Van vermogensopbouw naar de uitkeringsfase	43
5.5 Administreren van collectieve beleggingen	45
6. De flexibele premiereregeling: de uitkeringsfase	48
6.1 In de uitkeringsfase gaat het om de hoogte van het pensioen	48

6.2	Collectief risico's delen binnen de uitkeerfase	50
6.3	Delen macro-langleven en renterisico binnen collectief	51
6.4	Sprediden van resultaten: een uitsmeermechanisme	52
6.5	De spreidingmethodieken	53
6.6	Een gesloten systeem met dakpannen (spreiden met geheugen).	55
7.	Risico's delen, beschermen en stabiliseren	56
7.1	Een collectieve variabele uitkering heeft veel voordelen	56
7.2	Risicodelingsreserve	59
7.3	Delen langlevensrisico	59
7.4	Delen micro-langlevensrisico	60
7.5	Delen macro-langlevensrisico	63
7.6	Uniform delen van macro-langlevensrisico	64
7.7	Stabiliseren van de uitkering met de risicodelingsreserve	65
7.8	Beschermen koopkracht met de risicodelingsreserve	69
8.	Overige whitepapers	71
Contact	72	

Voorwoord

HET NIEUWE PENSIOENSTELSEL: VAN WET NAAR UITVOERING MET DE FLEXIBELE PREMIEREGELING

We stappen met zijn allen over naar een nieuwe wereld

Dat raakt veel van uw en onze denkbeelden, keuzeprocessen en opgedane kennis. De Wet toekomst pensioenen is aangenomen. Wij kijken naar wat er verandert, hoe het precies werkt en wat de impact ervan is op onze dienstverlening. Ons uitgangspunt is een transparante en eenvoudige uitvoering. Dat doen we voor de solidaire premieregeling en de flexibele premieregeling.

Begrijpelijk en kostenefficiënt in het belang van de deelnemer

In deze paper beschrijven we de techniek en de uitvoeringsaspecten van een flexibele premieregeling. Hoe gaan we het doen? We maken daarin keuzes. Het belang van de (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden van onze pensioenfondsklanten staat voorop bij de uitvoeringskeuzes. Pensioenfondsen kunnen kiezen tussen de generieke keuze en opties voor uitvoering van de flexibele premieregeling.

Samenwerking is cruciaal

Duidelijk is dat de transitietijd kort is. Alle pensioenfondsen maken immers in een aantal jaar de transitie door. Het is voor iedereen een onbekende route. Goede samenwerking en samen optrekken is heel belangrijk voor pensioenfondsen, sociale partners, beroepsverenigingen en de uitvoeringsorganisatie en vermogensbeheerder achter het pensioenfonds. Daarom zetten wij ons ook in binnen werkgroepen en commissies van de Pensioenfederatie.

Lieke Werner,
Programmamanager Pensioenakkoord

Inleiding

ONZE INZICHTEN VOOR DE INVULLING VAN DE FLEXIBELE PREMIEREGELING

Premieregelingen zijn nieuw voor veel pensioenfondsen, maar niet voor Achmea Pensioenservices. Wij voeren namelijk al jaren premieregelingen uit voor diverse klanten. In dit document gaan we van wet naar praktijk. Onze ervaring gebruiken we om daarbij steeds te letten op de praktische uitvoerbaarheid. En op de uitlegbaarheid aan de deelnemer.

Per 1 januari 2028 moet het nieuwe pensioenstelsel er echt staan

Voor die tijd moet er heel wat gebeuren. Het gaat onder andere over de keuze van een pensioencontract. En daarna hoe je dat contract verder invult. We kregen dan ook vaak van onze klanten de vraag: waar moet ik allemaal aan denken als ik een nieuwe pensioenregeling opzet? Kortom, wat moet ik doen op weg naar een nieuwe pensioenregeling?

We beschrijven de nieuwe wereld en lichten daarbij horende begrippen toe

In deze paper richten we ons op de flexibele premieregeling. Allereerst bespreken we een aantal generieke onderdelen van het nieuwe stelsel. Vervolgens gaan we in op diverse onderdelen van de flexibele premieregeling. Over invaren schrijven we een separate paper.

Voor alle pensioenfondsen

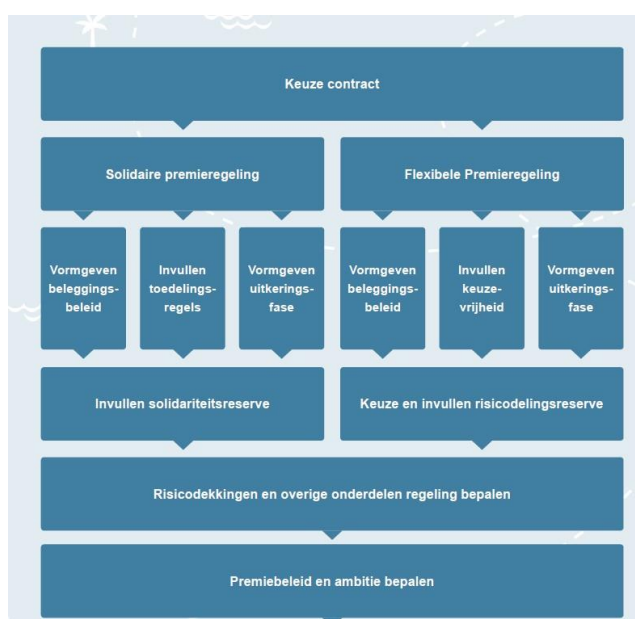
Achmea Pensioenservices ondersteunt verschillende soorten pensioenfondsen. Wanneer we in deze paper spreken over de Pensioenwet, dan bedoelen we ook de Wet verplichte beroepspensioenregeling. Als er voor een beroepspensioenregeling specifieke bepalingen gelden, vermelden we dit separaat. Wanneer we spreken over werkgever of sociale partners bedoelen we ook de beroepspensioenvereniging.

Invulling van het contract

Fase 2: besluitvorming →

1. Uitwerking van de contractkeuze.
2. Vervolgonderzoek en onderbouwing van de keuzes.
3. Analyse over invaren.
4. Analyse en onderbouwing voor compensatie.

Resultaat: transitieplan en alle partijen akkoord.

In deze paper staan de verschillende onderdelen van de flexibele premieregeling

Bijvoorbeeld: hoe gaat u het beleggingsbeleid vormgeven in de opbouw- en uitkeringsfase? U bepaalt de keuzevrijheid die u gaat bieden binnen de risicohouding en de keuzemogelijkheden en risicodeling tijdens de uitkeringsfase. De

keuze voor en invulling van een eventueel risicodelingsreserve. Ook wilt u voor een complete regeling duidelijke keuzes maken in de opzet van de generieke componenten rondom premie en risicodelingen.

Krijg inzicht in de opties die Achmea Pensioenservices kan uitvoeren via onze productkaart voor de FPR

In deze paper staat ook aan welke keuzes Achmea Pensioenservices de voorkeur geeft (de generieke keuze). Doelstelling voor de komende jaren is het neerzetten van een solide en goede standaard waarmee onze klanten een nieuwe pensioenregeling kunnen invullen die in de praktijk realiseerbaar is voor al onze klanten. En waarmee alle deelnemers goed bediend worden. Daarbij maken we keuzes. De transitie naar een nieuw stelsel is immers een enorm complexe operatie in een relatief korte periode. Maakbaarheid en haalbaarheid staan daarom voorop. Dit betekent dat we de komende periode niet alle opties die de wet biedt of klantspecifiek maatwerk, kunnen toezeggen. Daarbij speelt mee dat er voor een aantal opties nog onduidelijkheid of geen (lagere) regelgeving is. Het is niet uitgesloten dat we in een later stadium meer opties en specifieke wensen ondersteunen. We volgen dan een standaard change-proces. In het belang van onze klanten en deelnemers ligt de focus in de eerste fase van op het neerzetten van een solide basis inclusief onderstaande keuzemogelijkheden.

Onze keuzes voor de Flexibele premiereregeling (productaanbod transitie)

Onderdeel opbouwfase	Mogelijkheden	Onze keus	Onderdeel opbouwfase	Mogelijkheden	Onze keus
Premie-systematiek	<ul style="list-style-type: none"> Actual payment Assumed payment 	☐	Toetreding tot collectief	<ul style="list-style-type: none"> Geleidelijk 10 jaar Op pensioendatum 	☐
Premie en compensatieregelingen	<ul style="list-style-type: none"> Vlakke staffel (met bijsparen) Eerbiedigende werking Compensatiestaffel Compensatiedepot in fonds 	☐	Uitkeringsvormen OP	<ul style="list-style-type: none"> Gelijkblijvend OP Dalend (vast) OP Stijgend (vast) OP Tijdelijk gelijkblijvend 	☐
Partner pensioen	<ul style="list-style-type: none"> 1-50% bepaald variabel 1-50% onbepaald > variabel Overbruggingspensioen Herverzekerende rentebasis (vastgesteld) Herverzekerende kapitaalbasis (variabel) Eigen risicodragers Vrijwillige aanvulling 	☐	Overbruggingspensioen	<ul style="list-style-type: none"> Ingegaan partnerpensioen Ingegaan wezenpensioen Latent gelijkblijvend 	☐
Wezenpensioen	<ul style="list-style-type: none"> 1-20% variabel Herverzekerende rentebasis (vastgesteld) Herverzekerende kapitaalbasis (variabel) Eigen risicodragers 	☐	Nabestaande pensioen	<ul style="list-style-type: none"> Collectief / gesloten Individueel 	☐
Arbeidsongeschiktheids-pensioen	<ul style="list-style-type: none"> Geen Variabel 	☐	Risicodelingsreserve (vulregels)	<ul style="list-style-type: none"> Niet 3 jaar / 5 jaar 10 jaar 	☐
Premievrijstelling	<ul style="list-style-type: none"> (her) verzekeren Eigen risicodragers 	☐	Risicodelingsreserve (toedeelregels)	<ul style="list-style-type: none"> Vullen uit premie Initieel vullen Vullen bij inkoop collectief Uit sterfte 	☐
Beleggingsbeleid opbouwfase	<ul style="list-style-type: none"> Expliciete toedeling (unitadministratie) 	☐	Risicodelingsreserve (toedeelregels)	<ul style="list-style-type: none"> Voor Micro Langlevens Voor Macro langlevens 	☐
Keuzevrijheid	<ul style="list-style-type: none"> Lifecycle beleggen met beleggingsbalans 3 Lifecycle beleggen meer dan 3 LC Zelf beleggen 	☐	Stabiliseren uitkering	<ul style="list-style-type: none"> Dempen nominale korting Reparatie Koopkracht 	☐

Niet aangeboden

Afgeraden of niet maakbaar tijdens transitie

Generieke aanbod

Afhankelijk wetgeving

Optie

achmea Pensioenservices

Toets keuzes met de KNVB-criteria

Bij een aantal keuzes zijn opties die Achmea Pensioenservices wel, of juist niet, aanbiedt getoetst aan de zogenaamde KNVB-criteria. Dit zijn criteria uit het KNVB-toetsingskader voor producten van de AFM. Hierbij staat de K voor Kostenefficiëntie vanuit het perspectief van de deelnemer. De N staat voor Nut; geeft het invulling aan de behoefte van de deelnemer? De V staat voor Veilig; doet het wat het beoogt en is de uitkomst acceptabel? Ten slotte staat de B voor Begrijpelijk; is het niet onnodig of te ingewikkeld voor een deelnemer? Dit toetsingskader is verplicht voor verzekeraars en PPI's. Voor pensioenfondsen geldt geen verplichting. Toezichthouder AFM raadt het gebruik van deze criteria in het ontwikkelproces van producten en premiereregelingen voor pensioenfondsen wel sterk aan.

Herken gemakkelijk het generieke aanbod van Achmea Pensioenservices via de tabel

Deze paper biedt veel informatie en achtergronden bij keuzes. De keuze is voor de uitvoering ziet u in een tabel. Onze generieke keuze is herkenbaar aan de achtergrondkleur lichtgoud. De overige onderdelen zijn mogelijke specifieke invullingen en aanvullende opties. Een roze achtergrond raden we af of is een optie die nog verder moet worden uitgewerkt. Deze bieden we bij aanvang niet aan onder het generieke aanbod. Wij zetten de keuzes zo ver mogelijk vooraan in het hoofdstuk, zodat u de achtergrondinformatie en onze overwegingen erna kunt lezen.

Voorbeeld van een tabel:

Premie en compensatiestaffels	
Onze producten	Onze diensten
Leeftijdsonafhankelijke staffel (vlak)	Optioneel Bijsparen (tot het fiscaal maximale premiepercentage).
Leeftijdsafhankelijke staffel (eerbiedigende werking alleen bij flexibele premiereregeling)	<ul style="list-style-type: none"> • Naast basisregeling met vlakke staffel een regeling voor een gesloten groep (deelnemers op dag voor inwerkingtreding WTP). • Eigen Pensioen 123 en andere communicatie-uitingen, URM en prognoses. • Zorgplicht in communicatie-uitingen over verlies compensatie bij uitdiensttreding.
Tijdelijke leeftijdsafhankelijke compensatiestaffel	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdelijke aanvullende premie: open regeling voor alle deelnemers, startinformatie en andere communicatie-uitingen, URM en prognoses. • Weergave compensatie als apart onderdeel voor deelnemers.
Compensatiedepot	<ul style="list-style-type: none"> • Maatwerk op aanvraag. Regelgeving en eisen die gesteld worden aan uitvoerder rondom zorgplicht, rapportage en communicatie-uitingen zijn nog niet duidelijk.

1. Naar een nieuwe wereld: premieregelingen

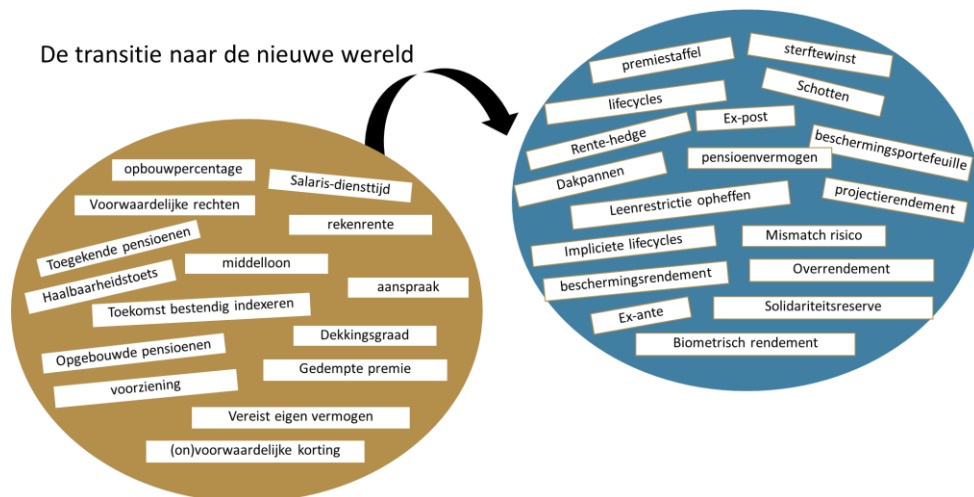
1.1 Doel: een toekomstbestendig pensioenstelsel

De Wet toekomst pensioenen is sinds 1 juli 2023 van kracht. Invoering van de nieuwe wettelijke regels brengt veel veranderingen met zich mee en raakt alle pensioenregelingen in Nederland. De hervorming moet leiden tot een meer toekomstbestendig pensioenstelsel dat:

- beter aansluit bij de ontwikkelingen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt;
- pensioen meer inzichtelijk en persoonlijker maakt;
- eerder perspectief biedt op een koopkrachtig pensioen voor alle generaties.

We stappen over naar een nieuwe wereld. Nu hebben veel pensioenfondsen een uitkeringsregeling. Straks zijn er alleen premieregelingen. Bij zo'n overstap horen nieuwe begrippen.

In deze figuur zie je begrippen uit de oude wereld (goud) en de nieuwe wereld (blauw).

1.2 Twee soorten premieregelingen

In het vernieuwde pensioenstelsel staat binnen alle pensioenregelingen de premie centraal. En de premie is voor alle leeftijden een gelijk percentage van de pensioengrondslag. Deelnemers bouwen met de ingelegde premies een persoonlijk pensioenvermogen op. De pensioenuitvoerder belegt het pensioenvermogen. Dit pensioenvermogen financiert op de pensioendata de levenslange uitkeringen.

Pensioenfondsen kunnen in het vernieuwde pensioenstelsel kiezen uit twee soorten premieregelingen:

1. De flexibele premieregeling
2. De solidaire premieregeling

De flexibele en de solidaire premieregeling lijken veel op elkaar, maar op diverse punten verschillen ze ook. Bijvoorbeeld in de manier waarop rendementen over deelnemers en pensioengerechtigden worden verdeeld of waarop bepaalde risico's verzekerd zijn. Daarnaast biedt de flexibele premieregeling meer keuzevrijheid aan een deelnemer. Alle pensioenregelingen wijzigen de komende jaren. Voor veel pensioenregelingen betekent dit een transitie naar een andere wereld.

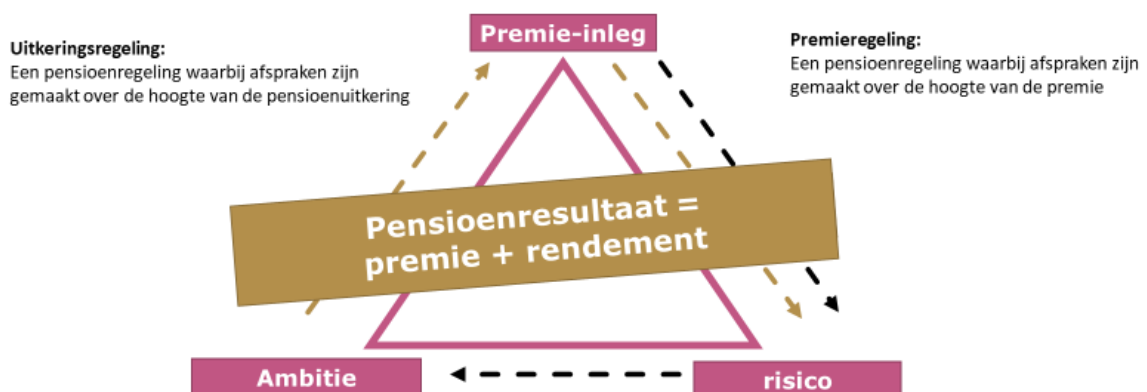
Keuze uit 2 type contracten

Flexibele regeling	Solidaire regeling
<ul style="list-style-type: none"> • Individueel vermogen in opbouwfase • Keuzevrijheid in opbouwfase in risicoprofiel • Keuze tussen vaste of variabele uitkering bij pensionering • Keuze in uitkeringsfase voor hoogte daling of stijging • Uitkeringsfase is collectief in termen van uitkeringen • Optionele risicodelingsreserve	<ul style="list-style-type: none"> • Pensioenopbouw geadmistreerd in termen van vermogen • Eén beleggingsbeleid voor het hele fondsvermogen • Behaald rendement wordt verdeeld volgens de door het pensioenfonds vooraf vastgestelde verdeelregels • Uitkeringsfase: levenslange uitkering vanuit individueel opgebouwd vermogen. • Geen keuzevrijheid in uitkeringsfase: hoogte projectierendement bepaald fonds <p>Verplichte solidariteitsreserve</p>

1.3 Van een pensioentoezegging naar een premietoezegging

Misschien wel de belangrijkste wijziging van het nieuwe pensioenstelsel is de overgang van een toegekende uitkering naar een toegekende premie. Een deelnemer bouwt niet langer het pensioen tijdsevenredig op. In plaats daarvan voegt het pensioenfonds periodiek premie toe aan een persoonlijk vermogen van de deelnemer waaraan rendement wordt toebedeeld. Voor de pensioenadministratie van uitkeringsregelingen waren vooral de uitkeringsduur, opbouwpercentages, pensioengrondslag en de (on)voorwaardelijkheid van toeslagen of andere toezeggingen van belang. Bij premieregelingen is echter geen sprake meer van een toezegging op basis van een uitkering, maar een toezegging op basis van een premie.

In deze afbeelding ziet u een weergave van de pensioendriehoek. Met daarbij een uitleg over het verschil in insteek tussen een uitkeringsregeling en een premieregeling.

Werkgevers en werknemers of beroepspensioenverenigingen zijn samen verantwoordelijk voor een adequate pensioenregeling. Ze formuleren daar samen een pensioen doelstelling (ambitie) voor. Bij een premieregeling is de hoogte van de premie de arbeidsvoorwaardelijke toezegging. En dus niet de ambitie. In het nieuwe stelsel is de hoogte van de pensioenpremie voor alle leeftijden gelijk. Het pensioenfonds maakt berekeningen om te bepalen of de

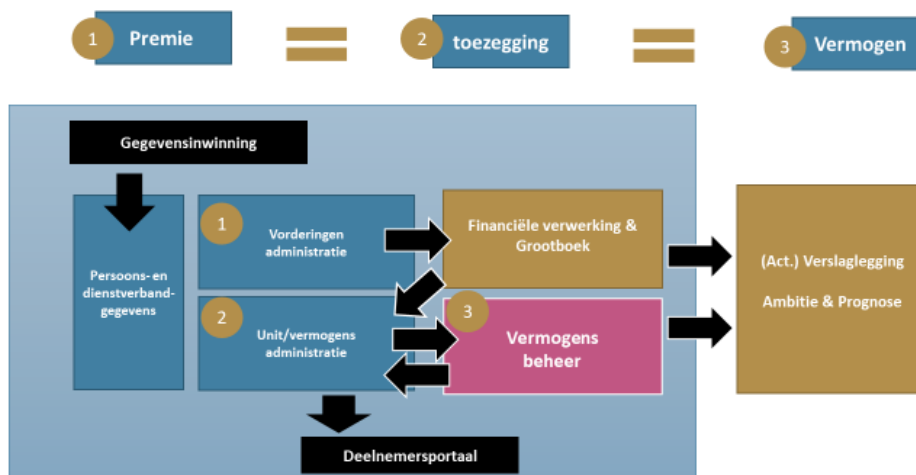
afgesproken premie-inleg naar verwachting toereikend is om de pensioendoelstelling te halen. Deze doorrekeningen maakt het pensioenfonds op basis van de uniforme scenario-set en de vooraf bepaalde risicohouding. Bij de solidaire en de flexibele premieregeling is periodieke toetsing van de risicohouding verplicht.

Bij premieregelingen is de hoogte van het pensioen niet langer afhankelijk van doorlopen diensttijd, salaris en opbouwpercentages. De ingelegde premies en hierop gemaakte (positieve of negatieve) rendementen bepalen de hoogte van het pensioen. De ingelegde premie en het daarmee behaalde rendement zijn immers van belang voor de uiteindelijke hoogte van het persoonlijke vermogen en de daarmee te financieren pensioenuitkeringen.

Het pensioenfonds splitst de pensioenpremie uit naar verschillende bestemmingen. Bij elke bestemming hoort veelal een apart beleggingsbeleid. De eerste bestemming van de premie is het persoonlijke pensioenvermogen. Andere bestemmingen (kunnen) zijn: een operationele reserve, een risicodelingsreserve en het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV). Naast deze specifieke bestemmingen heeft het pensioenfonds geen onverdeeld vermogen. Dat is een verschil met het huidige pensioenstelsel. Nu hebben pensioenfondsen met een uitkeringsregeling en een dekkingsgraad wel een onverdeeld vermogen en een dekkingsgraad om aan te geven als verplichtingen en vermogen niet in balans zijn. Bovendien staat dat onverdeeld vermogen los van de deelnemersadministratie. In het nieuwe pensioenstelsel werkt het anders. Het totale belegde vermogen is namelijk gelijk aan de optelsom van de persoonlijke vermogens, de specifieke reserves en het MVEV¹. Dit betekent ook dat bij de uitvoering van premieregelingen niet langer sprake is van gescheiden systemen voor premie, toezeggingen en vermogen.

In een systeem zonder onverdeeld vermogen moeten alle verschillen die bestaan tussen werkelijk ontvangen premiestromen en de aan persoonlijke pensioenvermogens toegekende en belegde individuele vermogens binnen het pensioenfonds worden gefinancierd. Het totale belegde vermogen is in de nieuwe contracten immers altijd gelijk aan de optelsom van de individuele vermogens, een eventuele risicodelingsreserve, andere specifieke reserves en het MVEV.

Systeemlandschap Pensioenuitvoering van premieregelingen

¹ Het Minimaal Vereist Eigen Vermogen moet separaat worden gehouden bovenop het kapitaal van de reserves met een specifieke bestemming.

Verschillende perspectieven

Van een sociaal naar een financieel contract

Uitkeringsregeling

Diensttijd, uren en de status van belang
Opbouw is tijdsevenredig
Reproduceerbaar, feiten en standen
Geen 1-1 relatie met premie
Veelal 1 totaal premie per jaar
Geen 1-1 relatie met beheerde vermogen
Veel onverdeeld vermogen *

* mismatch tussen vermogen en verplichting is de dekkingsschuld

Premieregeling

Premiestorting en belegmoment van belang
Opbouw door premiestorting en rendement
Kapitaalrekening (bancair denken)
Wel 1-1 relatie met premie
Premie gesplitst in componenten
Wel 1-1 relatie met beheerde totale vermogen
Keuzevrijheid = zorgplicht en keuzebegeleiding
Vrijwel geen onverdeeld vermogen **

** solidariteitsvermogen kent specifieke vul en verdeelregels

** Met onverdeeld vermogen bedoelen we hier een vermogen zonder specifieke bestemming met voorgeschreven vul- en verdeelregels en een eigen beleggingsbeleid. Een risicodelings- of solidariteitsreserve (solidaire premieregeling) zijn weliswaar niet verdeeld over persoonlijke vermogens. Die reserves zijn wel toebedeeld voor een specifiek doel en worden apart geadmistreerd en belegd.

1.3.1 Mogelijkheden binnen premieregelingen om verschillen te voorkomen

De manier waarop het pensioenfonds omgaat met premie-inning is relevant. Binnen ons generieke aanbod is dat Actual Payment.

Verschillen tussen toegezegde premie en toezeggingen aan persoonlijke vermogens kunnen ontstaan in de volgende situaties:

- het toekennen van premie aan individuele vermogens voordat de premie is ontvangen;
- het verwerken van correcties met terugwerkende kracht en/of
- het toepassen van 'geen premie, wel recht'.

Correcties uit het verleden moeten in een vermogensadministratie altijd in het heden worden gepositioneerd. Er kan immers niet met terugwerkende kracht worden belegd. Om de complexiteit van terugwerkende kracht te voorkomen, is het gebruikelijk dat in een premieregeling reglementair wordt bepaald dat correcties niet met terugwerkende kracht worden belegd.

Om correcties en naheffingen zoveel mogelijk te voorkomen, innen pensioenfondsen met een premieregeling de premie achteraf gebaseerd op de meest actuele gegevens. Het pensioenfonds bepaalt de premie maandelijks achteraf. Premieregelingen sluiten daarom veelal aan op de loonaangifteketen of de salarisadministratie. Het pensioenfonds verwerkt correcties in salarissen hierbij in de periode waarin de correctie plaatsvindt en niet in de periode waarover deze betrekking heeft. Dat is een verandering ten opzichte van het werken met voorschotten en een jaarlijkse eindafrekening zoals nu gebruikelijk is bij uitkeringsregelingen.

Ten slotte kunnen verschillen tussen het moment van toezeggen en betalen van premie leiden tot voorfinanciering en/of buffervorming bij het pensioenfonds. Daarom zijn in de huidige praktijk veel premieregelingen gebaseerd op 'Actual Payment'. Dat betekent dat het pensioenfonds premies pas toevoegt aan de individuele vermogens als ze daadwerkelijk zijn ontvangen.

Het pensioenfonds kan ook met 'Assumed Payment' werken. Hierbij wordt verondersteld dat alle premies op de premievervaldatum zijn betaald. De premies worden in deze systematiek altijd aan alle deelnemers op hetzelfde moment toegekend, ook als ze niet zijn ontvangen. Dat vinden wij een minder goede oplossing.

Assumed Payment

Het pensioenfonds belegt de aan een werkgever in rekening gebrachte premies op premievervaldatum voor de deelnemer en voegt de premies toe aan het individuele vermogen. Dit systeem gaat ervan uit dat de werkgever de factuur tijdig betaalt. Als dit niet het geval is financiert het pensioenfonds de niet ontvangen premies voor en loopt hier risico over.

Actual Payment

Het pensioenfonds voegt de premies pas toe aan de individuele vermogens van deelnemers op het moment dat de premies zijn ontvangen. Het pensioenfonds loopt daardoor geen financieringsrisico. Het moment van betaling bepaalt het tijdstip waarop de premie wordt toegekend en rendeert ook vanaf dat moment.

Voor een werkbare uitvoering gebruikt een pensioenfonds bij Assumed Payment een rekening-courantverhouding. Het pensioenfonds onttrekt binnen deze systematiek de premie op vervaldatum aan de rekeningcourant. Het pensioenfonds stort de premie op de vervaldatum in het persoonlijke pensioenvermogen van de deelnemer. Op dat moment geniet de deelnemer rendement. Het pensioenfonds moet de niet ontvangen premies voorfinancieren binnen het pensioenfonds. Er moet op het beleggingsmoment immers liquiditeit beschikbaar zijn voor de exacte beleggingsopdracht van alle individuele premiestortingen. Indien er geen kredietfaciliteit voorhanden is, moeten de niet ontvangen premies worden onttrokken uit een hiervoor beschikbare operationele reserve. Voorfinanciering is niet hetzelfde als het kredietrisico. De totale voorfinanciering omvat immers alle op het stortingsmoment nog niet ontvangen premies. En dat is hoger dan het uiteindelijke debiteuren- en/of kredietrisico.

De operationele reserve moet hiertoe bij aanvang van de regeling gevuld zijn. Indien Actual Payment wordt gehanteerd, wordt ongewenste solidariteit door de extra kosten van voorfinanciering voorkomen. In dit geval geldt immers 'de vervuiler betaalt'. Het pensioenfonds kan reglementair bepalen wanneer en hoe de deelnemer wordt gecompenseerd voor te late betalingen door de werkgever. Bijvoorbeeld met een rentevergoeding. De compensatie wordt indien mogelijk verhaald op de werkgever. De compensatie kan eventueel ten laste van reservering komen als onderdeel van de operationele reserve.

Bij Actual Payment worden de premies die niet zijn ontvangen in die periode (nog) niet belegd. Voor de deelnemers is dit duidelijk zichtbaar binnen de persoonlijke vermogens. De premies worden in dit geval namelijk zichtbaar niet bijgeschreven. De deelnemers ontvangen over de niet belegde premies over die periode in beginsel geen rendement. In de pensioenreglementen is benoemd dat premies pas worden bijgeschreven zodra deze zijn ontvangen.

Premie-inningssystematiek	
Onze producten	Onze diensten
Actual Payment	<ul style="list-style-type: none"> Fonds belegt premie na ontvangst.
Assumed Payment	<ul style="list-style-type: none"> Rekening-courantverhouding per werkgever. Beheer vorderingen en verantwoording rekening-courantverhouding. Operationele reserve voor verschillen. Vormgeving en uitvoering beleid. Bepalen hoogte operationele reserve en bepalen premiecomponent (financiering). Periodieke verantwoording operationele reserve. Invullen en uitvoeren beleid en proces bij lege operationele reserve.

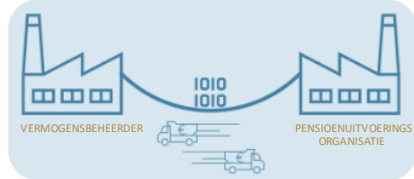
1.4 Vermogensbeheer en pensioenadministratie in het nieuwe stelsel

Het persoonlijke vermogen wordt de toezegging. Dat koppelt de administratie van het vermogen en het pensioeninkomen van de deelnemers aan elkaar. Het is niet meer mogelijk om vermogens los te administreren. Het totale vermogen is immers altijd de optelsom van de individuele vermogens en een eventuele specifieke reserve. Pensioenfondsen kunnen geen geld beleggen of toekennen dat er niet is. Dit vereist een naadloze aansluiting van de werkelijke financiële stromen op beleggingen en toedelingen. Deelnemers verwachten actuele en correcte informatie over de ontwikkeling van hun vermogen. De pensioenadministratie en het beheer van het vermogen moeten intensief gaan samenwerken. Dit vergt naast integratie van systemen ook kennisuitwisseling en samenwerking tussen de verschillende disciplines.

Pensioenuitvoeringsorganisaties en fiduciair managers/vermogensbeheerders functioneerden in uitkeringsregelingen veelal onafhankelijk van elkaar. Vermogen was niet toebedeeld, waardoor er geen expliciete relatie tussen beleggingsadministratie en pensioenadministratie bestond. De enige link was de dekkingsgraad en kasstromen/waardering van de verplichtingen. Het was daarom mogelijk om de uitvoering en beheer van beide administraties redelijk los en onafhankelijk van elkaar vorm te geven. En het leidde niet tot onoverkomelijke risico's of uitvoeringsproblemen. De fiduciair manager/vermogensbeheerder is verantwoordelijk voor invulling van het institutioneel beleggingsproces. Het beleggingsproces bestaat uit ALM, strategische asset allocatie, portefeuilleconstructie en -selectie en aanstelling en monitoring van vermogensbeheerders. De pensioenuitvoeringsorganisatie (PUO) was verantwoordelijk voor het actuariële proces waarbij pensioenaanspraken werden berekend en geadmistreerd.

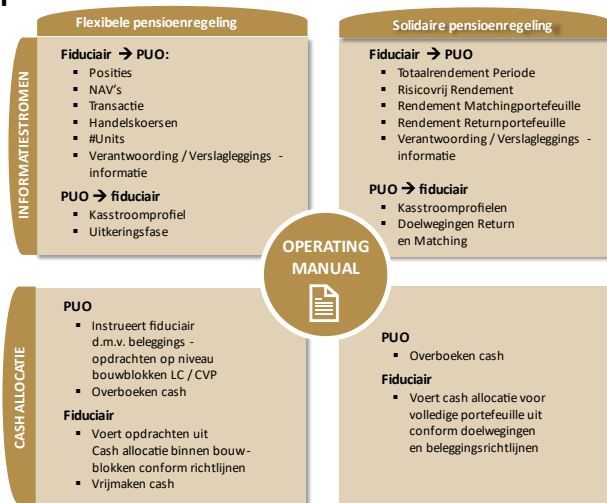
Samenwerking met vermogensbeheer

Grotere rol pensioenuitvoerder in allocatie

- Aanleggen van communicatielijnen (IT)
- Opstellen operating manual
  - Tijdslijnen instructies en afhandeling
  - Handelskalenders
  - Inhoud opdrachten
  - Etc.

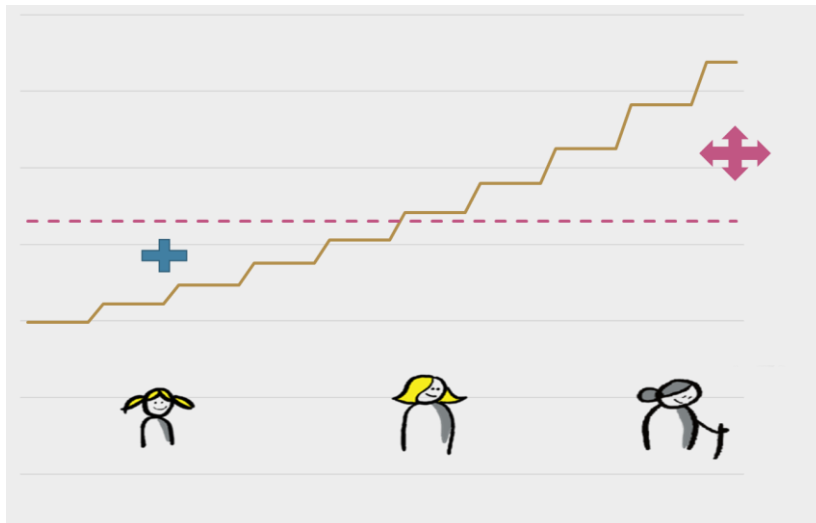
Vraag: Wat zijn de mogelijkheden bij de beleggingsadministratie (leadadministratie)

Premieregelingen vereisen een intensievere samenwerking. Leeftijdsafhankelijk beleggingsbeleid dwingt aansluiting tussen de beleggingsadministratie en pensioenadministratie af. Het volledige vermogen moet immers toegekend worden aan ofwel deelnemer danwel reserves/buffers. Uitgangspunt in de Achmeaketen: de deelnemersinformatie bevindt zich in de pensioenadministratie en beleggingsinformatie bevindt zich in de beleggingsadministratie. Bij het vormgeven van de regeling vraagt het ontwerp van lifecycles en cohorten om gecombineerde kennis. Kennis over zowel kenmerken en voorkeuren van deelnemers als beleggingsbeleid-instrumenten en mogelijkheden. Ook de gegevensuitwisseling neemt toe. Dit geldt voor beide contracten. Behaalde rendementen en kapitalen dienen immers ook bij de solidaire regeling frequent gealloceerd te worden naar deelnemers (dan wel een risicodelings- of solidariteitsreserve). Een fondsbestuur moet sturen op doelstellingen en risico's per cohort en op fondsniveau. Om de ontwikkeling te volgen op cohortniveau is informatie nodig over zowel deelnemers als beleggingen. Voor informatievoorziening over de behaalde rendementen is gecombineerde kennis nodig van deelnemers en beleggingen.

1.5 Naar een gelijkblijvende premie met leeftijdsafhankelijke opbouw

In het nieuwe stelsel wijzigt de systematiek van premie en opbouw. In de huidige wereld is er sprake van een doorsneesystematiek met gelijke premie en leeftijdsafhankelijke opbouw. Met daarnaast een leeftijdsafhankelijke premie met een gelijke opbouw. Daarvoor in de plaats komt voor iedereen een gelijke premie in combinatie met een leeftijdsafhankelijke opbouw. Het einde van de doorsneesystematiek betekent afschaffing van herverdeling van jong naar oud. Het nadeel van een hogere premie voor oudere werknemers verdwijnt ook. Omdat beide systemen verdwijnen zijn er gevolgen voor alle pensioenregelingen. Ook voor werkgevers die een premieregeling hebben of voor werkgevers die momenteel een actuariële premie betalen voor een uitkeringsregeling.

In een regeling met een leeftijdsafhankelijke doorsneepremie bouwen deelnemers in hun jongere jaren meer pensioen op en naarmate ze ouder worden minder. Dat noemen we ook wel degressieve pensioenopbouw. Door de overstap naar een nieuw systeem bouwen ouderen in het nieuwe systeem minder pensioen op dan het geval was geweest in het huidige systeem. Ouderen hebben immers minder jaren tot aan pensioendatum om het vermogen te laten renderen. Met eenzelfde premie-inleg per jaar kunnen oudere deelnemers op pensioendatum minder pensioen aankopen. Jongeren daarentegen krijgen met een leeftijdsafhankelijke premie meer premie per jaar waarmee zij op pensioendatum meer pensioen kunnen inkopen. De omzetting is dus met name nadelig voor deelnemers die vroeger minder aanspraken hebben opgebouwd doordat lagere premies werden ingelegd, of die jaren teveel premie hebben betaald voor de aanspraak die ze kregen. Het kabinet en sociale partners willen compensatie voor deelnemers die door deze systeemwijziging onevenredig benadeeld worden.

1.6 Premies en compensatiestaffels

1.6.1 Maximaal 30% premie voor ouderdomspensioen en partnerpensioen na pensioendatum

Voor het ouderdomspensioen plus het partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum, geldt een premie van maximaal 30% van de pensioengrondslag. Op landelijk niveau is de premiegrens van 30% budgettair neutraal. Hier hoort een rendement van 1,5% bij. Per pensioenregeling en deelnemerspopulatie kan het natuurlijk verschillen of die nieuwe premiegrens budgettair neutraal is. Kosten voor vermogensbeheer en het afdekken van beleggingsrisico vallen binnen de premiegrens van 30%. Kosten zoals administratie-, incasso- en excassokosten komen er bovenop. Ook risicopremies voor een partnerpensioen bij overlijden voor pensioendatum, wezenpensioen, nabestaandenoverbruggingspensioen, arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid komen bovenop de 30%.

1.6.2 Compensatieregelingen

De overgang naar een premieregeling met een vlakke premie dient op een evenwichtige manier plaats te vinden. Dit houdt in dat eventuele nadelige effecten op het verwachte te bereiken pensioen voor deelnemers adequaat worden gecompenseerd. Voor adequate compensatie kan het noodzakelijk zijn om bepaalde leeftijdsgroepen in meer of mindere mate te compenseren. In de compensatieregeling mag onderscheid naar leeftijd worden gemaakt.

Compensatie kan plaatsvinden in de pensioenregeling of in de loonsfeer. Binnen de pensioenregeling kan compensatie plaatsvinden door premie of met binnen een pensioenfonds opgebouwd vermogen. Dit laatste wordt ook wel een dubbele transitie genoemd. Bij een dubbele transitie kan compensatie bij overstap naar het nieuwe stelsel in een keer óf gespreid plaatsvinden. Bij compensatie in een keer worden alleen de – op dat moment aanwezige – benadeelde deelnemers gecompenseerd (gesloten groep).

Het toekennen van compensatie voor de afschaffing van de doorsneesystematiek kan ook worden gespreid. Als gekozen wordt voor t het spreiden van compensatie, dient deze spreiding tijdsevenredig over de looptijd van de compensatieregeling te worden toegekend. De compensatieperiode loopt tot uiterlijk 2037 en geldt in dit geval voor alle deelnemers van een bepaalde leeftijd (open groep). Hier krijgen nieuwe en toekomstige werknemers dezelfde compensatie als die geldt voor de bestaande medewerkers op het moment van de transitie. Een tijdelijke compensatieregeling kan worden gefinancierd uit een aanvullende premie bovenop de doorsneepremie of door het vormen van een compensatiedepot binnen het fonds bij invaren.

Voor premieovereenkomsten en bij verzekeraars ondergebrachte uitkeringsovereenkomsten die bij ingang van de wet al bestaan is compensatie niet in alle gevallen mogelijk. Onder voorwaarden mogen deze werkgevers de bestaande leeftijdsafhankelijke premie behouden, ook wel aangeduid met eerbiedigende werking.

1.6.3 Eerbiedigende werking voor bestaande premieregelingen

Voor werkgevers die nu een beschikbare premieregeling met een leeftijdsafhankelijke premiestaffel hebben, bestaat onder voorwaarden de mogelijkheid tot een eerbiedigende werking. Dit betekent dat een leeftijdsafhankelijke premiestaffels (voor zover passend binnen het daarvoor geldende fiscale kader) voor bestaande deelnemers ook na 2028 gehanteerd mogen blijven. Door gebruik te maken van de eerbiedigende werking is er voor deze bestaande deelnemers geen transitie-effect. En daardoor is compensatie niet noodzakelijk. De opbouwsystematiek blijft immers hetzelfde. Voor nieuwe deelnemers komt er wel een nieuwe regeling met een leeftijdsonafhankelijke premie. Voor de pensioenregeling van één werkgever kunnen er dus twee deelnamegroepen zijn. Met elk eigen communicatie-uitingen, premiestelling en prognoseberekeningen. De eerbiedigende werking betreft een gesloten groep en is alleen mogelijk binnen de flexibele premieregeling. Indien gekozen wordt voor de eerbiedigende werking betekent dit dat het pensioenfonds meerdere regelingen financieel apart moeten administreren. Voor deze deelnemers kunnen verschillende processen gelden. Dit brengt extra uitvoeringskosten met zich mee.

1.6.4 Arbeidsmarkteffecten en zorgplicht

Door de verschillen die ontstaan tussen de compensatieregelingen van de verschillende pensioenfonds en/of pensioenregelingen, ontstaan arbeidsmarkteffecten. Door de verschillende compensatiemogelijkheden kan het voorkomen dat deelnemers compensatie verliezen of juist dubbel krijgen. Pensioenuitvoerders moeten deelnemers wijzen op de mogelijk nadelige effecten van het verliezen van compensatie voor de pensioenopbouw bij een eventuele uitdiensttreding.

1.6.5 Compensatiedepot

Bij een compensatiedepot is er altijd sprake van spreiding van de compensatie. Het compensatiedepot is een hiervoor geormerkt deel van het vermogen van het pensioenfonds. Dit wordt dan een specifieke reserve, naast alle overige reserves (wel afgezonderd van de rest), met eigen vul-/verdeelregels en rendementstoekenning. Uit deze reserve wordt de compensatie voor alle actieve deelnemers gefinancierd gedurende de looptijd van de compensatieregeling. Hier is sprake van een open regeling die ook van toepassing is op nieuwe deelnemers. De voorwaarden waaronder mag worden uitgekeerd uit het compensatiedepot staan in een compensatieregeling. Een compensatiedepot betekent een van de reguliere premie gescheiden facturering, inning en toekenning van premies. Daarnaast zal verantwoording moeten worden afgelegd over de ontwikkeling en de eventuele toereikendheid van het depot. Ook moet dit worden

verwerkt in prognoses en communicatie naar deelnemers. Het aanhouden van een depot brengt extra uitvoeringskosten met zich mee.

Aandachtspunt:

Het is nog onduidelijk of en welke aanvullende eisen worden gesteld aan de voorwaarden en verantwoording bij een compensatiedepot. Zo is niet duidelijk of het pensioenfonds bij prognoseberekeningen rekening moet houden met de toereikendheid van het depot. En of het pensioenfonds de deelnemer in communicatie-uitingen moet wijzen op eventuele risico's.

Achmea Pensioenservices heeft nog geen zicht op de eventueel hieruit voortkomende aanvullende eisen aan communicatie en dienstverlening. Daarnaast is een compensatiedepot geen onderdeel van de generieke dienstverlening. Dit wordt mogelijk toegevoegd als aanvullende dienstverlening zodra er meer duidelijk is over de eisen. Omdat de benodigde systeemspecificaties nog niet kunnen worden vastgesteld, is dit geen onderdeel op de planning. De beschikbaarheid in de eerste basisfunctionaliteit is daarmee niet waarschijnlijk.

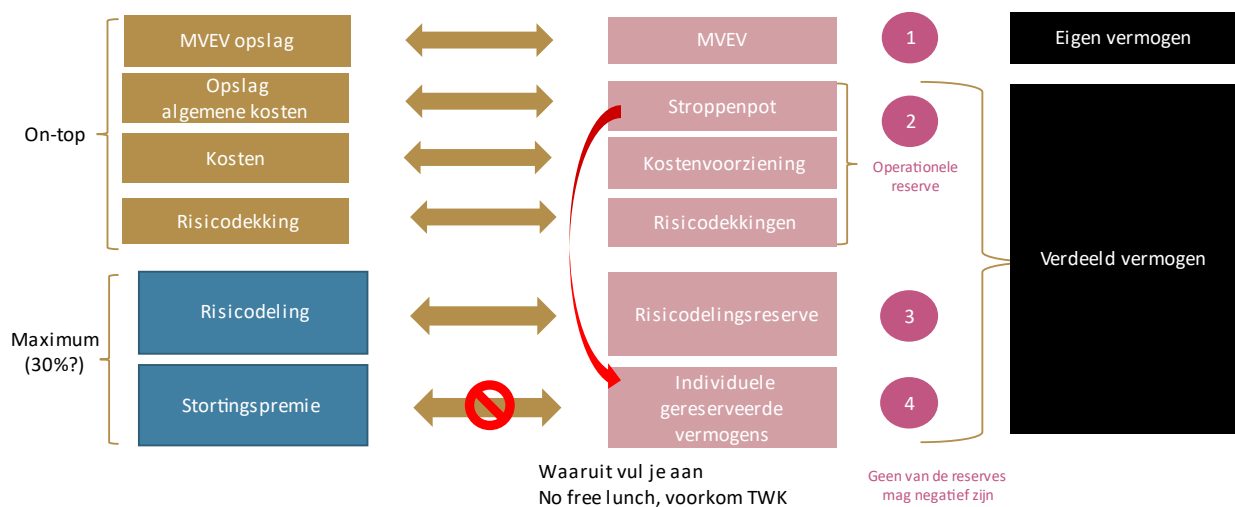
Premie en compensatiestaffels	
Onze producten	Onze diensten
Leeftijdsonafhankelijke staffel (vlak)	Optioneel Bijsparen (tot het fiscaal maximale premiepercentage).
Leeftijdsafhankelijke staffel (eerbiedigende werking alleen bij flexibele premieregeling)	<ul style="list-style-type: none"> • Naast basisregeling met vlakke staffel een regeling voor een gesloten groep (deelnemers op dag voor inwerkingtreding WTP). • Eigen Pensioen 123 en andere communicatie-uitingen, URM en prognoses. • Zorgplicht in communicatie-uitingen over verliescompensatie bij uitdiensttreding.
Tijdelijke leeftijdsafhankelijke compensatiestaffel	<ul style="list-style-type: none"> • Tijdelijke aanvullende premie: open regeling voor alle deelnemers, Pensioen 123 en andere communicatie-uitingen, URM en prognoses. • Weergave compensatie als apart onderdeel voor deelnemers.
Compensatiedepot	<ul style="list-style-type: none"> • Maatwerk op aanvraag. Regelgeving en eisen die gesteld worden aan uitvoerder rondom zorgplicht, rapportage en communicatie-uitingen zijn nog niet duidelijk.

1.7 (Geen) onverdeeld vermogen: kosten en toeslagen in opbouwfase

In tegenstelling tot het huidige stelsel moet de premie in de nieuwe regelingen altijd kostendekkend zijn. Ook is het belegde vermogen altijd gelijk aan de individuele vermogens en de specifieke reserves. De administratie van individuele pensioenvermogens is gebaseerd op financiële in- en uitstroom en lijkt daarin meer op een bancaire administratie. De premie wordt gesplitst naar de verschillende bestemmingen en zo belegd. Zo zal de bijdrage aan de risicodelingsreserve worden toegevoegd aan het kapitaal dat daarvoor wordt belegd. Er is niet langer sprake van één belegd onverdeeld vermogen. Dit vergt een 'straight through'-verwerking van geldstromen en meer transparantie over de bestemming van een voorziening en of deze toereikend is.

Premie en financiële stromen zonder onverdeeld vermogen

1.7.1 Minimaal Vereist Eigen Vermogen

Het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) mag geen onderdeel vormen van de risicodelingsreserve. Eigen vermogensposten zijn bedoeld als buffer tegen onverwachte verliezen die samenhangen met de risico's die worden gelopen. De buffer die wordt aangehouden mag niet 'bestemd' zijn voor andere doeleinden dan vooraf bepaald. Dit betekent concreet dat het eigen vermogen dat voor het MVEV geldt, als een aparte balanspost moet worden aangehouden.

1.7.2 Operationele reserve

Ook de operationele kosten en onvoorziene technische resultaten, bijvoorbeeld het verwerken van mutaties met terugwerkende kracht, de situatie geen-premie-wel-recht of excassokosten, moeten afzonderlijk van de risicodelingsreserve worden geadmistreerd. De operationele reserve is een voorziening voor operationele- en excassokosten. En is daarnaast ook bedoeld voor onvoorziene technische resultaten. De operationele reserve is een voorziening en betreft geen eigen vermogen. Deze operationele doelen moeten vooraf worden gespecificeerd. Ook deze voorziening mag niet negatief worden. Risico gedekt nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidspensioen, inclusief premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid kan eveneens in deze voorziening worden ondergebracht, maar mag ook in een aparte voorziening. Ook deze eventuele aparte voorziening mag niet negatief worden.

2. Nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheid

2.1 Nabestaandenpensioen

De Wet toekomst pensioenen verandert het nabestaandenpensioen structureel. Met het nabestaandenpensioen bedoelen we het partner- en wezenpensioen. Aanleiding voor deze grote verandering is de onduidelijkheid over de vele verschillende dekkingsvarianten en hoogte van de uitkering. Ook de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen² zijn hierbij relevant. De Stichting van de Arbeid heeft hierover in 2020 een advies opgeleverd. De inrichting van het 'nieuwe' nabestaandenpensioen is daarop gebaseerd.

Daarnaast komt er ook een uniforme partnerdefinitie. Dat biedt een pensioendeelnemer duidelijkheid of er een partnerpensioen van toepassing is. Het maakt niet uit bij welke pensioenuitvoerder iemand pensioen opbouwt.

2.1.1 Hoe ziet het nieuwe partnerpensioen eruit?

Het nieuwe partnerpensioen kent twee fases, namelijk de dekking voorafgaand aan pensioendatum en de gekozen dekking voor na pensioendatum. Het partnerpensioen voor de pensioendatum wordt altijd op basis van eenjarige risicopremies afgedekt en is onafhankelijk van de leeftijd of de diensttijd.

Na de pensioendatum kan de deelnemer ervoor kiezen een deel van het opgebouwde pensioenvermogen aan te wenden voor een partnerpensioen. De uitkering van het partnerpensioen is variabel, dit is in lijn met de uitkeringen van het ouderdompensioen in de flexibele premieregeling.

De hoogte van het partnerpensioen

De grondslag voor het partnerpensioen wijzigt. In de regeling wordt vastgelegd welk percentage van het relevante pensioengevende salaris wordt verzekerd. Dit kan lopen van 1 tot 50%. De verschillen met de huidige rekenwijze kunnen hierdoor zeer aanzienlijk zijn.

Voorbeeld:

Stel dat een deelnemer op 26-jarige leeftijd start in de pensioenregeling. Tot de pensioenleeftijd (68) kan de deelnemer dan 42 dienstjaren behalen. Het opbouwpercentage voor het partnerpensioen is 1.313%, het pensioengevend salaris bedraagt € 22.000,- en de franchise € 14.167,-. Dan kan in de huidige regeling $((€ 22.000 - /- € 14.167) * 1,313\% * 42 \text{ jaar}) = € 4.320,-$ partnerpensioen worden verzekerd. In de nieuwe regeling kan bij een maximaal partnerpensioen 50% van het salaris (€ 11.000,-) worden verzekerd.

Doordat de hoogte van het partnerpensioen alleen nog afhankelijk is van het pensioengevend salaris kunnen aanzienlijke verschillen in de dekking ontstaan bij aanvang van de nieuwe regeling. Sociale partners moeten dan ook een uitgebreide analyse maken om een keuze te maken voor een toereikende dekking. De verwachting is dat de toezegging in veel gevallen lager zal liggen dan de maximale 50% van het pensioengevend salaris.

Het partnerpensioen is gekoppeld aan het actuele pensioengevend salaris, maar bij deelnemers met veel variatie in het maandsalaris door onregelmatige diensten, overwerk en overig variabel inkomen, kan de dekking van het partnerpensioen dan ook op maandbasis mee bewegen. Daarom is het mogelijk om de definitie van het pensioengevend salaris voor het partnerpensioen zodanig te definiëren dat deze schommelingen worden weggenomen. Dit kan bijvoorbeeld door het pensioengevend salaris te middelen over maximaal 5 jaar.

² Advies nabestaandenpensioen Stichting van de Arbeid juni 2020 <https://www.stvda.nl/-/media/stvda/downloads/publicaties/2020/advies-nabestaandenpensioen-2020.pdf>

De hoogte van het wezenpensioen

Het wezenpensioen verandert mee met het partnerpensioen. De grondslag van het wezenpensioen wordt dan ook het relevante pensioengevende salaris van de deelnemer. De hoogte van het wezenpensioen is dan maximaal 20% van dit pensioengevend salaris. Bij volle wezen (beide ouders overleden) is verdubbeling mogelijk.

Naast de grondslag voor het wezenpensioen verandert ook de einddatum van dekking (en uitkering), deze wordt voor alle pensioenregelingen standaard 25 jaar. Dit is een behoorlijke verbetering binnen de meeste pensioenregelingen en levert ook in de administratie een vereenvoudiging op omdat er geen controle meer nodig is op studerende wezen. Hiervoor gold vaak een verlenging van de uitkering.

In het verlengde van het bovenstaande voorbeeld, geldt dan voor het wezenpensioen dat dit eerder werd afgeleid van het partnerpensioen, meestal 20%, waardoor in de oude situatie het wezenpensioen € 864,- was. In de nieuwe regeling wordt het wezenpensioen € 4.400,-.

2.1.2 Uitloopdekking van het partner- en wezenpensioen

Bij einde van een dienstverband stopt normaal gesproken de risicodekking voor het nabestaandenpensioen. Er wordt immers geen premie meer betaald. Hierdoor komt er voor deelnemers die nog op zoek zijn naar een nieuwe baan een te abrupt einde aan een nog wel noodzakelijk dekking. Daarom wordt een wettelijke uitloopdekking geïntroduceerd. Deze uitloop geldt zowel voor het partnerpensioen als voor het wezenpensioen in ongewijzigde vorm.

Bij einde dienstverband eindigt de deelname aan de pensioenregeling. Maar het pensioenfonds zet de dekking van het partnerpensioen nog drie maanden voort. Werkgevers of sociale partners kunnen besluiten deze periode te verlengen naar zes maanden.

Als iemand aansluitend aan de beëindiging van de deelneming een WW-uitkering ontvangt, zet het pensioenfonds de dekking van het partnerpensioen voort. De omvang van de werkloosheid is relevant voor de hoogte van de dekking. Ook als een gewezen deelnemer, aansluitend aan de beëindiging van de deelneming een Ziektewet uitkering ontvangt, zet het pensioenfonds de dekking van het partnerpensioen voort. Dat geldt ook als iemand na 13 weken ziekte in de Werkloosheidswet in de Ziektewet komt.

Helemaal nieuw is deze uitloopdekking niet. Ook onder de huidige wetgeving is er bij een risico gedekt nabestaandenpensioen een uitloopdekking tijdens de WW-periode. Deze dekking is echter veel beperkter. Dat komt doordat de huidige dekking gerelateerd is aan de diensttijd die bij de werkgever was doorgebracht (het tijdsevenredige partnerpensioen).

Voorbeeld:

Stel dat de deelnemer uit het eerdere voorbeeld na 5 jaar wordt ontslagen. In de oude situatie zou gedurende de WW-periode een partnerpensioen van $((€ 22.000 - € 14.167) * 1,313% * 5 \text{ jaar}) = € 514,-$ verzekerd blijven. In de nieuwe regeling blijft de volledige € 11.000,- gedekt.

In de uitlooperperiode kan natuurlijk geen premie meer in rekening worden gebracht bij de ex-werkgever. De uitloopdekking wordt dan ook gefinancierd vanuit een opslag in de premie, welke tijdens de actieve periode wordt betaald.

De hoogte van de dekking gaat uit van de dekking die geldt op de dag voor beëindiging van de deelneming. Hierdoor is er geen sprake meer van enige afhankelijkheid van de duur van het dienstverband van de gewezen deelnemer.

2.1.3 Vrijwillige voortzetting

Voor de deelnemer kan het wenselijk zijn om de risicodekking voor partnerpensioen langer voort te zetten. Dus na afloop van de verplichte uitlooperperiode van drie maanden, dan wel na afloop van de WW-/Ziektewet-periode. Dat kan

met een vrijwillige voortzetting van de risicodekking. Hiermee dekt de deelnemer het financiële risico af op overlijden voorafgaand aan de pensioendatum danwel voor een bepaalde periode na uitdiensttreding.

De deelnemer krijgt daarom bij het einde van de uitlooperperiode dan wel na afloop van de WW-periode (inclusief eventuele Ziektewetperiode) de keuze om de risicodekking vrijwillig voort te zetten. Een deel van het gespaarde pensioenvermogen bestemd voor het ouderdomspensioen wordt in dat geval gebruikt voor financiering van de risicopremie. Die risicopremie is nodig voor de voortzetting van de risicodekking. De hoogte van de benodigde risicopremie hangt onder andere af van de leeftijd van de deelnemer en de hoogte van de risicodekking die wordt voortgezet.

De wetgever beperkt de maximale duur van de vrijwillige voortzetting niet, maar schrijft wel voor dat een minimale duur voor vrijwillige voortzetting 15 jaar is. De deelnemer kan er, nadat hij eerder koos om deel te nemen, er natuurlijk wel voor kiezen om de dekking stop te zetten. Bij vormgeving van de regeling moet in de pensioenovereenkomst worden vastgelegd of een vrijwillige voortzetting door uitruil beperkt wordt in de tijd, hoogte en hoelang. Wanneer een deelnemer kiest voor vrijwillige voortzetting neemt het pensioenvermogen af, doordat de premies worden onttrokken.

Vanwege de vermindering van het pensioenvermogen bestaat het risico dat het pensioen ontoereikend wordt. Daarom is het van belang dat een deelnemer hier jaarlijks, conform artikel 48 van de Pensioenwet en artikel 59 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, evenwichtig over geïnformeerd wordt. Specifieke aandacht is nodig voor de risico's van deze keuzemogelijkheid voor de pensioenopbouw. De norm voor keuzebegeleiding is onverkort van toepassing op de informatieverstrekking over de keuze voor vrijwillig voortzetten van de risicodekking met uitruil. De keuzebegeleiding wordt zo ingericht dat de deelnemer bij zijn keuze voor vrijwillige voortzetting een goed beeld heeft van de gevolgen voor zijn pensioenkapitaal in de toekomst. Jaarlijks wordt de deelnemer geïnformeerd over de stand van zaken en wordt de mogelijkheid geboden om de dekking stop te zetten. Na een eerste keuze voor de opt-in wordt de jaarlijkse default voortzetting van de dekking met de mogelijkheid van een opt-out. De deelnemer moet daarbij expliciet de keuze maken om de risicodekking stop te zetten. Maakt de deelnemer geen keuze, dan wordt de risicodekking voortgezet.

Naast een beperking in de tijd kunnen decentrale sociale partners ook een maximum bepalen aan de hoeveelheid pensioenvermogen die uitgeruild kan worden voor de financiering van de risicopremie. Wettelijk gezien wordt de keuzemogelijkheid beperkt door de hoogte van de afkoopgrens. Uiteraard moet de deelnemer in dat geval door de pensioenuitvoerder op de hoogte worden gesteld van de risico's die de beëindiging met zich meebrengt.

2.1.4 Wat kunnen deze veranderingen in de praktijk betekenen?

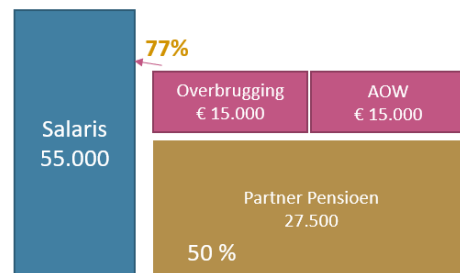
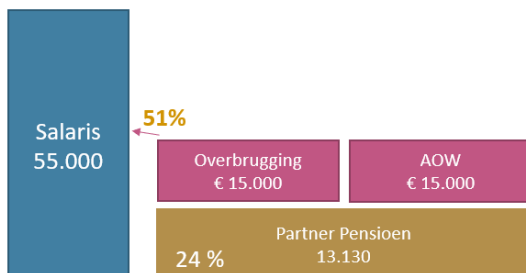
Hieronder staan twee voorbeelden ter illustratie van de mogelijke verhogingen ten opzichte van de huidige situatie. In beide gevallen geven we alleen afgeronde bedragen weer.

Voorbeeld 1A

Huidig salaris 55.000 (45 jaar, al 2 jaar in dienst en nog 23 dienstjaren tot pensioen is totaal 25 dienstjaren)

Pensioengrondslag: $55.000 - 15.000 = 40.000$
 Partnerpensioen is $1,313\% * 25 * 40.000 = 13.130$
 Overbruggingspensioen = 15.000

Pensioengrondslag is Salaris = 55.000
 Partnerpensioen is $\text{max.}50\% * 55.000 = 27.500$
 Overbruggingspensioen = 15.000

Voorbeeld 1A laat de effecten zien voor iemand van 45 jaar met een salaris van € 55.000,- en 25 dienstjaren. Links laat de huidige situatie zien, de rechtergrafiek is de nieuwe situatie. Per dienstjaar heeft een deelnemer recht op 1,313% van de grondslag als partnerpensioen. Deze grondslag wordt bepaald door het salaris te verminderen met een drempelbedrag of franchise. In de huidige situatie zou de uitkering uitkomen op zo'n € 13.130,- ofwel 24% van het salaris. In de nieuwe situatie hoeft geen rekening te worden gehouden met dienstjaren of met een franchise. Daardoor kan het partnerpensioen bijna verdubbelen tot € 27.500,-. Dit voorbeeld toont de keuze voor het toegestane maximum, ofwel 50% van het salaris.

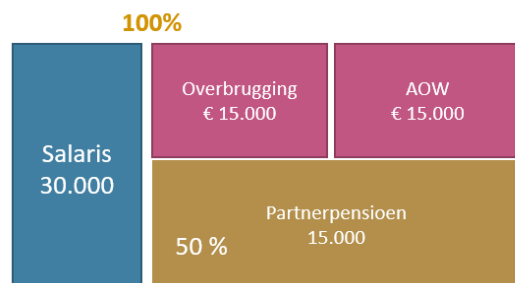
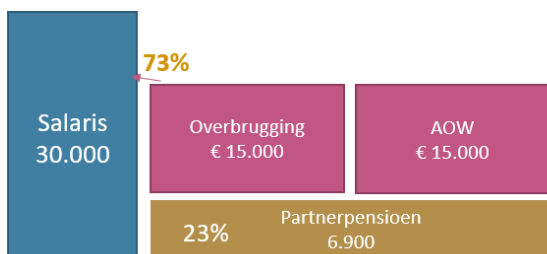
Het blijft mogelijk een overbruggingspensioen (tijdelijk partnerpensioen) hieraan toe te voegen. In dat geval komt de uitkering als percentage van het salaris uit op 51% nu tegenover 77% straks (in potentie). Afhankelijk van de gemaakte keuzes, zijn de verschillen tussen nu en straks dus aanzienlijk.

Voorbeeld 1B

Huidig salaris 30.000 (33 jaar, nieuw in dienst en nog 35 dienstjaren tot)

Pensioengrondslag: $30.000 - 15.000 = 15.000$
 Partnerpensioen is $1,313\% * 35 * 15.000 = 6.900$
 Overbruggingspensioen = 15.000

Pensioengrondslag is Salaris = 30.000
 Partnerpensioen is $\text{max.}50\% * 30.000 = 15.000$
 Overbruggingspensioen = 15.000

Vooral voor lagere inkomens kan het nieuwe partnerpensioen gunstig uitpakken. Links laat de huidige situatie zien, de rechtergrafiek is de nieuwe situatie. Hier zijn de verschillen tussen nu en straks nog groter. Dat komt vooral door het wegvallen van de franchise. Het franchisebedrag dat tot nu toe werd afgetrokken van het salaris, werkte namelijk in het nadeel van de lagere inkomens. Op dit punt is straks dus meer gelijkheid. Voorbeeld 1B laat iemand van 33 jaar zien, met een lager salaris en 35 jaren opbouw voor de boeg. In de huidige situatie zou de uitkering hier uitkomen op

zo'n € 6.900,- ofwel 23% van het salaris. In de nieuwe situatie kan dit bedrag zelfs met een meer dan een factor 2 toenemen tot € 15.000,-. Dit geldt bij de keuze voor het maximale percentage voor het nabestaandenpensioen van 50% van het salaris. Het wegvallen van de franchise tikt hier immers sterker door. Zouden we hier het nabestaandenoverbruggingspensioen aan toevoegen, dan komt het percentage van het salaris zelfs uit op 73% nu, tegenover 100% straks.

Wat deze veranderingen in het partnerpensioen betekenen voor de risicopremies en lasten van een werkgever verschilt per situatie. Alles hangt af van de gemaakte keuzes. Belangrijke factoren die hierin meetellen zijn de populatie en de salarissen. Zijn er veel lage inkomens? En natuurlijk: wat laat het budget toe? Is een overbruggingspensioen nog wel noodzakelijk?

Vrijwillig individueel aanvullend nabestaandenpensioen:

We sluiten niet uit dat er behoefte ontstaat aan meer keuzevrijheid bij het nabestaandenpensioen. Zo is het mogelijk dat individuele aanvulling van de hoogte tot het fiscale maximum waarde kan toevoegen voor de individuele planning en behoefte van deelnemers. Een dergelijke optie zou vanwege het vrijwillige karakter eisen stellen aan keuzebegeleiding en digitalisering opties. Achmea Pensioenservices heeft nog geen zicht op de eventueel hieruit voortkomende aanvullende eisen aan communicatie en dienstverlening. Door de grote onduidelijkheid rondom het nieuwe nabestaandenpensioen en de complexe overgangsproblematiek is het uitwerken van een dergelijke optie nu niet mogelijk en heeft geen prioriteit en plaats op de roadmap naar 2024/25.

We sluiten niet uit dat dit in de toekomst, bij voldoende vraag een optie kan worden.

Vrijwillig aanvullend nabestaandenpensioen als optie op basis van de KNVB-criteria

---

Kosten	Aanzienlijk zowel in change-kosten (inrichten administratie en opzet aanvullende keuzebegeleiding) als in de run-kosten (onderhouden, administratie aanvullende risico tarieven, communicatie, doorrekeningen en zorgplicht).
Nut	Naast een standaard verhoging van het totale nabestaandenpensioen kan ook gekozen worden voor een overbruggingsnabestaandenpensioen. In veel gevallen zal dit beter aansluiten bij de wensen van de deelnemer.
Veilig	Aanvulling op het door sociale partners als adequaat aangemerkt nabestaandenpensioen kent direct de consequentie van oververzekering. Hoewel de keuze voor aanvulling op het basis nabestaandenpensioen wordt begeleid, is het niet mogelijk om de gehele financiële planning van een deelnemer te overzien. De kosten van de aanvulling zullen geheel voor de deelnemer zijn, maar via de werkgever worden geïncasseerd. Daarnaast wordt de aanvullende dekking niet automatisch stop gezet als de gezinssituatie wijzigt.
Begrijpelijk	Het is lastig effecten op lange termijn inzichtelijk te maken. Zeker omdat er gedurende de rit nog van alles kan veranderen. Een hoger nabestaandenpensioen is in de basis wel te begrijpen, maar daarnaast is het begrijpen van nut en noodzaak van een levenslange uitkering lastiger. Daarnaast zal voor de aanvulling een aanvullende premie in rekening gebracht worden bij de deelnemer, die jaar op jaar kan verschillen. Hierdoor kunnen mogelijk verkeerde keuzes gemaakt worden als de premie op enig moment (flink) stijgt.

Transitie-effecten partnerpensioen

Uitgangspunt is dat er met de aanpassing van het partnerpensioen geen kostenstijging noch een versoering is beoogd. Toch kunnen er ook voor het partnerpensioen transitie-effecten optreden. Bijvoorbeeld als het partnerpensioen tot de transitiedatum op opbouwbasis is verzekerd. Dit opgebouwd partnerpensioen blijft

beschikbaar voor de partner dan wel ex-partner die voor de overgang ook recht zou hebben op dit partnerpensioen. Voor een groep leidt dit na de overgangsfase tot potentiële dubbele dekkingen.

2.1.5 Verzekeren van het nabestaandenpensioen

In de huidige pensioenregelingen wordt de verzekering van het nabestaandenpensioen meestal binnen het pensioenfonds geregeld. Doordat er sprake is van ruime dekkinggraden kunnen fluctuaties eenvoudig worden opgevangen.

Bij premiereregelingen onder de Wet toekomst pensioenen wordt het lastiger om schommelingen in het resultaat op basis van ingaande nabestaandenpensioenen op te vangen. Het onverdeelde vermogen is immers sterk gereduceerd en kan niet zomaar van alle doelen worden ingezet. Daarnaast mogen reserves niet negatief worden.

Het bestuur moet dan ook een afweging maken tussen het afdekken van de risico's uit het verzekeren van de nabestaandenpensioenen door en vanuit het pensioenfonds, of te kiezen voor een externe verzekering via een (her)verzekeraar. Bij deze keuze kan nog worden nagedacht over (her)verzekering op kapitaal of op rente basis. Een herverzekering op kapitaal basis past het beste in de flexibele premie regeling met collectieve uitkeringsfase. Via de verzekering komt bij een overlijden direct voldoende kapitaal beschikbaar voor de aankoop van een partnerpensioen in het uitkeringscollectief.

Als gekozen wordt voor afdekking van het risico in eigenbeheer moet een behoorlijke reserve worden aangehouden. Immers moet bij een overlijden direct voldoende kapitaal aanwezig zijn om door de storten naar het uitkeringscollectief. Jaarlijks moeten berekeningen worden gemaakt voor de premiestelling en de aan te houden reserves. Ook moet hier jaarlijks verantwoording over worden afgelegd.

2.1.6 De keuzes binnen het nabestaandenpensioen

In onderstaande tabel staan alle aspecten waaraan bij het vormgeven van de regeling voor het nabestaandenpensioen gedacht moet worden.

Nabestaandenpensioen	
Onze producten	Onze diensten
<p>Partnerpensioen Diensttijdafhankelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1% - 50% pensioengevend salaris <p>Wezenpensioen Diensttijdafhankelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1% - 20% salaris • Altijd tot 25 jaar • verdubbeling bij volle wezen <p>Doelgroep:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bepaald • Onbepaald 	<ul style="list-style-type: none"> • Grondslag is pensioengevend salaris. • Afwijkende salarisdefinitie of middeling. • Standaard variabel pensioen bij ingang. • Risicopremie leeftijdsonafhankelijk of doorsnee. • Ingang variabel pensioen in collectief variabel pensioen. <ul style="list-style-type: none"> • Geharmoniseerd partnerbegrip bij (on)bepaald. • Meldingsplicht: partnerverklaring bij bepaald.
<p>Uitloopdekking nabestaandenpensioen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Standaard 3 maanden optioneel uitbreiding naar 6 maanden • Tot einde WW-periode • En ZW-periode aansluitend aan dienstverlating of gedurende de WW periode <p>Vrijwillige voortzetting (opt-in):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voortzetting van eerder verzekerde dekking (ongewijzigd) 	<ul style="list-style-type: none"> • Doorlopen dekking bij premievrije deelname. • Communicatie deelnemer. <ul style="list-style-type: none"> • Keuzebegeleiding vrijwillige voortzetting. • Risicopremie uit kapitaal onttrekken. • Periodieke informatie en uitvraag stopzetting van de voortzetting.

<ul style="list-style-type: none"> • Duur voortzetting keuze in de regeling van 15 jaar tot pensioendatum • Geen vrijwillige voortzetting WZP 	
<p>Overbruggingspensioen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vast bedrag (herverzekerd) • Verplicht deelnemer 	<ul style="list-style-type: none"> • Herverzekering op rentebasis .
<p>Risicodrager:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij vastgestelde uitkering (herverzekerde rente) • Bij variabele uitkering: <ul style="list-style-type: none"> - Eigenrisicodrager - Herverzekering kapitaalbasis 	<ul style="list-style-type: none"> • Processen herverzekering (claims en premies). • Ingang variabele uitkering (keuzebegeleiding bij keuzes nabestaande). • Vaststellen, onderhouden en verantwoorden voorziening voor nabestaandenpensioen bij eigen risico.
<p>Vrijwillige aanvulling NP tot maximum (50%)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vooralsnog geen optie binnen productaanbod in toekomst naar aanleiding van behoefte en nadere invulling regelgeving niet uitgesloten.

2.2 Geharmoniseerd partnerbegrip

Onder de Wet toekomst pensioenen komt er een uniform partnerbegrip.

In artikel 1 van de Pensioenwet en artikel 1 van de Wet verplichte beroepspensioenregeling komt de volgende omschrijving van het begrip partner:

- echtgenoot;
- geregistreerd partner;
- de meerderjarige persoon die met de deelnemer of de gewezen deelnemer een gezamenlijke huishouding voert, tenzij het betreft een bloedverwant in de eerste graad, een bloedverwant in de tweede graad in de rechte lijn, een meerderjarig stiefkind of meerderjarig voormalig pleegkind.

2.2.1 Gezamenlijke huishouding belangrijk criterium voor partnerpensioen

Onder dit geharmoniseerde partnerbegrip is het criterium om als ongehuwd samenwonende zonder geregistreerd partnerschap toch in aanmerking te komen voor partnerpensioen dus het voeren van een gezamenlijke huishouding. Een gezamenlijke huishouding kan een deelnemer aantonen met een samenlevingscontract of een partnerverklaring.

Partnerverklaring

Met een (gestandaardiseerde) partnerverklaring kunnen partners aan hun pensioenfonds kenbaar maken dat zij een gezamenlijke huishouding voeren op hetzelfde adres, zorg voor elkaar dragen en dat zij in het kader van de pensioenregeling gezien willen worden als partners.

De pensioenuitvoerder verwerkt deze aangeleverde partnerverklaringen in de administratie. Daarna staan ook op het pensioenoverzicht en in andere communicatie-uitingen duidelijk vermeld dat er sprake is van een partner en wat de eventuele verzekerde rechten zijn. De pensioenuitvoerder vraagt een bekende partner om toestemming bij bepaalde keuzes.

2.2.2 Overlijden zonder vooraf bij uitvoerder bekende partnerverklaring

Wanneer iemand overlijdt zonder dat er bij de pensioenuitvoerder een partnerverklaring bekend is, kan een partner alsnog recht hebben op het nabestaandenpensioen. In dit geval maakt de achterblijvende partner een eenzijdige partnerverklaring.

Eenzijdige partnerverklaring

Bij een eenzijdig opgestelde samenlevingsverklaring moet de achterblijvende partner achteraf, na overlijden van de deelnemer, aannemelijk maken bij het pensioenfonds dat er sprake was van een gezamenlijke huishouding, dat de partners zorg hebben gedragen voor elkaar en samenwoonden op één adres.

Om aannemelijk te maken dat men een gezamenlijke huishouding voerde met de overleden werknemer of gewezen werknemer zijn er criteria. Van een gezamenlijke huishouding is in ieder geval sprake bij inschrijving op hetzelfde adres gedurende zes maanden en één van de volgende omstandigheden:

- uit de relatie is een kind geboren of heeft erkenning plaatsgevonden van een kind;
- een gezamenlijk eigendom van een huis;
- een huurcontract op beider naam.

Het wetsvoorstel biedt ook ruimte voor pensioenuitvoerders om toch partnerpensioen toe te kennen als de partnerrelatie op andere manieren kan worden aangetoond. Denk aan het aangemerkt zijn als partner in socialezekerheidsuitkeringen, testament of overlijdensrisicoverzekering.

2.2.3 De premie

Met uitzondering van verplichte bedrijfstak- of beroepspensioenfondsen, kunnen pensioenfondsen voor de risicodekking leeftijdsafhankelijke premies blijven hanteren. De hoogte van de risicopremie voor het partnerpensioen voor pensioendatum, wezenpensioen en een eventueel overbruggingspartnerpensioen is onder andere afhankelijk van:

- de leeftijd van de deelnemers;
- de hoogte van de verzekerde dekkingen;
- de sterftekansen;
- de partnerfrequentie (bij onbepaalde risicodekkingen).

Daarnaast wordt rekening gehouden met de dekking in de uitlooperperiode en de dekking tijdens de WW-periode en eventueel hierin begrepen ZW-periode. De uitloopdekking en de dekking tijdens de WW-periode worden gefinancierd via een opslag op de risicopremies.

2.3 Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

2.3.1 Premievrijstelling in nieuwe stelsel

Premievrijstelling verzekert een arbeidsongeschikte deelnemer van de voortzetting van de opbouw van pensioen, zonder premiebetaling. In het nieuwe stelsel is sprake van zowel de vrijstelling van beschikbare premie, als de verzekering van nabestaandenpensioen.

2.3.2 Premievrijstelling en de beschikbare premie

Vanaf de ingang van de premievrijstelling ontstaat voor het pensioenfonds een verplichting: de vrijgestelde toekomstige beschikbare premies in het individueel (gereserveerd) vermogen moeten worden belegd. Dit risico kan worden afgedekt met een herverzekering op rentebasis. Hierbij moet aandacht zijn voor de reeds ingegane premievrijstellingen en het uitlooperisico (zieke deelnemers die nog in de wachttijd zitten). Volgens het Van Leeuwen convenant neemt de herverzekeraar deze risico's niet over, terwijl dat wel gewenst is. Om te voorkomen dat het pensioenfonds blijft zitten met een restrisico, moet met de herverzekeraar onderhandeld worden dat de ingegane premievrijstellingen en zieke deelnemers die nog in de wachttijd zitten, ook worden overgenomen. Hiervoor kan de bestaande voorziening van het pensioenfonds worden aangewend, maar deze zal niet exact de hoogte hebben die de herverzekeraar als koopsom vereist.

Het pensioenfonds kan het risico op premievrijstelling ook in eigen beheer nemen. Er wordt dan een voorziening aangehouden die wordt gevuld met risicopremies en waaruit de vrijgestelde beschikbare premie wordt onttrokken. Deze voorziening mag niet negatief zijn.

2.3.3 Premievrijstelling en het nabestaandenpensioen

Als het risico voor het nabestaandenpensioen is herverzekerd, moet dit inclusief dekking voor premievrijstelling zijn, ook als het risico op premievrijstelling in eigen beheer is genomen. De herverzekeraar wil geen actieve overlijdensdekking herverzekeren voor deelnemers waarvan bekend is dat zij arbeidsongeschikt (of ziek) zijn, dus bij de start van de herverzekering van het nabestaandenpensioen moet dit risico inbegrepen zijn in de dekking. Ook hier moet aandacht zijn voor de reeds ingegane premievrijstellingen en het uitloopriscio (zieke deelnemers die nog in de wachttijd zitten), zodat dit met een koopsom kan worden ingekocht.

Alleen als het risico op nabestaandenpensioen in eigen beheer is genomen, kan het risico op premievrije voortzetting hiervan bij arbeidsongeschiktheid in eigen beheer plaatsvinden.

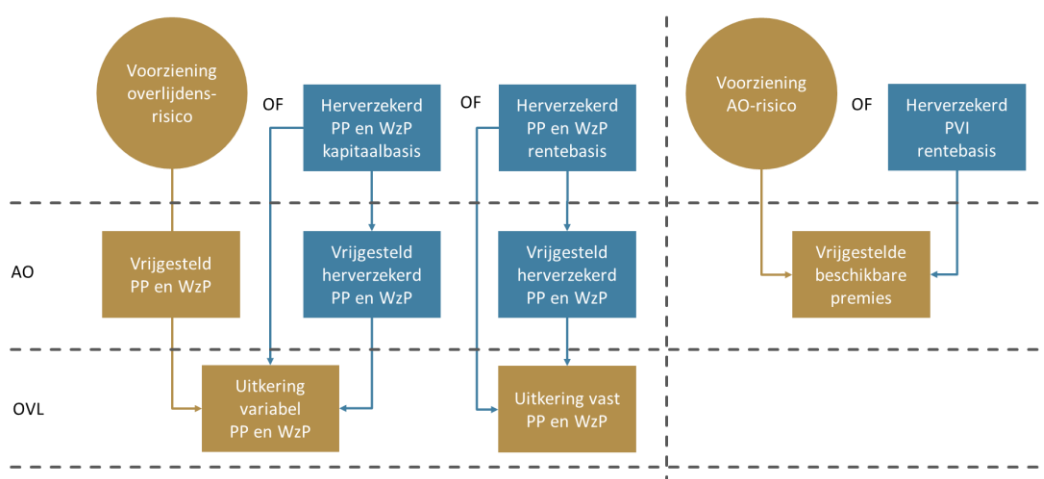
2.3.4 Schematische weergave van herverzekeren voor arbeidsongeschiktheid en overlijdensrisico

Onderstaand schema geeft een weergave van de mogelijke combinaties van herverzekering en het zelf dragen van risico's door het pensioenfonds. Dit schema is gebaseerd op onze huidige kennis van herverzekeren en houdt dus geen rekening met eventuele nieuwe ontwikkelingen in de herverzekeringmarkt in relatie tot het pensioenakkoord.

De stromen die in het schema zijn weergegeven zijn:

1. Een variabele uitkering partner- en wezenpensioen, dit is mogelijk via:
  - a) risico in eigen beheer, in dat geval wordt bij overlijden uit de voorziening een variabele uitkering aangekocht en wordt het recht bij arbeidsongeschiktheid ook in eigen beheer premievrij voortgezet;
  - b) herverzekering op kapitaalbasis, in dat geval keert bij overlijden de herverzekeraar een kapitaal uit voor de aankoop van een variabele uitkering en blijft het recht bij arbeidsongeschiktheid premievrij herverzekerd.
2. Een vaste uitkering partner- en wezenpensioen, dit is alleen mogelijk via herverzekering op rentebasis waardoor bij overlijden de herverzekeraar een rente uitkeert aan het pensioenfonds. Bij arbeidsongeschiktheid wordt de herverzekering van deze rente premievrij voortgezet.
3. De bij arbeidsongeschiktheid vrij te stellen beschikbare premies kunnen in eigen beheer worden genomen of op rentebasis worden herverzekerd.

Risico's en herverzekering

2.3.5 Arbeidsongeschiktheidspensioen in nieuwe stelsel

Het wetsvoorstel beoogt geen wijzigingen aan te brengen in het kader voor arbeidsongeschiktheidspensioenen. Toch heeft de nieuwe wetgeving wel degelijk invloed op de vormgeving en keuzes ten aanzien van arbeidsongeschiktheidspensioen die leiden tot een heroverweging van de wenselijkheid van het uitvoeren van een regeling door een pensioenfonds.

Het arbeidsongeschiktheidspensioen wordt naar zijn aard verzekerd op risicobasis. In het nieuwe stelsel heeft het arbeidsongeschiktheidspensioen, in lijn met het ouderdompensioen, een variabel karakter. Alleen in geval van een

volledige herverzekering blijft een (nominaal) vaste uitkering van het arbeidsongeschiktheidspensioen mogelijk. In de huidige wetgeving wordt een arbeidsongeschiktheidspensioen als pensioen in de zin van de Wet op de loonbelasting 1964 aangemerkt als het niet meer bedraagt dan 100% van het laatstgenoten loon vóór arbeidsongeschiktheid. Dit kan betekenen dat een variabele uitkering moet worden begrensd.

2.3.6 Eigen risico dragen en de bijkomende kosten

Indien niet wordt gekozen voor herverzekering worden de risicopremies ondergebracht in een voorziening. Pensioenfondsen brengen de risicopremies voor het arbeidsongeschiktheidspensioen onder in een voorziening, waaruit op het moment van arbeidsongeschiktheid (met inachtneming van de wachttijd) het benodigde persoonlijke pensioenvermogen voor de arbeidsongeschikte beschikbaar wordt gesteld. Dit vermogen heeft een dusdanige omvang dat hieruit voor de volledige uitkeringsperiode uitkeringen kunnen worden onttrokken. Het doel van de genoemde voorziening moet vooraf worden gespecificeerd en de reserve mag uitsluitend voor deze doelen worden gebruikt. De voorziening mag niet negatief worden. Aangezien het persoonlijk pensioenvermogen groot genoeg moet zijn, lijkt hiermee **niet** te worden aangestuurd op een actief re-integratiebeleid. Vanuit de conceptwetgeving is nog onduidelijk of hier in de hoogte van voorziening rekening mee kan worden gehouden en wat er gebeurt met het persoonlijke vermogen bij revalidatie.

Arbeidsongeschiktheidspensioen kan worden ondergebracht in de operationele voorziening of een aparte voorziening. Het voordeel van het aanhouden van een aparte voorziening is dat hier een gericht beleggingsbeleid op gevoerd kan worden. Dit geldt eveneens voor de persoonlijke vermogens voor de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen. Door een gericht beleggingsbeleid kan de mate van variatie in de uitkering immers worden beperkt. In de flexibele premieregeling zijn de ingegane arbeidsongeschiktheidsuitkeringen onderdeel vormen van de collectiviteit waar ook de ingegane nabestaanden- en ouderdomspensioenen deel van uitmaken. Op deze pensioenen zijn dan dezelfde regels van toepassing die gelden voor het collectief ten aanzien van spreiding en beleggingen.

2.4 Arbeidsongeschiktheidspensioen en de optie van verzekeren

Een deelnemer die langer dan twee jaar arbeidsongeschikt is, krijgt een wettelijke WIA-uitkering van het UWV. Dat kan een IVA- en WGA-uitkering zijn. Bij IVA ontvangt men een volledige arbeidsongeschiktheidsuitkering en is men volledig arbeidsongeschikt. Wanneer iemand deels arbeidsongeschikt is, maar wel nog kan werken, ontvangt men een WGA-uitkering.

Arbeidsongeschiktheidspensioen wat moeten we ermee?

Huidig	AOP onder de WTP
Na ingang: Tijdelijke pensioen in FTK	Na ingang: Stabiel of variabel pensioen met eigen buffereisen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fonds kan optreden als risicodragers en uitvoerder ingegane dekking binnen FTK: <ul style="list-style-type: none"> ▪ WIA excedentpensioen (inkomen boven het maximum SV-loon), ▪ WIA-aanvullingspensioen (aanvulling van 5% respectievelijk 10% van het inkomen) ▪ WGA-hiaatpensioen. ▪ Aanvang direct na 2^e ziektejaar. 	<p>Arbeidsongeschiktheid past minder goed binnen nieuwe stelsel als gemaximeerde "vaste uitkering".</p> <p>Indien fonds uitvoerder blijft zal in het nieuwe stelsel een (aparte) buffer moeten worden gevormd.</p> <p>Alternatief is het rechtstreeks onderbrengen collectieve arbeidsongeschiktheidsverzekering van de werkgever bij een verzekeraar.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dit kan tegen zeer waarschijnlijk dan tegen lagere kosten waarbij verzekeraars ook ruimere dekkingmogelijkheden kennen. Bv inclusief werkloosheidsrisico indien gewenst – Verzekeraars bieden tevens aanvullende diensten zoals re-integratieservices.

Past een variabel arbeidsongeschiktheidspensioen wel bij het karakter van een inkomensverzekering en sluit het wel aan bij de voorkeuren van werknemers en werkgevers? Bij het vormgeven van de regeling bepaalt een pensioenuitvoerder in overleg met sociale partners of arbeidsongeschiktheidspensioen wel bij een pensioenfonds

moet worden uitgevoerd. Alternatief is kiezen voor een uitvoerder die belang heeft bij het beperken van de schadelast. Die stelt zich tot taak deelnemers te revalideren en beschikt over de benodigde kennis, expertise en middelen. Bij het vaststellen van de kosten bij het onderbrengen van dit onderdeel bij een pensioenfonds moet, naast de aanvullende uitvoerings- en bufferkosten, ook worden meegenomen dat in tegenstelling tot een uitvoering door een inkomensverzekeraar schades niet kunnen worden beperkt door re-integratie en gerichte begeleiding.

De uitvoering van een arbeidsongeschiktheidspensioenregeling vindt plaats aan het einde van een periode waarin een deelnemer van gezonde fase via verzuim naar arbeidsongeschiktheidsfase beweegt. Voor de werkgever verschuiven de activiteiten van gezondheidsmanagement, naar verzuimmanagement en eindigen met re-integratie en WIA-bepaling bij arbeidsongeschiktheid.

Arbeidsongeschiktheid verzekeren buiten fonds op basis van de KNVB-criteria

Kosten	De kosten voor het onderbrengen van arbeidsongeschiktheid binnen het fonds betreffen naast de risicopremie ook de kosten van het aanhouden van een voorziening en een extra MVEV vereiste. Binnen een fonds wordt niet aangestuurd op het beperken van de schadelast door middel van re-integratiediensten.
Nut	Binnen een pensioenfonds worden alleen uitkeringen geadmistreerd en uitgevoerd. Een inkomensverzekeraar kent aanvullende diensten in begeleiding van deelnemers in het kader van duurzame inzetbaarheid.
Veilig	Zowel een pensioenfonds als een inkomensverzekeraar kan een arbeidsongeschiktheid pensioen uitvoeren. Alleen een inkomensverzekeraar kan een vaste uitkering uitvoeren.
Begrijpelijk	Bij arbeidsongeschiktheid wordt een persoonlijk vermogen gevormd dat groot genoeg is om dit pensioen uit te keren tot aan pensioendatum. Bij re-integratie valt dit persoonlijke vermogen weer terug op een voorziening voor arbeidsongeschiktheidsrisico. De vraag is of dit uitlegbaar is voor de deelnemer.

ONS PRODUCTAANBOD

Arbeidsongeschiktheid	
Onze producten	Onze diensten
Premievrijstelling: <ul style="list-style-type: none"> Herverzekerd 	<ul style="list-style-type: none"> Premie inning als opslag. Claims afhandelen. Rekeningcourant/afhandeling herverzekeraar. Onderhouden premievrijstelling deelnemer (SUAG).
Premievrijstelling: <ul style="list-style-type: none"> Eigen risicodrager 	<ul style="list-style-type: none"> Vaststellen premie en beheer voorziening. Premie inning als opslag. Claims afhandelen. Verantwoording voorziening. Onderhouden premievrijstelling deelnemer (SUAG).
Arbeidsongeschiktheidspensioen bij inkomensverzekeraar	<ul style="list-style-type: none"> N.v.t.
Arbeidsongeschiktheidspensioen in het fonds	<ul style="list-style-type: none"> Onderhouden reserve (verloop en verantwoording) Vaststellen en innen kostendekkende premie Bepalen claims en schade Onderhouden en uitvoeren ingegane pensioenen Communicatie deelnemer Onderhoud (SUAG) koppeling

3. Leef tijdsafhankelijk beleggen

3.1 Leef tijdsafhankelijk beleggingsbeleid

Ten opzichte van het huidige stelsel is een van de veranderingen de manier waarop pensioenfondsen met de beleggingen moeten omgaan. In uitkeringsregelingen beleggen pensioenfondsen met een collectieve portefeuille met hetzelfde rendement voor alle deelnemers. In premieregelingen is sprake van individuele rendementstoekenning. In beide premieregelingen vormen leeftijdsafhankelijke rendementen, en daarmee ook leeftijdsafhankelijk beleggingsbeleid de uitgangspunten. Bij leeftijdsafhankelijk beleggen verandert het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille voor de deelnemer op basis van zijn of haar leeftijd. Het totale risico van de beleggingsportefeuille bouwt af naarmate de deelnemer ouder wordt. Risico én rendement verschillen dus met de leeftijd van de deelnemer en lopen af naarmate de deelnemer dichterbij zijn pensioenleeftijd komt.

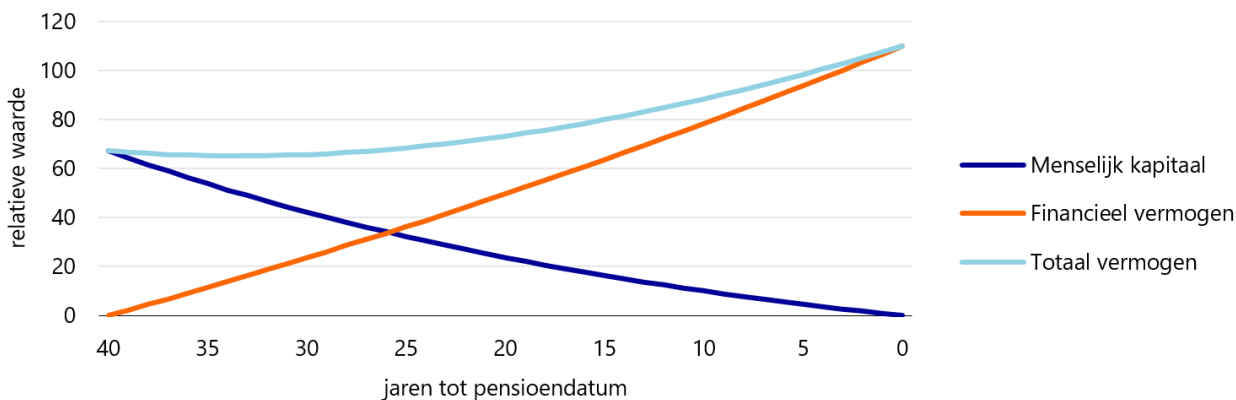

3.1.1 Waarom leeftijdsafhankelijk beleggen: de life-cycle theorie

Volgens de life-cycle theorie komt het vermogen van een individu uit twee bronnen: financieel vermogen en menselijk kapitaal. Het menselijk kapitaal is in deze theorie het verdienvermogen van een individu. Dit bestaat uit de som van het toekomstige inkomen dat iemand kan verdienen met arbeid. In de context van een tweede pijler pensioen, is het menselijk kapitaal de som van alle toekomstige te verwachte pensioenpremies.

Een jonge deelnemer beschikt over veel menselijk kapitaal. Er zijn immers nog veel jaren waarin inkomen kan worden verdiend. Het inkomen zelf vertoont door promoties en prijsinflatie naar verwachting over de carrière een groei. Zolang de deelnemer werkzaam is kan dit kapitaal daarnaast ook als relatief zeker worden gezien. Naarmate de jaren vorderen, neemt het resterende verdienvermogen af. Ofwel de nog in de toekomst te ontvangen premies. Als de pensioendatum is bereikt, is het menselijk kapitaal theoretisch gezien nihil geworden.

De tweede bron van het vermogen is het financiële vermogen dat een individu opbouwt. Dit vermogen kan naast pensioen in de tweede pijler, bijvoorbeeld ook een huis, recht op AOW-uitkering of iets uit de derde pijler zijn. Voor een jonge deelnemer is dit vermogen relatief klein, maar door premie-inleg en het verdiende rendement over dit vermogen neemt dit kapitaal toe over de tijd. Het menselijk kapitaal en het financiële vermogen vormen samen het totale vermogen van een deelnemer.

Bron: Rabobank

Wie jong is, heeft veel menselijk kapitaal en weinig financieel vermogen. Naarmate mensen ouder worden, neemt hun menselijk kapitaal af, maar wordt hun financieel vermogen veelal groter. Op latere leeftijd kan iemand minder bijsturen met de relatief zekere verdien capaciteit (menselijk kapitaal) en neemt het risico op het totale vermogen toe. Om deelnemers niet teveel risico's te laten lopen, moeten pensioenfondsen daarom het financieel vermogen geleidelijk minder risicovol beleggen. De blootstelling aan risico, en daarmee te behalen rendement, nemen hierdoor af met leeftijd. De optelsom over de hele loopbaan van financieel en menselijk kapitaal en het risico dat wordt genomen blijft daarmee ongeveer gelijk. Alleen de onderliggende verhoudingen tussen de kapitalen verschuiven naarmate iemand ouder wordt.

Een belangrijke stap voor pensioenfondsen bij de ontwikkeling van een pensioenregeling in het nieuwe stelsel is het inventariseren van de risicohouding van de deelnemers, het daarop laten aansluiten van het beleggingsbeleid en het vormgeven van de daarbij te hanteren lifecycle (impliciet of expliciet).

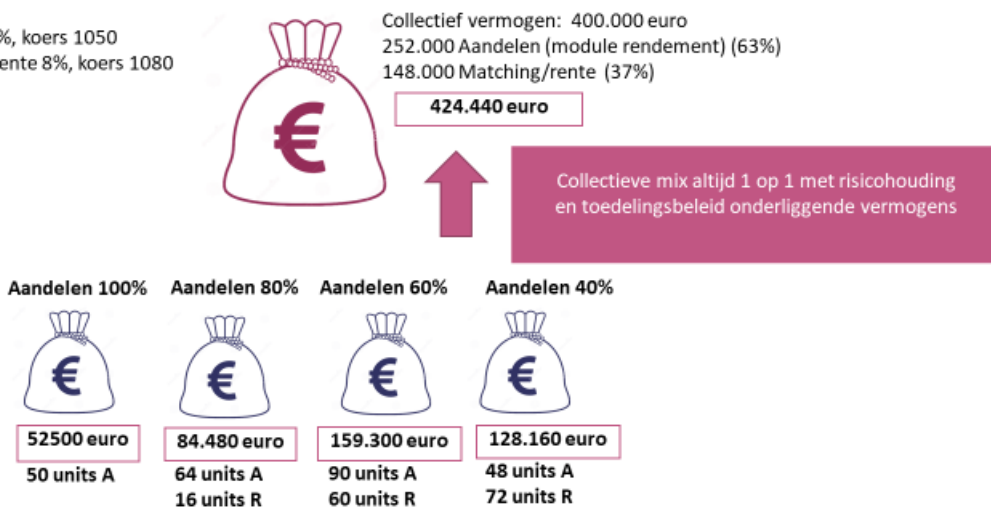
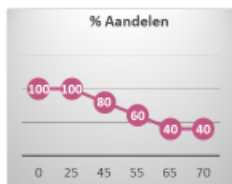
3.1.2 Impliciete of expliciete toedeling van risico's

Zowel de solidaire premiereregeling als de flexibele premiereregeling maken een gerichte, leeftijdsafhankelijk toedeling van risico's mogelijk. Dit kan via expliciete (bottom-up) of impliciete (top-down) toedeling plaatsvinden.

Expliciete toedeling in de opbouwfase – (bottom up)

Hoe ziet dat er dan uit?

Rendement op aandelen 5%, koers 1050
Rendement op Matching/rente 8%, koers 1080

Expliciete toedeling

Bij expliciete toedeling wordt het persoonlijke vermogen belegd conform de vooraf bepaalde lifecycle en risicohouding. De deelnemer heeft een beleggingsrekening waarop zijn beleggingen met een lifecycle beheerd en

geadministreerd worden. Deze administratie vindt plaats via unitisering van de beleggingen. Dit betekent dat deelnemers op hun beleggingsrekening uitgedrukt in participaties zien waarin zij beleggen. Deze participaties kunnen van beleggingsfondsen of van modules / administratieve fondsen zijn. Hierbij zijn beleggingsfondsen zelfstandige, juridische entiteiten aangeboden worden door externe partijen en beschikbaar zijn voor meerdere klanten/participanten. Bij modules/ administratieve fondsen gaat het om het 'verpakken' van de beleggingen binnen de pensioenportefeuille in een beleggingsfondsenstructuur in de beleggingsadministratie. Een dergelijke structuur heeft alleen een administratieve status. Het bestaat juridisch gezien niet buiten de beleggingsadministratie van het pensioenfonds. Veranderingen in het vermogen komen tot uitdrukking doordat de waarde van de participaties wijzigt door marktontwikkelingen of door aan-/verkopen van participaties.

Het rendement wordt per beleggingscategorie toegekend aan het aandeel in deze categorie van het individuele vermogen van de deelnemer. Dit gebeurt veelal via koersen op toegekende units binnen een beleggingscategorie. Bij expliciete toedeling is er een directe koppeling tussen de blootstelling aan risico's en overrendement van het individuele vermogen en de daadwerkelijke beleggingen en de hierop behaalde rendementen. Indien expliciete toedeling plaatsvindt middels unitisering aan zowel de vermogensbeheerkant als bij de deelnemersadministratie, kan dagelijks reconciliatie plaatsvinden. Dan is de totale geaggregeerde collectieve mix altijd gelijk aan de optelsom van de individuele vermogens. Het collectieve beleggingsbeleid sluit hierbij altijd exact aan bij de optelsom van alle vooraf bepaalde individuele risicohoudingen van de verschillende leeftijdscohorten. Doordat pensioenfondsen de koers van een fractie periodiek bepalen, heeft een deelnemer op basis van de laatste koers op elk moment zicht op zijn persoonlijke kapitaal, het behaalde rendement en eventuele kosten. Er vindt geen herverdeling plaats en de toedeling is zeer transparant en accuraat. Door de directe koppeling is het mogelijk deelnemers keuzevrijheid te bieden.

Expliciete lifecycle

Dit is de lifecycle-belegging die is opgenomen in de flexibele premiereregeling, waarbij het beleggingsrisico wordt afgebouwd met de leeftijd. Er is hier een directe relatie tussen de beleggingen en het aan de deelnemer toegekende rendement.

Impliciete lifecycle

Dit is de lifecycle-belegging die voortvloeit uit de toedeling van rendementen bij de solidaire premiereregeling, waarbij het beleggingsrisico wordt afgebouwd met de leeftijd. De deelnemer heeft hierbij geen keuzevrijheid en er is geen directe (expliciete) relatie tussen de beleggingen en het toebedeelde rendement aan de deelnemer.

Impliciete toedeling in de opbouwfase (top-down)

Leeftijdsafhankelijk toedelen rendement

Impliciete toedeling

Bij impliciete toedeling wordt het rendement dat collectief gemaakt wordt, via een administratief toedelingsmechanisme (met vooraf vastgestelde verdeelregels) aan de individuele vermogens van de deelnemers toebedeeld. Bij impliciete toedeling is er geen directe koppeling tussen de blootstelling aan risico's en overrendement van het individuele vermogen en de daadwerkelijke beleggingen. Binnen impliciete toedeling is het mogelijk deelnemers voor meer dan 100% bloot te stellen aan overrendement. Doordat het collectieve beleid niet van onderuit wordt gestuurd, is er meer beleggingsvrijheid en ruimte om via een normportefeuille tactisch af te wijken van het strategisch beleggingsbeleid dat voortvloeit uit de risicohouding. Bij administratieve toedeling is sprake van herverdeling. Bij impliciete toedeling worden rendementen periodiek toegekend (waarschijnlijk hoogstens maandelijks). Gedurende de periode heeft de deelnemer geen zicht op de vermogensontwikkeling en houdt het pensioenfonds hier bij tussentijdse stortingen of onttrekkingen geen rekening mee. De rendementsbijschrijvingen vinden plaats door kapitaalbijstortingen of onttrekkingen.

ONS PRODUCTAANBOD

Toedelingsmechanisme	
Onderdelen pensioenadministratie	Uitvoering
<p>Expliciete toedeling met unitisering (standaardwerking bij flexibele premiereregeling)</p> <p>Unitadministratie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Unitrekening per deelnemer. • Inrichting van aantal door de vermogensbeheerder aangeboden beleggingsmodules. • Lifecycle inrichting met behulp van de standaard beleggingsmodules (per risicoprofiel max. 6/generiek 3). • Bij keuzebegeleiding gebruik van beleggingsbalans. • Inrichting jaarlijkse handelskalender en operationeel handboek met 1 vermogensbeheer administratie (1 aanspreekpunt / lead administratie). <p>Vooralsnog geen ondersteuning voor vrij beleggen.</p>	<p>Unit-administratiediensten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geaggregeerde productie naar vermogensbeheer. • Forward pricing (T+2). • Periodiek inlezen en verwerken koersen (dag/maand). • Automatische rebalancemechanisme in pensioenadministratie. • Periodieke reconciliatie met vermogensbeheer op een hoger aggregatieniveau. <p>Communicatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzicht kapitaalontwikkeling portaal. • Waarde-overzicht (jaarlijks). • Factsheets/beleggingsinformatie.
<p>Impliciete toedeling met rendementstoekenning via vermogens/spaarkapitalen-administratie</p> <p>Deelnemersadministratie met kapitalen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toedeling rendement aan kapitalen periodiek op onderdelen: bescherming en overrendement. • Inrichting 3-6 modules om lifecycles mee te bouwen. • Inrichting toedeelregels (impliciete lifecycles in pensioenadministratie).	<p>Kapitaaladministratiediensten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informatie-uitwisseling vermogensbeheer: vermogensonderdelen, blootstelling overrendement, kasstroominformatie (maandelijks). • Administreren en beheren solidariteitsreserve als onderdeel pensioenadministratie. • Maandelijks toekenning rendement op aanwezig kapitaal (gedurende maand geen tijdsafhankelijke toekenning). • Periodieke reconciliatie met vermogensbeheer.

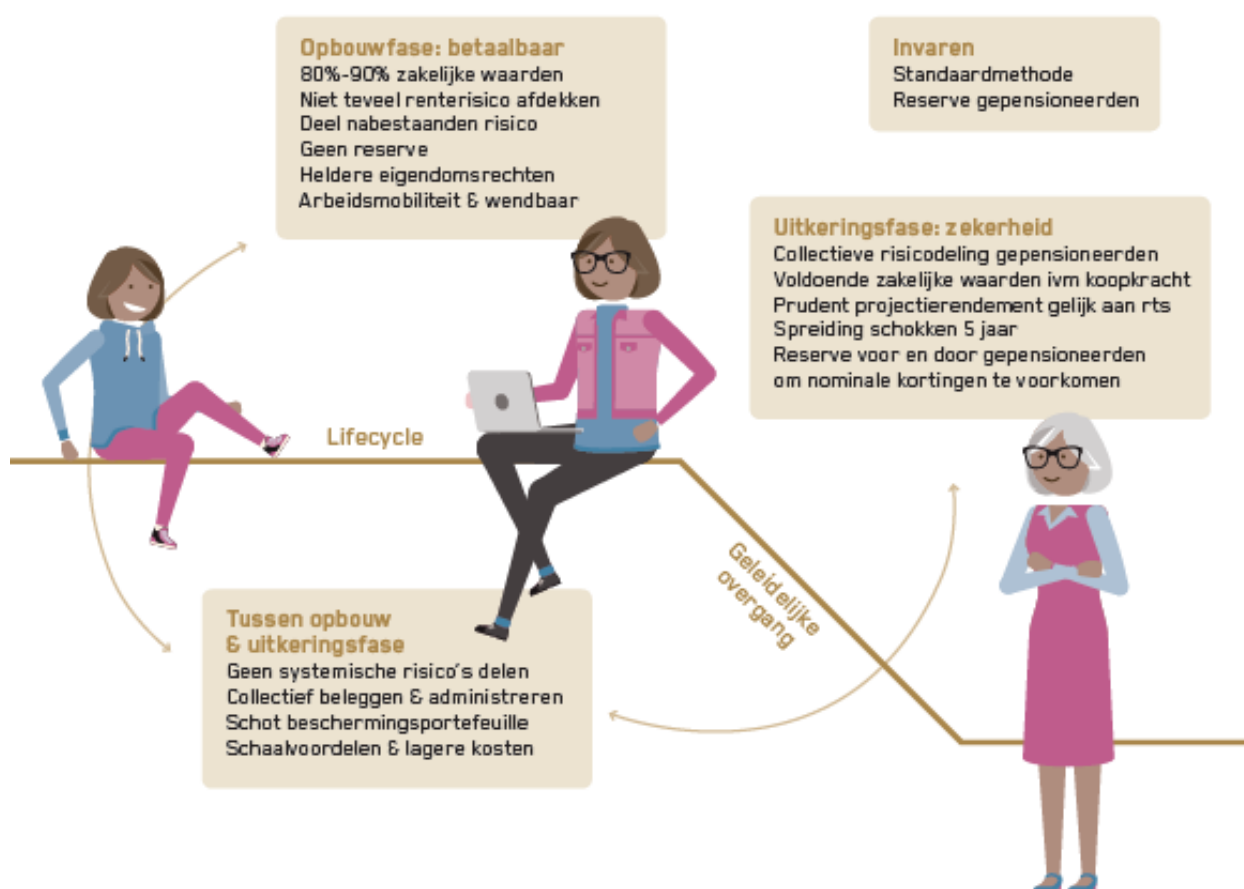

<ul style="list-style-type: none"> • Lifecycle ingericht met behulp van categorieën blootstelling aan overrendement. Inrichten toedeelregels met een vlakkensysteem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Toets op behaalde en toegekende beschermingsrendementen en risicohouding. Het gaat om een periodieke verantwoording van beschermingsrendement (berekend vs. behaald) in relatie tot risicohouding. • Jaarlijks aanpassing uitkeringen (gelijke aanpassingen > collectieve variant). <p>Communicatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inzicht kapitaalontwikkeling portaal. • Waarde-overzicht (jaarlijks), onderdelen premie, bescherming en overrendement. • Geen expliciete toedeling/informatie over beleggingen.
---	--

4. De flexibele premiereregeling: blauwdruk

ONZE VISIE OP DE INVULLING VAN DE FLEXIBELE PENSIOENREGELING

In de volgende hoofdstukken staat 'hoe de flexibele premiereregeling werkt' en behandelen we de bijbehorende bedrijfsprocessen en rekenregels. Ook staat hier welke productkeuzes Achmea Pensioenservices ondersteunt en de bijbehorende dienstverlening.

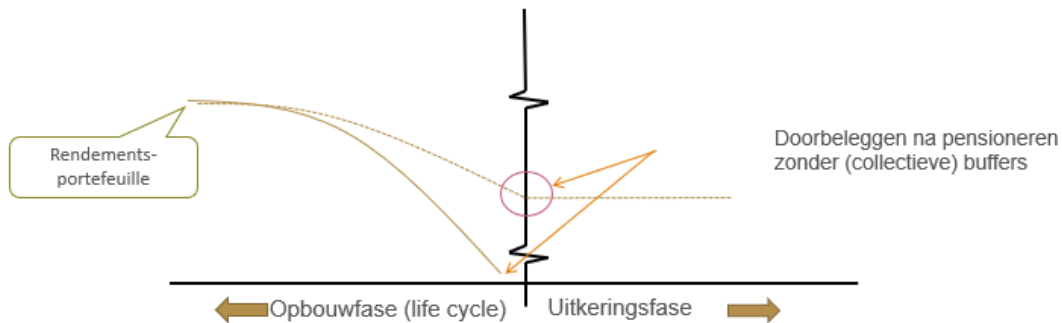

4.1 Collectief variabel pensioen als blauwdruk

De invoering van de Wet Verbeterde Premiereregeling in 2016 maakte het mogelijk om bij premiereregelingen een variabel pensioen aan te bieden. Sindsdien zijn persoonlijke pensioenpotten met collectieve elementen mogelijk. Er kan ook een individuele variabele uitkering uitgevoerd worden. Wij voeren de collectieve variant uit. De voordelen van een collectieve uitkeringsvariant leest u verderop in hoofdstuk 5.3 en 5.4. Bij een collectief variabel pensioen zijn buffers niet nodig. Dit zorgt voor een hogere pensioenuitkering bij aanvang. Het collectief variabel pensioen werkt nu al. En het werkt grotendeels hetzelfde als straks in de flexibele premiereregeling.

Met een variabel pensioen is de afhankelijkheid van de rentestand op de pensioendatum kleiner. Daardoor neemt de noodzaak af om bij het beleggen rekening te houden met onzekere rente op de pensioendatum. Hierdoor kan de deelnemer langer profiteren van een beleggingsmix met een hogere rendementsverwachting

Het pensioenfonds verwerkt resultaten zoals beleggingsrendement en sterfteresultaat, direct in de uitkering. Daardoor stijgt of daalt de uitkering van jaar tot jaar. Om te voorkomen dat deze schommelingen erg heftig zijn, mag het pensioenfonds het toedelen van het resultaat uitsmeren over meerdere jaren.

Het pensioenfonds geeft het beleggingsbeleid in de opbouwfase op basis van lifecycles-vorm. Financiële mee- en tegenvallers worden op basis van behaalde rendementen direct verwerkt in de individuele pensioenvermogens. Afhankelijk van keuzes die het pensioenfonds biedt, hebben deelnemers al dan niet keuzevrijheid voor beleggingsprofielen.

De collectieve variabele premieregeling kent een gescheiden opbouw- en uitkeringsfase. Op de pensioendatum wordt een opgebouwd individueel pensioenkapitaal omgezet in of gebruikt voor een levenslange pensioenuitkering. De deelnemer kan op de pensioendatum kiezen tussen een vaste pensioenuitkering of een variabele pensioenuitkering. Bij de variabele uitkering belegt het pensioenfonds het pensioenkapitaal in de uitkeringsfase in een bepaalde mate risicodragend door. In de verbeterde premieregeling wordt het beleggingsrisico en het micro- en macro-langlevenrisico in de uitkeringsfase collectief gedragen door de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden via een collectieve toedelingskring.

In de huidige verbeterde premieregeling bestaan er meerdere varianten mogelijk in de uitkeringsfase:

- Een vaste uitkering aankopen bij een verzekeraar of een pensioenfonds
- Een individuele variabele uitkering
- Een collectieve variabele uitkering

De collectieve variabele uitkering kan worden gezien als de blauwdruk van de flexibele premieregeling. De Wet toekomst pensioenen kent naast generieke aanpassingen als de leeftijdsafhankelijke premie en het nieuwe nabestaandenpensioen ook een risicodelingsreserve. Via een risicodelingsreserve is aanvullende risicodeling mogelijk tussen de deelnemers en gepensioneerden en toekomstige deelnemers.

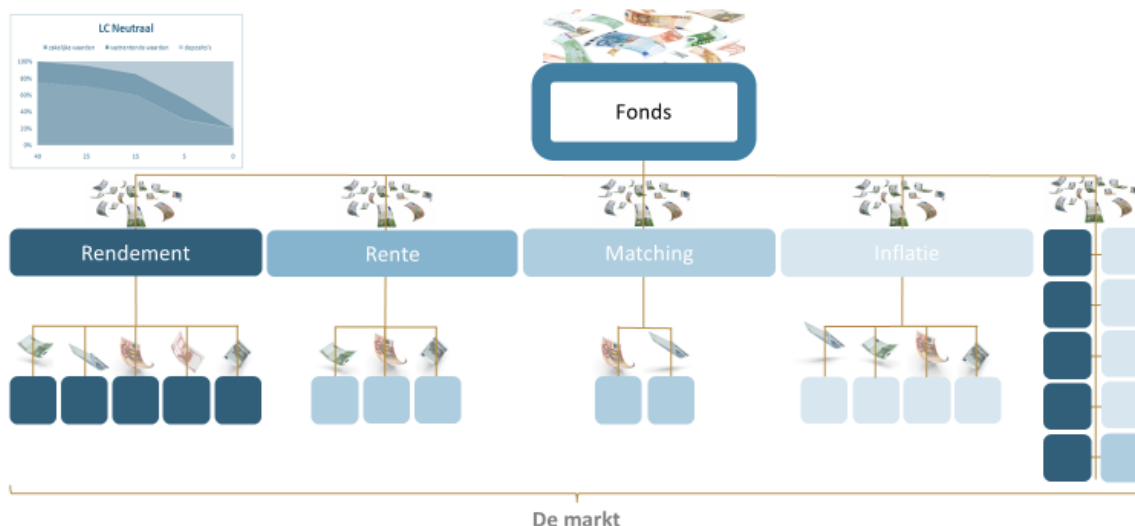
5. De flexibele premieregeling: beleggen

5.1 Beleggingsbeleid in opbouwfase: keuzevrijheid

5.1.1 Leeftijdsafhankelijk beleggen met een unit-administratie

Bij flexibele premieregelingen is sprake van expliciete toedeling middels een zogenaamde unitadministratie. Leeftijdsafhankelijk beleggingen worden in de Flexibele premieregeling vormgegeven met expliciete lifecycles die per leeftijd de allocatie naar beleggingen vastleggen. Om leeftijdsafhankelijk te beleggen worden lifecycles ontwikkeld met behulp van een aantal beleggingscategorieën. Vaak onderverdeeld in tenminste zakelijke en (kort en lang) vastrentende waarden. Het procentuele aandeel in zakelijke waarden wordt naar de pensioendatum toe afgebouwd, terwijl de renteafdekking wordt opgebouwd. De premie van elke deelnemer wordt belegd conform de allocatie zoals vastgelegd in de lifecycle op basis van zijn/haar leeftijd.

Modulaire opzet in de praktijk (voorbeeld)

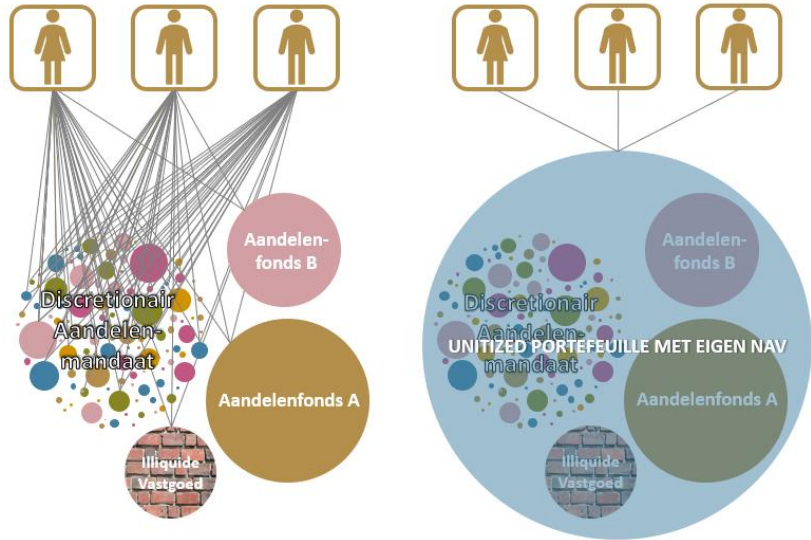

De vermogensbeheerder krijgt periodiek in een geaggregeerde order de opdracht hoeveel moet worden belegd in welk bouwblok, module of fonds. In tegenstelling tot wat nogal eens wordt beweerd, wordt dit natuurlijk net als in het solidaire contract collectief en niet individueel belegd. Zo worden schaalvoordelen behaald en transactiekosten beperkt. De vermogensbeheerder heeft de taak de beleggingscategorieën vorm te geven en de onderliggende beleggingen en mandaten in te vullen conform het gewenste beleggingsbeleid van het pensioenfonds. De vermogensbeheerder verdeelt dit vermogen per bouwblok, module of fonds vervolgens in units en bepaalt periodiek de koers hiervan. De vermogensbeheerder heeft de ruimte om per beleggingscategorie binnen een module / bouwblok af te wijken van de normweging binnen de gestelde bandbreedte. Illiquide beleggingen kunnen ook een onderdeel zijn van het beleggingsbeleid binnen een module of bouwblok. De vermogensbeheerder biedt geunitiseerde bouwblokken, fondsen modules aan, die door de pensioenuitvoeringsorganisatie op geaggregeerde basis worden aan/verkocht en toebedeeld naar individuele pensioenvermogens.

Van collectief naar individueel

Hoe "unitizing" uitkomst biedt

- Mogelijkheid om bestaande beleggingen te behouden
- Met units is de administratie vele malen eenvoudiger in te richten:
  - Beperkt aantal beleggingsopdrachten
  - Beperkt aantal portefeuilleregels per individu
- Transacties hebben geen impact op administratie
- Rebalancing heeft geen impact op administratie
- Faciliteert illiquide beleggingen

Door het aggregeren van alle beleggingsopdrachten die op deelnemersniveau zijn bepaald, weet de vermogensbeheerder exact hoeveel en hoe het vermogen moet worden gealloceerd over de categorieën. Aggregatie van alle beleggingsopdrachten per deelnemer uit de pensioenadministratie leidt tot een in- of uitstroom van vermogen in de modules of bouwblokken. We noemen dit ook wel het expliciet toedelen of bottom-up collectief beleggen. Per risicoprofiel wordt een lifecycle ontwikkeld, die voor alle deelnemers met dit profiel een zo optimaal mogelijke invulling geeft aan het leeftijdsafhankelijke beleggingsbeleid en past binnen de risicohouding van het pensioenfonds. De verschillende lifecycles beleggen in dezelfde onderliggende beleggingsoplossingen.

Het collectieve beleggingsbeleid sluit hierbij altijd exact aan bij de optelsom van alle vooraf bepaalde individuele risicohoudingen van de verschillende leeftijdscohorten. Doordat de koers van een unit periodiek wordt bepaald, heeft een deelnemer op elk moment op basis van de laatste koers zicht op zijn persoonlijke kapitaal en het behaalde rendement. Er vindt geen herverdeling plaats en de toedeling is zeer transparant en accuraat. Dit noemen we expliciete toedeling.

Transparantie over beleggingsbeleid en kosten

Performance en verantwoording

5.2 Risicohouding en risicomaatstaven

5.2.1 Risicopreferentieonderzoek

De risicohouding speelt een belangrijke rol in het vernieuwde pensioenstelsel. De risicohouding wordt vastgesteld op basis van de risicopreferenties van de deelnemers, de deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten. De risicohouding wordt vastgelegd in termen van de wettelijke maatstaven voor de risicohouding. In de solidaire en ook de flexibele premieregeling wordt het bepalen van de risicohouding belangrijker. Dat is omdat er in deze regelingen, in vergelijking met uitkeringsovereenkomsten, een directere relatie ligt tussen de behaalde beleggingsrendementen en de hoogte van het pensioen. Pensioenuitvoerders toetsen jaarlijks of het beleggingsbeleid en de toedelingsregels nog passen bij de vastgestelde risicohouding. En passen het beleid aan als dit niet het geval is. Pensioenuitvoerders toetsen ook periodiek de vastgestelde risicohouding. Daarbij maken ze gebruik van het risicopreferentieonderzoek. Het pensioenfonds houdt ten minste eenmaal in vijf jaar een risicopreferentieonderzoek onder deelnemers. Het pensioenfonds past de vastgestelde risicohouding aan als dit onderzoek hier aanleiding tot geeft.

Risicopreferentieonderzoek:

De risicopreferentie van een groep deelnemers geeft de mate van beleggingsrisico weer dat deze groep deelnemers kan en wil lopen. Pensioenuitvoerders doen periodiek (ten minste eenmaal in vijf jaar) onderzoek naar de risicopreferentie van hun deelnemers.

5.2.2 Vaststellen risicohouding

Op basis van de uitgevraagde risicopreferenties, wetenschappelijke inzichten en deelnemerskenmerken stelt het pensioenfonds de risicohouding per leeftijdscohort vast. Die risicohouding per leeftijdscohort is een belangrijk uitgangspunt voor de inrichting van het pensioencontract. Het is bepalend voor de uitwerking van de lifecycles, afspraken over de risicodelingsreserve en eventueel spreading van schokken.

De default lifecycle moet dan ook nadrukkelijk aansluiten op de risicohouding per leeftijdscohort.

Maatstaven risicohouding

De risicohouding per leeftijdscohort komt tot uitdrukking in de volgende maatstaven waarvoor gebruik wordt gemaakt van een scenario-analyse:

In de praktijk gaat het bij de vaststelling van een bij de risicohouding passend beleggingsbeleid vaak om een iteratief proces. Het beleggingsbeleid wordt dan doorgerekend op basis van de zogenoemde URM-projectiemethode. Die berekening gaat in combinatie met de voorgenomen default lifecycle, de regels rondom de risicodelingsreserve, spreidingsregels in de uitkeringsfase en een eventuele vaste daling of stijging. Het resultaat is de verwachte pensioenen in verschillende scenario's. Die kunnen dan voor de verschillende leeftijdscohorten worden beoordeeld en vergeleken met de vastgestelde risicohouding. Uit deze beoordeling blijkt op welke onderdelen eventuele verdere aanpassing nodig is. Dat doe je net zo lang totdat wordt voldaan aan de pensioendoelstelling en beleidsuitgangspunten. Waaronder de vastgestelde risicohouding.

Jaarlijkse toets:

De jaarlijkse toets stelt vast of de daadwerkelijke risicoblootstelling van de leeftijdscohorten voldoet aan de vastgestelde risicohouding.

ONS PRODUCTAANBOD

Risiko maatstaven	
Onze producten	Onze diensten
In te vullen maatstaven: <ul style="list-style-type: none"> • Verwachtingsmaatstaf. • Risicomaatstaf • Fluctuatie van de hoogte van pensioeninkomen in uitkeringsfase <ul style="list-style-type: none"> • jaar op jaar • lange termijn 	Uitvoeren risicopreferentieonderzoek (minimaal 1 keer in 5 jaar). Jaarlijkse toets (monitoring risicomaatstaven): <ul style="list-style-type: none"> • Toetsing risicomaatstaven per cohort. • Reporting risicomaatstaven met een dashboard. • Signalering tolerantiegrenzen.

5.2.3 Expliciete toedeling met een unit-administratie in de uitvoering

Pensioenfondsen bepalen per regeling of lifecycle-beleggen van toepassing is. Per pensioenregeling wordt ingericht welke lifecycles, vermogensbeheerder en beleggingsfondsen of -modules van toepassing zijn. Voor het beleggingsbeleid per leeftijd wordt de beleggingsmix per restduur tot pensionering vastgelegd.

In de deelnemersadministratie worden per deelnemer de kapitalen geregistreerd in units per fonds. Bij een deelnemer kan een pensioenfonds een beleggingsprofiel vastleggen (bijvoorbeeld neutraal, defensief of offensief). Allocaties van premies vinden plaats in de verhouding van leeftijd, profiel en bijbehorende lifecycle). Rebalancing vindt periodiek plaats. Bij rebalancing wordt de portefeuille (verdeling over de modules) van de deelnemer weer in de verhouding gebracht zoals passend is bij de leeftijd/lifecycle.

Met unit-administraties is in Nederland en wereldwijd al heel veel ervaring. Dat geldt ook voor werking ervan in processen rondom waardeoverdrachten, pensioentoekenningen, resultaatdeling, kosten-onttrekkingen en verdelingen bij echtscheiding en zorgplicht met bijbehorende keuzearchitectuur. Het wiel is hier dus al uitgevonden en al geruime tijd draaiende.

De belegopdrachten worden periodiek geaggregeerd doorgegeven aan de vermogensbeheerder zodat transactiekosten zoveel mogelijk worden beperkt. Koersinformatie (NAV) wordt periodiek verwerkt. Koersen worden bepaald op basis van forward pricing. Dit betekent dat minimaal twee dagen nadat de aan te kopen bedragen en te verkopen units (handel) zijn doorgegeven, de koersen pas worden afgegeven. Bij de handel worden de transactiekosten verrekend in de aan-/verkoopprijs. Om transactiekosten te beperken, handelen pensioenfonds zoveel als mogelijk op een moment in de maand.

5.2.4 Lifecycle-beleggen op basis van risicoprofiel

Bij lifecycle beleggen is het mogelijk om meerdere (veelal drie) leeftijdsafhankelijke beleggingsmixen te kiezen na het bepalen van de risicobereidheid. Veelal afhankelijk van het risicoprofiel defensief, neutraal of offensief. Alle lifecycles voldoen aan het principe dat er risico wordt afgebouwd. De lifecycle moet aansluiten op een vaste of variabele uitkering afhankelijk van de voorkeur van de deelnemer (of de default keuze van sociale partners indien geen keuze is gemaakt).

Het is ook mogelijk geen keuzevrijheid aan te bieden. Wel moet deze default lifecycle zijn gebaseerd op de onderzochte risicopreferenties van de populatie en passen binnen de hierop vastgestelde risicohouding.

ONS PRODUCTAANBOD

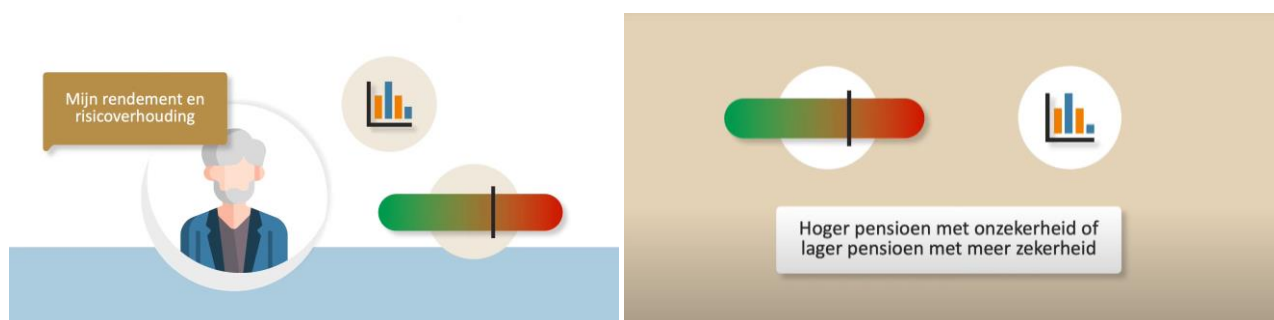
Beleggingsbeleid flexibele premieregeling	
Onze producten	Onze diensten
Unitrekening met lifecycle-beleggen	<ul style="list-style-type: none"> • Onderhouden lifecycle per profiel; set voor vast/variabel. • Onderhouden modules per beleggingscategorie die worden gehanteerd in lifecycles. • Uitvraag risicobereidheid met behulp van beleggingsbalans • Periodiek onderhouden scenario's beleggingsbalans • Informatie-uitwisseling en reconciliatie tussen pensioen- en beleggingsadministratie

5.3 Invullen zorgplicht bij lifecycle-beleggen met de beleggingsbalans

Binnen de flexibele regeling worden de premies van de deelnemer belegd. Om dit zo optimaal mogelijk te kunnen doen, moeten pensioenfondsen bij het bepalen van het beleggingsbeleid rekening houden met de risicobereidheid van een individuele deelnemer. Het bepalen van de risicohouding van een deelnemer vindt vaak plaats door middel van vragenlijsten. Deze traditionele manier van vragen stellen leidt niet tot inzicht bij deelnemers. Netspar en Achmea hebben samen onderzoek gedaan naar methodes voor het uitvragen van de risicopreferenties³ met behulp van het tonen van de mogelijke spreiding van uitkomsten. Gebaseerd op de uitkomsten van deze studie vanuit Netspar is samen met deelnemers, klanten met premieregelingen en de Erasmus Universiteit **de Beleggingsbalans** ontwikkeld, een uniek digitaal hulpmiddel voor uitvraag van de risicohouding⁴.

Hoeveel risico een deelnemer wil lopen bij het opbouwen van pensioen wordt, zeker met de komst van het nieuwe pensioenstelsel, steeds belangrijker. Het is ook persoonlijk. Elke deelnemer kiest het risicoprofiel dat bij diegene past. Hoeveel risico wil een werknemer of deelnemer écht lopen als hij zelf de verantwoordelijkheid heeft over zijn pensioen en de consequenties voor zijn pensioen duidelijk worden? Achmea Pensioenservices biedt met de Beleggingsbalans, een online tool voor risicoprofielmeting. Hier leert een deelnemer op een toegankelijke, speelse en accurate manier de relatie tussen risico en opbrengst kennen. Het gaat om het maken van keuzes van de door het pensioenfonds aangeboden lifecycles. Niet alleen bij 'verwachte' of 'tegenzittende' scenario's, maar over het hele spectrum van variaties. Door simpelweg te 'spelen' met een aantal 'standen' in de tool krijgt een deelnemer al snel gevoel welke verhouding het beste past.

Bij pensioen is altijd sprake van een bepaald risico. De uitkomsten zijn niet zeker, maar invloed op de spreiding heeft de deelnemer wel. Die invloed, en wat meer of minder risico doet met de spreiding van uitkomsten, wordt direct kwantitatief inzichtelijk voor een deelnemer met de Beleggingsbalans. De deelnemer krijgt inzicht in de verhouding tussen risico en rendement en helpt deelnemers om pensioenregelingen beter te begrijpen. De geavanceerde grafische presentatie en de laagdrempelige redactie maken de Beleggingsbalans toegankelijk voor de deelnemer. Pensioenkennis is niet nodig: het effect van keuzes wordt getoond in netto reële bedragen. De deelnemer ziet wat het te verwachten pensioen is en wat de kansen zijn op meer of minder pensioen. Ook is zichtbaar hoe groot deze kansen zijn.

³ Netspar paper distribution builder

⁴ <https://youtu.be/GpxTyvN3PGA>

5.3.1 Vrij beleggen als keuzeoptie voor deelnemers

In premiereregelingen met expliciete toedeling is het mogelijk dat deelnemers zelf het beleggingsbeleid overnemen. In regelingen die dit aanbieden, kan een deelnemer zelf bepalen in welke beleggingsfondsen wordt belegd en in welke verhouding. In dit geval wordt niet automatisch het risico naar de pensioendatum afgebouwd. Een pensioenuitvoerder kan hierdoor niet garanderen dat de pensioenuitkomsten binnen de vooraf bepaalde risicohouding blijft.

Vrij beleggen vormt in een eerste fase geen onderdeel van het productaanbod van Achmea Pensioenservices. In een later stadium kan dit worden heroverwogen. Dat is afhankelijk van de behoefte bij onze klanten en de ontwikkeling en nadere invulling van wetgeving.

Bij deze vorm loopt een deelnemer risico dat er te veel of te weinig risico wordt genomen om de ambitie te halen of binnen de risicohouding te blijven. Voor deze vormen geldt dan ook een verzwaarde zorgplicht en keuzebegeleiding. De pensioenuitvoerder moet niet alleen controleren of het beleggingsbeleid past bij de preferenties van de deelnemer, maar ook inzichtelijk maken wat elke keuze voor de deelnemer betekent. Hierbij kan de pensioenuitvoerder geen gebruikmaken van de beleggingsbalans, maar is een individuele doorrekening en risicopreferentie-uitvraag noodzakelijk (kennis- en ervaringstoets). Hierbij kan geen gebruik worden gemaakt van de beleggingsbalans, individuele doorrekeningen zijn hiervoor van toepassing. Deze toets moet periodiek worden herhaald. De Wet toekomst pensioenen stelt hoge eisen aan keuzebegeleiding. Dit is zeker van toepassing voor onderdelen waar de deelnemer meer risico loopt. De bestaande keuzebegeleiding volstaat niet en er moet nader worden bepaald waaraan deze begeleiding moet voldoen om de zorgplicht goed te ondersteunen.

Bij het aanbieden van vrij beleggen spelen in de uitvoering een aantal andere aspecten. Bij vrij beleggen met andere beleggingsfondsen dan de categorieën die worden gebruikt in de standaard lifecycles, zullen de transactiekosten hoger zijn. De aan- en verkopen kunnen immers niet worden geaggregeerd. Ook is er bij een switch altijd sprake van een volledige verkoop en daarna een aankoop. Dit vindt altijd plaats in twee stappen. Indien wekelijks of maandelijks wordt gehandeld, kent een switch een lange doorlooptijd. Van alle fondsen waarin kan worden gehandeld, moet net als bij de standaard modules informatie beschikbaar zijn op deelnemersportalen over de kosten, de performance en in het verleden behaalde rendementen.

Ervaringen binnen bestaande regelingen laten zien dat er over het algemeen zeer weinig gebruik wordt gemaakt van deze optie door deelnemers. De ervaringen zijn daarbij gebaseerd op mogelijkheden enkel binnen excedent en/of netto pensioenregelingen waarbij een deelnemer daarnaast nog beschikt over een basispensioen (vaak een defined benefit regeling). De kosten die worden gemaakt voor deze regelingen zijn dan ook veelal onevenredig hoog, in verband met het aantal deelnemers dat er gebruik van maakt.

Gegeven bovenstaande argumenten en op basis van toetsing aan de KNVB-criteria vormt vrij beleggen in een eerste fase geen onderdeel van het productaanbod. In een later stadium kan dit worden heroverwogen, afhankelijk van de behoefte bij klanten, ontwikkeling en nadere invulling van wetgeving.

Vrij beleggen als optie op basis van de KNVB-criteria

Kosten	Aanzienlijk zowel in change-kosten (opzet nieuwe keuzebegeleiding) als in de run-kosten (onderhouden communicatie, doorrekeningen en zorgplicht). Ook is er sprake van hogere transactiekosten door het niet kunnen profiteren van aggregatie van aan- en verkoop.
Nut	Keuzevrijheid binnen lifecycle-beleggen en het shoprecht biedt ruimte om het beleggingsbeleid aan te passen aan een afwijkende risicopreferentie van een deelnemer, maar kent wel risico afbouw naar pensioendatum en wordt getoetst op risicohouding. Daarbij wordt geprofiteerd van schaalvoordeel van collectief beleggen.
Veilig	Vrij beleggen kent aanzienlijk meer risico voor deelnemers doordat niet kan worden getoetst of de uitkomsten nog vallen binnen risicohouding en passend zijn bij preferentie. Daarnaast wordt het risico niet automatisch afgebouwd naar het moment van pensioneren.
Begrijpelijk	De ontwikkelingen van de bijkomende kosten vallen buiten de communicatie-uitingen en zijn niet specifiek van toepassing op een individuele situatie of keuze. Het is daarmee niet uitgesloten dat een deelnemer onvoldoende inzicht heeft in de gevolgen voor zijn pensioenopbouw en de risico's die hij loopt.

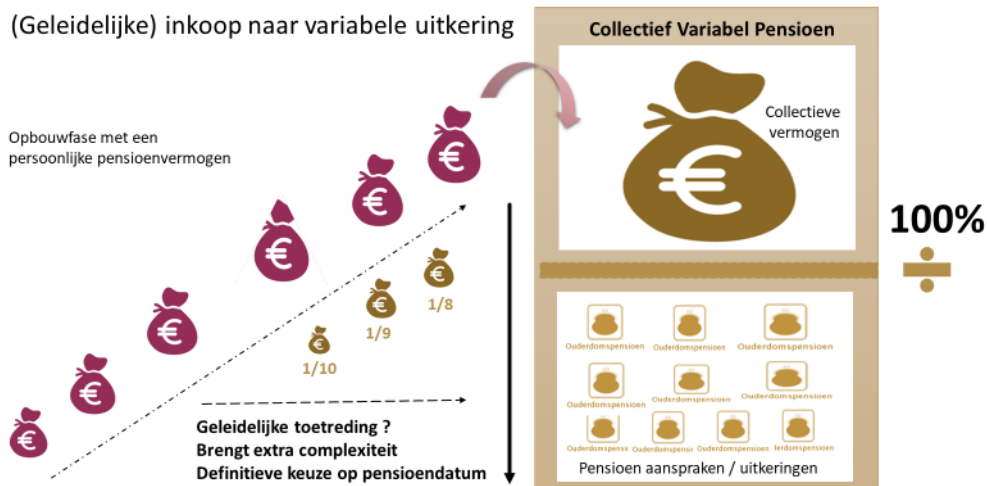
5.4 Van vermogensopbouw naar de uitkeringsfase

Bij de flexibele premiereregeling wordt voor de deelnemer gedurende de opbouwfase een pensioenkapitaal bij elkaar gespaard en belegd. Uiterlijk op de pensioendatum moet het pensioenfonds dit pensioenkapitaal gebruiken voor het inkopen van een levenslange pensioenuitkering. Dit kan een stabiele (een onder het Financieel Toetsingskader vallende uitkering) of een variabele uitkering zijn. Variabele pensioenuitkeringen worden niet 'gegarandeerd', waardoor het niet noodzakelijk is om buffers of vereiste vermogens aan te houden. Daarnaast is de pensioenuitkering minder afhankelijk van de rentestand op pensioendatum. Bij een variabele uitkering is het dan ook niet noodzakelijk om het beleggingsrisico voor pensioeningang af te bouwen. Hierdoor wordt het mogelijk om ook in de periode voor de pensioendatum risicovol te blijven beleggen. Een pensioenfonds heeft in tegenstelling tot een verzekeraar of Premie Pensioen Instelling de mogelijkheid een regeling te voeren waarbij default wordt gestuurd op omzetting van kapitaal in een variabele uitkering.

De omzetting van een kapitaal naar een uitkering kan geleidelijk of in een keer op pensioendatum plaatsvinden. Bij een geleidelijke omzetting zet een pensioenuitvoerder gedurende een aantal jaren voor pensionering kapitaal om in een variabele of stabiele uitkering. De Pensioenwet eist van de pensioenuitvoerders een evenwichtige pensioencommunicatie. Een deelnemer moet over alle relevante voor- en nadelen beschikken om een weloverwogen keuze te kunnen maken. Rondom de overgang van pensioenkapitaal naar pensioenuitkering moet de pensioenuitvoerder voldoen aan alle informatieverplichtingen en de zorgplicht. De deelnemer kan ervoor kiezen niet deel te nemen aan de geleidelijke omzetting en tot pensioendatum zijn kapitaal aanhouden. Op pensioendatum krijgt een deelnemer dan de definitieve keuze voor een stabiele of variabele uitkering.

5.4.1 Geleidelijke omzetting in de uitvoering

In de administratie ondersteunt Achmea Pensioenservices een geleidelijke overgang en een omzetting ineens. Bij een geleidelijke overgang wordt ingeregeld welke overgangstermijn van toepassing is voor een bepaalde regeling. In de pensioenadministratie kan per regeling worden ingeregeld of er default geleidelijke inkoop moet plaatsvinden en op welke termijn (tot maximaal 10 jaar). Indien een deelnemer heeft gekozen voor opt-out moet dit op deelnemersniveau in de administratie worden vastgelegd.

De geleidelijke omzetting vindt plaats door, afhankelijk van de restduur, een deel van het individuele kapitaal aan te wenden voor inkoop in de collectiviteitskring van waaruit uitkeringen plaatsvinden. Het in te kopen deel is afhankelijk van de gedefinieerde inkooptermijn van de regeling, de leeftijd of duur tot aan pensionering van de deelnemer. Dit wordt automatisch vastgesteld en uitgevoerd voor alle deelnemers van de regeling. Bij een regeling met inkoop in 10 jaar voor pensionering, wordt bij een deelnemer die de betreffende leeftijd heeft bereikt een tiende van het opgebouwde kapitaal omgezet in een variabele uitkering. Dit vindt plaats door het vermogen vanuit de individuele unit-administratie over te hevelen naar een collectief vermogen. Vervolgens wordt in het volgende jaar een negende omgezet en zo verder, totdat op pensioendatum het totale resterende vermogen wordt omgezet en er geen individueel vermogen resteert. Bij de omzetting baseert het pensioenfonds de hoogte van deze (voorwaardelijke) variabele uitkering op een inkooptarief gebaseerd op de laatste grondslagen. Bij deze berekening kan ook worden gecorrigeerd voor de dekkingsgraad gedurende het jaar. Ook worden bij deze omzetting gegevens over te verevenen en verevende kapitaaldelen meegenomen, zodat deze gegevens in geval van echtscheiding beschikbaar blijven. In communicatie-uitingen wordt zowel de hoogte van het toekomstige voorwaardelijk variabele pensioeninkomen als het daarvoor gereserveerde vermogen getoond.

ONS PRODUCTAANBOD

Toetreding tot collectief	
Onze producten	Onze diensten
<p>Voorlopige keuze en geleidelijke toetreding tot collectief (10 jaar voor reglementaire pensioenleeftijd)</p> <p>Optie: toetreding uitsluitend op pensioendatum afgeraden in combinatie met spreiding resultaten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Voorlopig keuzemoment: keuzebegeleiding deelnemer voor vast (stabiel) en variabel (inclusief wettelijk fondsenmodel) en vastleggen keuze deelnemer bij afwijking default keuze fonds. Jaarlijks omzetten van kapitaal in variabele uitkering voor deelnemers die hebben gekozen voor toetreding tot CVP (of collectief stabiel pensioen) op één moment (alle deelnemers die dat jaar 58 jaar en ouder zijn). Overige deelnemers blijven vermogen opbouwen en beleggen conform lifecycle die past bij hun risicohouding. Zij krijgen op pensioendatum een definitief keuze. Inkoop altijd in gelijkblijvend ouderdomspensioen met nabestaandenpensioen (100:70). Deelnemer krijgt in portaal inzicht in zijn totale ingekochte variabele of stabiele uitkering en in zijn nog individuele belegde kapitaal. Deelnemerscommunicatie op portaal (filmpje met uitleg). <p>Optioneel: Begeleiding keuze via campagne en/of seminar, gepersonaliseerde video of andere middelen.</p>

5.5 Administreren van collectieve beleggingen

5.5.1 Beheer van het collectieve vermogen binnen de uitkeringsfase

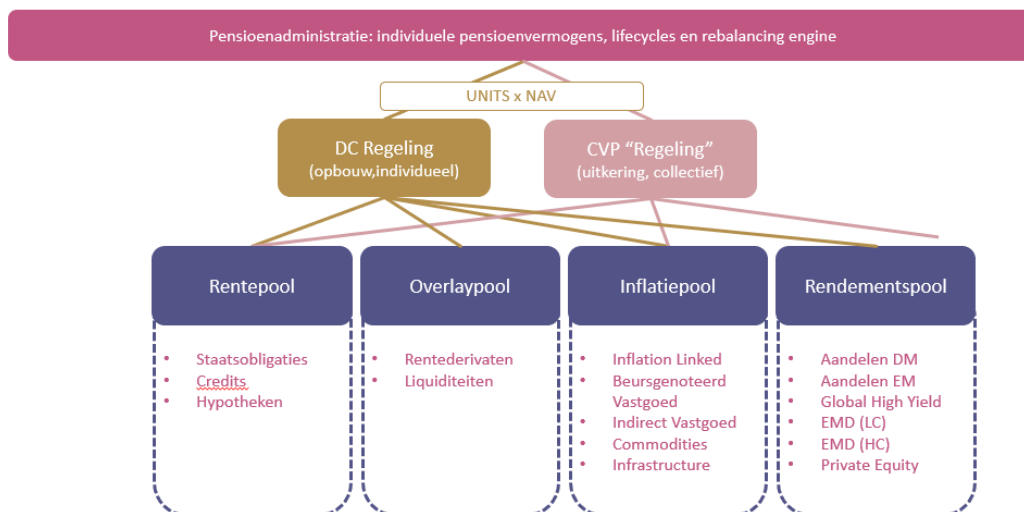
Bij toetreding tot het collectief wordt het individuele kapitaal uit de opbouwfase toegevoegd aan het collectieve vermogen van het collectief variabel pensioen. Het pensioenfonds houdt bij de deelnemer niet langer een individueel kapitaal in units bij, maar voor dit deel een voorwaardelijk recht op een variabel pensioeninkomen en het daarvoor voor de deelnemer gereserveerde aandeel in het collectieve pensioenvermogen.

5.5.2 Collectief vermogen opgebouwd uit modules opbouwfase

Indien het collectieve vermogen in aanvang klein is of blijft, kan het pensioenfonds ook kiezen voor een collectief vermogen dat uitsluitend is opgebouwd uit de unitised oplossingen (modules) die ook worden gebruikt in de opbouwfase.

Voorbeeldinrichting Flexibele Premiereregeling – Conceptueel

Uitkeringsfase uitsluitend met unitized oplossingen, die tevens ingezet kunnen worden in de opbouwfase

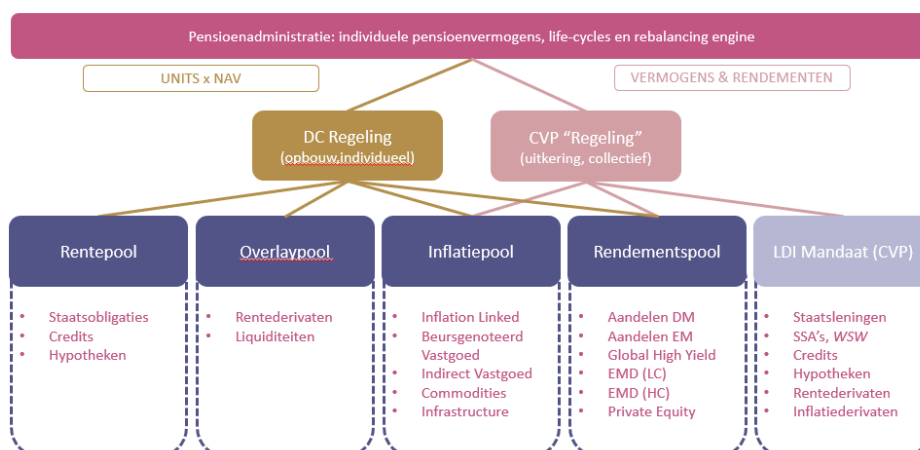

Als het collectieve vermogen wordt opgebouwd uit modules voor individuele kapitalen voor risico van de deelnemer in de opbouwfase, kan het pensioenfonds het collectieve vermogen ook administreren als onderdeel van de unit/beleggingsadministratie. De collectieve netto en bruto mix wordt in een aparte regeling of apart contract opgevoerd zodat de collectieve vermogens administratief gescheiden worden van de Individuele persoonlijke vermogensadministratie van de actieve deelnemers. Per CVP ‘entiteit’ wordt de afgesproken mix ingericht en beheerd in de verhoudingen conform het gewenste beleggingsbeleid. Hierbij wordt de collectieve mix in de pensioenadministratie ingericht en bepaald uit welke beleggingsmodules het bestaat en in welke verhouding. Bijvoorbeeld 60% rendementsmodule en 40% in een korte of lange rentemodule. De vermogensbeheerder krijgt in dit geval geen informatie over de specifieke aan- en verkoop van deze fase, maar deze worden geaggregeerd met de opbouwfase per pool. Hiermee kan het pensioenfonds schaalbaar een collectief vormen, zonder specifieke kosten en rapportageverplichtingen voor de vermogensbeheerder. In de pensioenadministratie is wel inzicht in het verloop en de stortingen en onttrekkingen aan dit vermogen.

5.5.3 Collectief vermogen als separaat kapitaal

Voorbeeldinrichting Flexibele Premiereregeling – Conceptueel

Opbouwfase belegt in unitized oplossingen, die tevens ingezet kunnen worden in de

Naast dat het collectieve vermogen van de uitkeringsfase kan bestaan uit (de unitised) modules kan er ook worden gekozen voor collectieve beleggingsmix waaraan een eigen LDI mandaat wordt toegevoegd. In dit geval ontstaat een separaat kapitaal met eigen beleid voor de uitkeringsfase. Dit biedt de vermogensbeheerder aanvullende mogelijkheden en vrijheidsgraden in het vormgeven van het beleggingsbeleid van de uitkeringsfase zonder dat hier unitisering voor is vereist. In dit geval wordt dit vermogen als kapitaal in de administratie bijgehouden. Het verloop van dit kapitaal door maandelijkse rendementen, stortingen en onttrekkingen wordt vanuit de pensioenadministratie gestuurd en geadmistreerd. Vanuit de vermogensbeheerder worden periodiek het totale kapitaal en de rendementen doorgegeven. Er vindt periodiek reconciliatie plaats op het totale kapitaal.

ONS PRODUCTAANBOD

Collectieve Mix	
Onze producten	Onze diensten
Collectieve mix uit standaard modules	<ul style="list-style-type: none"> • Productie loopt via standaard productie-overzichten. • In administratie inzicht in verloop van collectieve vermogen • Instroom (kapitaal overdacht naar collectief bij toetreding) • Onttrekken kosten en uitkeringen uit kapitaal
Collectieve mix middels separaat beheerd kapitaal	<ul style="list-style-type: none"> • Productieopdrachten lopen via specifiek productie-overzicht voor kapitaal. • Gegevens uitwisselingkasstromen en rendementen • Instroom (kapitaal overdacht naar collectief bij toetreding) • Onttrekken kosten en uitkeringen uit kapitaal

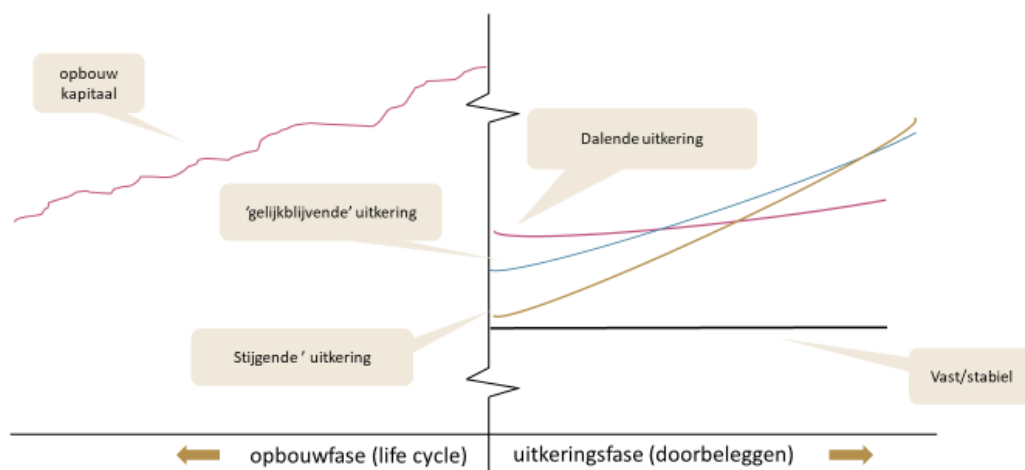
6. De flexibele premieregeling: de uitkeringsfase

6.1 In de uitkeringsfase gaat het om de hoogte van het pensioen

Voor deelnemers in de uitkeringsfase is de hoogte van de uitkering de essentie. Het aanwezige kapitaal of de pensioenpot dient dan meer ter informatie. Het individuele pensioenkapitaal wordt uiterlijk op de pensioendatum omgezet in een variabele uitkering.

6.1.1 Mogelijke pensioenvarianten

Variabele uitkeringen de mogelijkheden

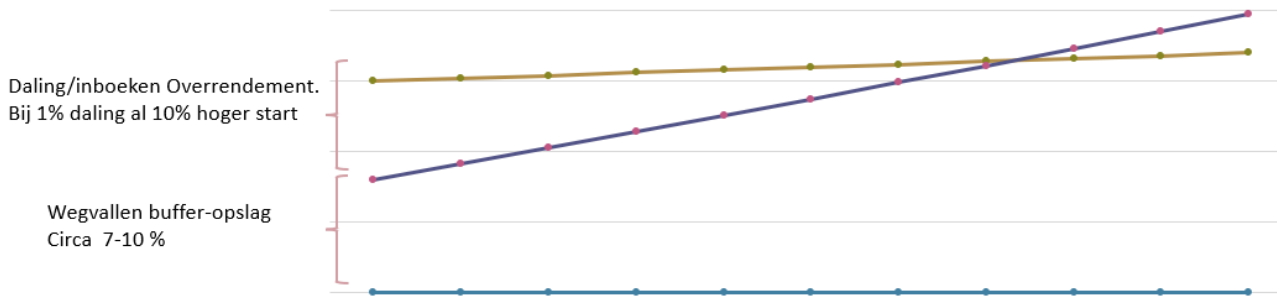

Bij een variabele pensioenuitkering kan de deelnemer kiezen voor een gelijkblijvende, stijgende of (tijdsafhankelijk) dalende uitkering. Een gelijkblijvende uitkering wil zeggen dat als er geen resultaten gerealiseerd worden, de uitkering in hoogte gelijk blijft. Bij een stijgende of dalende uitkering zal, ook bij het ontbreken van beleggings- en sterfteresultaten, de hoogte van de uitkering stijgen of respectievelijk dalen. De gedachte achter een dalende uitkering is dat de daling gecompenseerd kan worden door het verwachte overrendement⁵. Er wordt ook wel gesproken dat met het inboeken van een daling rendement naar voren wordt gehaald. Indien het pensioenfonds dit rendement niet behaalt, daalt de uitkering daadwerkelijk bij de deelnemers die hiervoor hebben gekozen. Voor alle varianten wordt de risicovrije projectierente toegepast. Het gebruik van de risicovrije projectierente voorkomt dat ex-ante herverdeling ontstaat bij contracten waarbij de resultaten collectief worden gedeeld en in de tijd worden gespreid. De deelnemer heeft in dit contract geen eigen keuzemogelijkheid. Daarnaast kunnen door het beleggingsrisico (marginale) herverdelingseffecten optreden, voor zover dat nodig is om gelijke aanpassingen van de ingegane pensioenuitkeringen en van de opgebouwde aanspraak op nabestaandenpensioen van pensioengerechtigden te realiseren.

⁵ Aan de hoogte van de vaste daling zitten beperkingen, zo mag deze niet meer bedragen dan het verwachte overrendement van een beleggingsmix met 35% aandelen, boven de risicovrije rente.

Het naar voren halen van overrendement: wat levert het op

Wat zegt de toezichhouder

- Leidraad van de AFM !; Let bij keuze op gedragsaspecten
- De daling bedraagt ten hoogste 35% van het verschil tussen de risicovrije rente en de parameter voor het rendement op beursgenoteerde aandelen. Dit rendement is onder aftrek van kosten circa 5% (commissie parameters !).
- De vaste daling mag niet groter zijn dan het verwachte overrendement op de gekozen beleggingsportefeuille en moet in de toekomst ook bij hogere rente of andere beleggingsmix stabiel blijven

ONS PRODUCTAANBOD

Variabele uitkeringen	
Onze producten	Onze diensten
Toegestane uitkeringsvormen (ouderdomspensioen) <ul style="list-style-type: none"> • Vast Dalend • Vast Stijgend • Gelijkblijvend • Tijdelijke overbrugging 	<ul style="list-style-type: none"> • Inkoop dekkingsgraad neutraal. • Daling of stijging op vast moment (juli) voor toekennen resultaat. • Tijdelijke pensioenen lopen mee in spreiding.
Latente partner- en wezenpensioen Ingegaan partnerpensioen na pensioneren	<ul style="list-style-type: none"> • Latente: altijd gelijkblijvend (100:70). • Bij pensioneren optie voor uitruil. • Zelfstandige keuze nabestaande bij ingang conform keuzes ouderdomspensioen (dalend, stijgend, mogelijk lumpsum). • Vooralsnog geen shoprecht
Ingegaan partnerpensioen voor pensionering <ul style="list-style-type: none"> • Bij ingang voor pensionering via inkoop vanuit herverzekerde kapitaal 	<ul style="list-style-type: none"> • Bij partnerpensioen voor pensionering ontstaat een variabele uitkering via inkoop vanuit herverzekerde kapitaal. Vooralsnog geen keuzeopties.
Ingegaan wezenpensioen <ul style="list-style-type: none"> • Altijd gelijkblijvend 	<ul style="list-style-type: none"> • Bij ingang voor pensionering via inkoop vanuit herverzekerde kapitaal. • Tijdelijke pensioenen lopen mee in collectieve spreidingstermijn.

6.2 Collectief risico's delen binnen de uitkeerfase

Bij een collectieve variabele uitkering worden alle resultaten verrekend met de deelnemers die in dat jaar deel uitmaakten van het collectief. Het gaat om resultaten op micro-langlevens, macro-langlevens, rente en beleggingsrisico. In een systematiek van collectieve risicodeling wordt het totale resultaat vastgesteld op basis van de collectieve dekkingsgraad. De dekkingsgraad is gelijk aan het aanwezig vermogen gedeeld door de contante waarde van alle uitkeringen. De contante waarde van de uitkeringen bepaalt het pensioenfonds per deelnemer op de meest actuele discontovoet en sterftegrondslagen. Bij het toedelen van resultaat wordt de dekkingsgraad teruggebracht naar 100% door het eventuele overschot of tekort te vertalen in gelijke procentuele toe- of afslagen op de aanwezige uitkeringen⁶.

Collectieve uitkeringsfase en risicodelen

	Deelnemer 68	Deelnemer 75	Deelnemer 85	Collectief
Hoogte Uitkering	10.000 	10.000 	10.000 	30.000
1 euro LL uitkering	16,61	11,95	6,23	100%
Verplichting	166.098	119.580	62.271	347.949
Onttrekking Uitkering				-30.000
Biometrisch rendement	2142	3106	5051	10299
Rendement collectief		2,60%		9047
Vermogen op t=1				337.294
1 euro LL uitkering t=1	15,93	11,31	5,76	
Verplichting t=1	159.366	113181	57619	330.166
Hoogte Uitkering	10.220 	10.220 	10.220 	102,20%

Individuele uitkeringsfase en risico's

	Deelnemer 68	Deelnemer 75	Deelnemer 85	
Kapitaal	166.098 	119580 	62271 	
Onttrekking Uitkering	-10.000	-10.000	-10.000	
Biometrisch rendement	2142	3106	5051	➔ (her)verzekerd
Rendement %afh ZW	2,60%	2,60%	2,60%	➔ Afbouw risico
Rendement	4318	3109	1619	
Kapitaal t=1	162.558 	115.795 	58.941 	
1 euro LL uitkering t=1	15,93	11,31	5,76	
Hoogte Uitkering	10.200	10.231	10.229	10.220

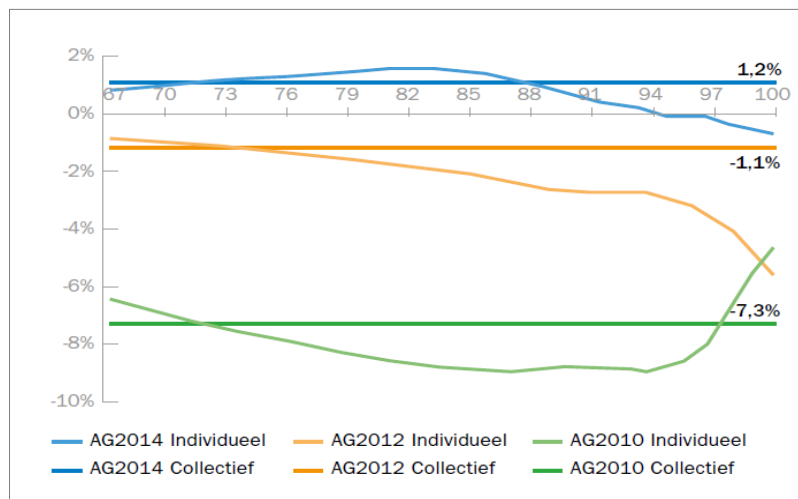
⁶ Zie voor het bepalen van de toe- of afslagen de bijlage van de paper 'Doorbeleggen na pensioendatum' van Centraal Beheer APF: <https://centraalbeheerapf.nl/app/uploads/2019/04/cbapf-paper-doorbeleggen.pdf>

Bij een individuele variabele uitkering of een individuele op vermogens gebaseerde uitkeringsfase worden jaarlijks de te onttrekken uitkeringen bepaald op basis van de voor dat cohort geldende grondslagen. Dit resulteert niet in een gelijke uniforme aanpassing voor alle pensioengerechtigden en kan leiden tot individuele uitschieters bij aanpassingen als gevolg van een gewijzigde levensverwachting of een daling van de rente.

6.3 Delen macro-langleven en renterisico binnen collectief

Bij individueel doorbeleggen worden jaarlijks aan het individuele kapitaal beleggings- en biometrisch rendement toegekend en kosten onttrokken. Vervolgens bepaalt het pensioenfonds jaarlijks per individu hoe hoog de pensioenuitkering dat jaar wordt. Dit gebeurt op basis van de meest actuele grondslagen. In deze systematiek is het niet mogelijk het macro-langlevensrisico te delen. Een wijziging van de levensverwachting heeft effect op de hoogte van de pensioenuitkering. In het geval dat resultaten als gevolg van levensverwachting individueel worden toebedeeld, is het effect hiervan op de uitkering afhankelijk van de leeftijd van de pensioengerechtigde.

Onderstaande grafiek toont het procentuele effect op de uitkering als gevolg van een aanpassing van de levensverwachting per leeftijdscategorie indien dit resultaat individueel of collectief wordt toebedeeld.⁷

Bij collectieve risicodeling leidt een stijging van de algemene levensverwachting of een verlaging van de rente tot een hogere prijs van pensioen en daarmee tot een daling van de collectieve dekingsgraad. Doordat de aanpassing voor verschillende leeftijden wordt gemiddeld, neemt het risico op grote individuele bijstellingen per leeftijdscategorie af. Het delen van het macro-langleven en het renterisico in de uitkeringsfase sluit aan bij de huidige vormgeving van solidariteit binnen een collectief pensioenfonds. Het zorgt ook voor gelijke aanpassingen van de uitkering van alle pensioengerechtigden. Het onderstaande plaatje laat zien wat in het voorgaande voorbeeld de aanpassing van de uitkeringen wordt als gevolg van een aanpassing van de sterftetafel. De prijs van 1 euro uitkering stijgt voor alle leeftijden als gevolg van een stijging van de levensverwachting maar niet voor alle leeftijden evenveel. Collectief is het effect op de oorspronkelijke uitkering 1%. Dat is minder dan het positieve beleggingsresultaat maar wel voor iedereen een gelijke aanpassing.

⁷ Zie ook Whitepaper Doorbeleggen en risicodelen; Agnes Joseph Miriam Loois (2016)

Delen macro langlevens risico

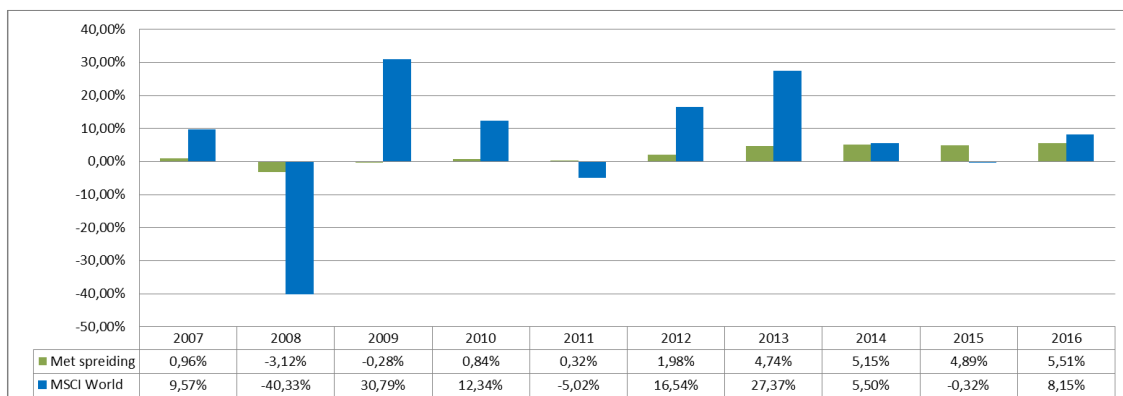
	Deelnemer 68	Deelnemer 75	Deelnemer 85	Collectief
Kapitaal t=1	162.558 €	115.795 €	58.941 €	337.294
1 euro LL uitkering t=1	15,93	11,31	5,76	
Hoogte Uitkering t=1	10200	10.231	10.229	10.220
Stijging levensverwachting	+ 0,90%	+1,1%	+ 2,00%	
1 euro LL uitkering t=1	16,08	11,44	5,87	333.998
				101,0%
Hoogte Uitkering t=1	10.109	10.120	10.029	10.100

6.4 Spreiden van resultaten: een uitsmeermechanisme

De variabele uitkering kent bij aanvang een hogere uitkering. Deze uitkering varieert wel van jaar op jaar. In het belang van de deelnemer moet deze volatiliteit zo veel als mogelijk worden beperkt. Een belangrijk instrument hierbij is de mogelijkheid om grote schokken te dempen door het geleidelijk aanpassen van de pensioenuitkeringen (maximaal 10 jaar).

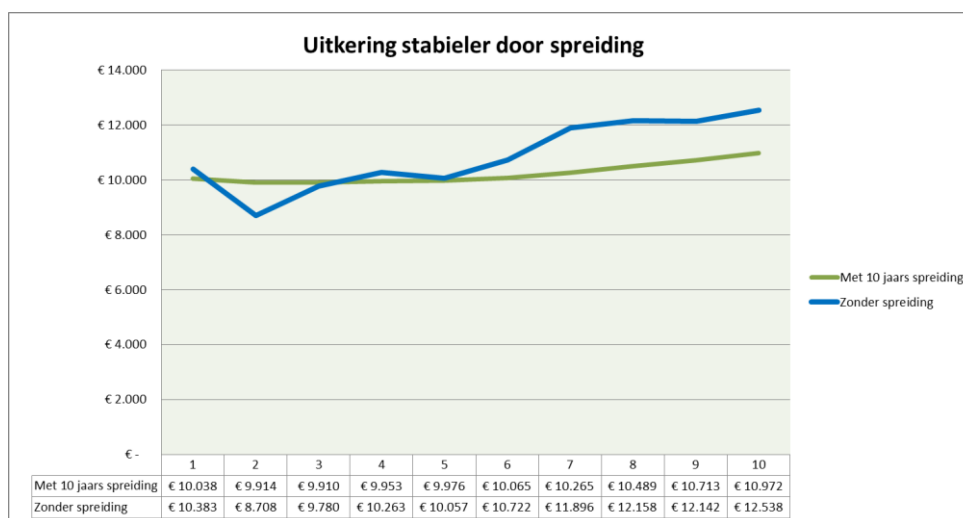
Het pensioenfonds hoeft het resultaat niet in één keer met het collectief te verrekenen, dit kan worden uitgesmeerd over meerdere jaren. De uitkeringen gaan dan gemakshalve gezegd stapsgewijs⁸ met een tiende van het percentage overdekking per jaar omhoog of omlaag. De kans in enig jaar op een (grote) verlaging van de pensioenuitkering wordt hierdoor kleiner. Door de resultaten te spreiden kunnen de uitgesmeerde overrendementen immers eventuele tegenvallers in enig jaar opvangen. Hoe langer de spreidingperiode, hoe groter het dempende effect en hoe lager de eventuele korting. Een lange spreidingduur heeft echter wel tot gevolg dat economische omstandigheden (zowel negatief als positief) nog lang kunnen blijven doorwerken. Bij gesloten spreiding worden toekomstige toeslagen of kortingen niet doorgeschoven maar verwerkt in de toekomstige pensioeninkomens van de bestaande deelnemers. Dit noemen we ook wel “op de lat” gezet.

Spreiding van resultaten werkt stabiliserend op de hoogte van de uitkering.

⁸ In praktijk is dit percentage afhankelijk van de discontovoet en het sterfteverloop en kan hoger dan een tiende uitvallen. Bij het collectief delen van risico's wordt bij het spreiden van resultaten rekening gehouden met de levensverwachting van het collectief.

In onderstaande grafiek tonen we wat het effect van spreiding kan zijn op een variabele uitkering van € 10.000,- indien voor 40% is belegd in Zakelijke Waarden op basis van bovenstaand MSCI World aandelenrendement van 2007 tot 2016.

De grafieken tonen aan dat als gevolg van een spreidingsmechanisme een stabielere uitkering wordt gecreëerd. Spreiding heeft tot gevolg dat uitkeringen geleidelijk worden aangepast. Als gevolg hiervan verwerkt het pensioenfonds niet gelijk de resultaten en kan de uitkering uiteindelijk na spreiding hoger of lager uitvallen dan het geval was geweest wanneer het effect gelijk volledig was verwerkt in de uitkering. De uitkeringen worden niet gelijk volledig verlaagd met het negatieve overrendement, maar geleidelijk aangepast. Dit betekent dat de uitkeringen die later in de tijd gedaan moeten worden, uiteindelijk meer dan de aanvankelijke korting dalen. Bij meevallers geldt dit ook: de uitkeringen na 10 jaar worden in totaal meer verhoogd dan de behaalde procentuele meevaller, de uitkeringen binnen nu en 10 jaar minder. De grootte van dit spreidingseffect is mede afhankelijk van de levensverwachting. Op hogere leeftijden is dit effect groter, het resultaat wordt immers over een korte levensverwachting verwerkt. Bij het collectief delen van risico's wordt bij het spreiden van resultaten rekening gehouden met de levensverwachting van het collectief.

6.5 De spreidingmethodieken

Bij het spreiden van resultaten kennen we verschillende vormen. Zo wordt gesproken over open en gesloten spreidingen en onderscheiden we dakpansgewijs en geheugenloos spreiden.

6.5.1 Open en gesloten spreiding

Open spreiding is een spreidingsvorm waarbij het pensioenfonds een deel van de aanpassing doorschuift naar toekomstige periodes, waarbij de doorgeschoven aanpassing ook doorwerkt in de pensioenopbouw van toekomstige toetreders. Door dit spreidingsmechanisme is er een ex ante herverdeling tussen de deelnemers. Een hoge 'dekkingsgraad' bij toetreding betekent dat de deelnemer naar verwachting profiteert van eerdere rendementen (overschotten uit het verleden). Het omgekeerde geldt bij een lage dekkingsgraad. In dit geval is sprake van herverdeling tussen deze vermogens van bestaande en toekomstige deelnemers. In beide contracten is deze vorm van herverdeling niet toegestaan en moet altijd een gesloten spreidingsmethode worden toegepast.

6.5.2 Geheugenloos of dakpansgewijs

Voor het spreiden van resultaten benoemt de Memorie van Toelichting⁹ twee vormen van spreiding:

1. Dakpansgewijs: iedere periode wordt het gemiddelde van de N meest recente (geschaalde) overrendementen doorgevoerd in de inkomens (N staat voor gekozen spreidingstermijn).
2. Geheugenloos: iedere periode wordt de fractie 1/N van het cumulatieve, nog onverwerkte (geschaalde) overrendement alsnog doorgevoerd in de inkomens.

⁹ Memorie van Toelichting 2020, pagina 31/32.

Dakpansgewijze resultaatdeling resulteert in gelijke jaarlijkse aanpassingen van alle aanspraken bij aanvang van de spreidingsperiode tot de toedelingskring behorende personen in enig jaar. Een geheugenloze vorm van spreiden resulteert in gelijke jaarlijkse aanpassingen van alle uitkeringen voor alle jaren. Het wetsvoorstel staat toe dat zowel de dakpansgewijze als de geheugenloze spreidingsmethode is toegestaan.

Artikel 63a, lid 5 PW / 75a, lid 5 WvB

Bij toepassing van een collectief toedelingsmechanisme wordt ten minste eenmaal per jaar op het niveau van de toedelingskring het financiële resultaat vastgesteld en verwerkt. Bij een collectief toedelingsmechanisme kan een spreidingsperiode worden gehanteerd van maximaal tien jaar. Gedurende de spreidingsperiode worden uitsluitend de uitkeringen en aanspraken van de bij aanvang van de spreidingsperiode tot de toedelingskring behorende personen in gelijke stappen aangepast. Bij de vaststelling van de hoogte van de jaarlijkse aanpassing wordt rekening gehouden met de verwachte resterende levensverwachting van de toedelingskring.

6.5.3 Spreiden in de flexibele premiereregeling

In de flexibele premiereregeling kunnen de financiële schokken collectief gespreid worden in een van de individuele opbouwfasen gescheiden collectieve uitkeringsfase. Voor de spreiding hanteert Achmea Pensioenservices in de uitvoering voor de flexibele premiereregeling de dakpansgewijze methodiek. Bij deze methodiek worden de resultaten onvoorwaardelijk doorgevoerd en is de dekkingsgraad tenminste eenmaal per jaar gelijk aan 100%. De spreiding van resultaat heeft hierdoor geen effect op het inkooptarief van toekomstige toetreders. Bij een geheugenloze spreidingsmethodiek worden de inkomensaanpassingen gespreid en voorwaardelijk doorgevoerd, waarbij in iedere periode een vaste fractie van het verschil tussen de dekkingsgraad en 100 procent wordt doorgevoerd. In dit geval moet er dan sprake zijn van dekkingsgraadneutrale inkoop in de collectieve uitkeringsfase. In het inkooptarief wordt dan rekening gehouden met het verwachte toekomstige verloop van de dekkingsgraad waardoor de deelnemer duurder of goedkoper inkoop dan was gebeurd bij een dekkingsgraad van 100%. Omdat bij een flexibele uitkering sprake is van shoprecht op pensioendatum kan dit effect hebben op de toekomstige instroom. Met een dakpansgewijze spreiding wordt dit voorkomen. Geheugenloze spreiding heeft ook voordelen. Het is eenvoudiger in uitvoering en beter uitlegbaar. Achmea Pensioenservices onderzoekt of en hoe spreiden zonder geheugen toepasbaar is in de flexibele regeling.

ONS PRODUCTAANBOD

Variabele uitkeringen	
Onze producten	Onze diensten
<ul style="list-style-type: none"> Spreidingssystematiek: Dakpansgewijs spreiden met geheugen (inrichten aantal dakpannen = spreidingstermijn) Spreidingstermijn <ul style="list-style-type: none"> Geen 3 jaar 5 jaar 10 jaar 	<ul style="list-style-type: none"> Vastleggen populatie op het moment van rendementstoekenning (gesloten). Bepalen hoogte van de collectieve lat (vaststellen gespreide aanpassing die leidt tot gelijke aanpassingen over hele populatie en dekkingsgraad van 100%) <ul style="list-style-type: none"> Verwerken rendementen individuele dakpannen deelnemers (geheugen). Vastleggen geheugen bij individuele deelnemers per pensioensoort. Waarde gereserveerde kapitaal inclusief bepalen waarde dakpannen bij shoprecht/ uitgaande WO. Verwerken spreidingsmethodiek in prognose berekeningen (URM en fondsenmodel). Verwerken dakpannen bij events (flexibiliseringsopties, echtscheiding en overige relevante events).

6.6 Een gesloten systeem met dakpannen (spreiden met geheugen).

Bij een spreiding met geheugen berekent het pensioenfonds per deelnemer hoe de uitkering de komende jaren stapsgewijs wordt aangepast. Bij een gesloten spreidingsmechanisme worden resultaten jaarlijks dakpansgewijs verwerkt. Deze dakpan en het bijbehorende gereserveerde vermogen worden vastgelegd zodat voor elke deelnemer het totale gereserveerde vermogen (voorziening) en de snelheid van onttrekking van de kasstromen (de hoogte van de uitkering) aan elkaar gelijk zijn. Binnen een spreidingsperiode van maximaal 10 jaar kunnen positieve en negatieve resultaten elkaar dus (gedeeltelijk) compenseren.

Hier ziet u hoe het spreiden van het resultaat met behulp van gestapelde dakpannen over tien jaar bijdraagt aan een stabiel pensioen:

2028										€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00
2027										€ -4,00	€ -4,00	€ -4,00	€ -4,00	€ -4,00	€ -4,00	€ -4,00	€ -4,00	€ -4,00	€ -4,00
2026									€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00
2025									€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00
2024										€ -7,00	€ -7,00	€ -7,00	€ -7,00	€ -7,00	€ -7,00	€ -7,00	€ -7,00	€ -7,00	€ -7,00
2023										€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00
2022										€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00	€ 1,00
2021										€ -5,00	€ -5,00	€ -5,00	€ -5,00	€ -5,00	€ -5,00	€ -5,00	€ -5,00	€ -5,00	€ -5,00
2020										€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00	€ 3,00
2019										€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00	€ 2,00
Totaal										€ 2,00	€ 5,00	-	€ 1,00	€ 4,00	€ -3,00	-	€ 2,00	€ -2,00	€ 1,00

Bij spreiding worden de uitgestelde toekomstige aanpassingen onvoorwaardelijk ingeboekt en verwerkt in de pensioenuitkeringen. Voor elke deelnemer wordt bij elke resultaatdeling in een dakpan zowel de initiële hoogte van de uitkering als de stapsgewijze aanpassing in euro's naar de structurele hoogte na N-jaar spreiding vastgelegd. De spreidingsperiode en de procentuele verhoging of verlaging is binnen een jaar (dakpan) voor alle deelnemers gelijk en is niet afhankelijk van de individuele levensduur. De exacte hoogte van de toe- en afslagen worden vastgesteld op de toekomstige kasstromen van aanspraken van de deelnemers binnen de toedelingskring. De toedelingskring dient een vooraf gedefinieerde, gesloten groep te zijn. De contante waarde van de toekomstige toeslagen of kortingen zijn onderdeel van het totale gereserveerde vermogen van de deelnemer en worden bij uitgaande waarde overgedragen of shoprecht meegenomen.

6.6.1 Gesloten systeem

Een deelnemer die gedurende het jaar toetreedt tot de kring deelt niet meer mee in het resultaat van het voorgaande jaar¹⁰. Hiermee wordt voldaan aan de eis dat er geen ex ante herverdeling mag plaatsvinden. Dit wordt ook wel een gesloten systeem genoemd. Er vindt geen herverdeling plaats met toekomstige generaties. Spreiding in combinatie met collectieve toedeling heeft ex-post wel een herverdelend effect tussen leeftijdsgroepen. Dit effect is groter bij een langere spreidingsperiode.

¹⁰ Wel wordt het inkooptarief bij inkoop gedurende het jaar gecorrigeerd voor het reeds behaalde resultaat vanaf 1 januari.

7. Risico's delen, beschermen en stabiliseren

7.1 Een collectieve variabele uitkering heeft veel voordelen

Bij de flexibele premiereregeling is het mogelijk om te kiezen voor een individuele of een collectieve variabele uitkering. Wij kiezen voor een collectieve oplossing omdat we van mening zijn dat deze het best passend is. Het is namelijk een eenvoudige en goedkopere matching van het renterisico op totaalniveau. Het levert een stabiel pensioen op door meer spreidingsmogelijkheden. Er zijn minder individuele uitschieters veroorzaakt door de leeftijd van de pensioengerechtigde. Er is meer solidariteit en dat is veiliger voor de deelnemer. En collectieve risicodeling resulteert in gelijke aanpassingen van de uitkering voor alle pensioengerechtigden. Dit is beter uitlegbaar en komt tegemoet aan de gewenste solidariteit.

7.1.1 Waarom een collectieve en geen individuele variabele uitkering

Binnen de collectieve variabele uitkering worden meer risico's gedeeld dan bij een individuele variabele uitkering. Het betreft naast het delen van beleggings- en renterisico, ook het risico van een verandering in de levensverwachting. Het delen van deze risico's maakt de uitkeringen voor pensioengerechtigden stabiel. Bovendien kan je door de risico's samen te delen ook risicovoller beleggen, ook als je ouder wordt, wat leidt tot een hoger verwacht pensioen. Daarnaast biedt een collectieve fase betere en efficiëntere beleggingsmogelijkheden. Ook biedt een collectieve variant voor alle pensioengerechtigden spreidingsmogelijkheden en leidt de systematiek tot gelijke aanpassingen in de hoogte van de uitkering. Dit is beter uitlegbaar en past bij de solidariteit binnen de groep pensioengerechtigden. De keuze voor een collectieve uitvoering kan ook worden getoetst aan de KNVB-criteria die worden aanbevolen door de AFM. Zo is er in de collectieve uitkeringsfase ruimte om de renteafdekking in meer detail vorm te geven met specifieke beleggingen die afgestemd zijn op het renterisicoprofiel. Daarbij wordt er naast omvang van het renterisico ook rekening gehouden met de verdeling van het renterisico over de looptijden. Waarbij in de individuele variant net als in de opbouwfase door de unitisation de rente alleen met een duratiestrategie met fondsen kan worden beheerd.

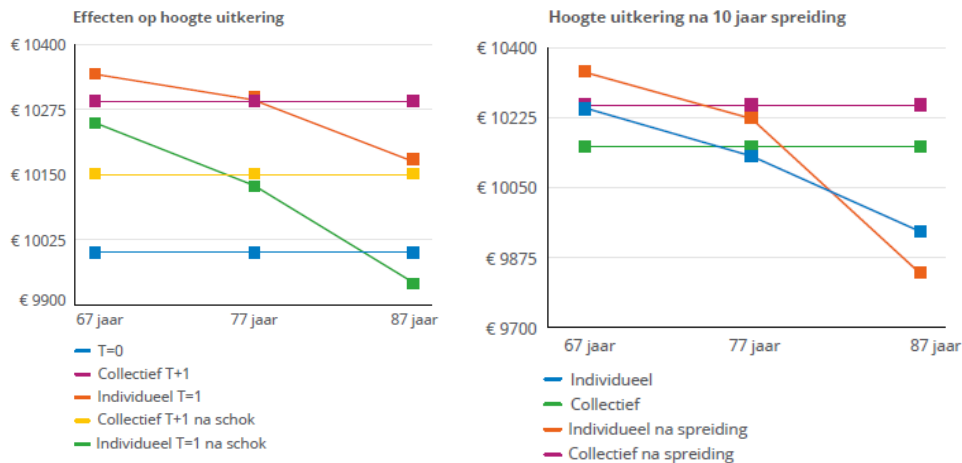
Binnen de variabele uitkeringsfase worden alle risico's en het bijbehorende resultaat collectief gedeeld.

Het totale resultaat wordt bepaald door allereerst vast te stellen hoeveel vermogen nodig is om alle bestaande pensioenuitkeringen levenslang te kunnen betalen, dus op basis van de meest actuele rente- en sterftecijfers. Vervolgens wordt dit vergeleken met het aanwezige collectieve vermogen. Indien er meer vermogen aanwezig is, wordt dit positieve resultaat collectief toebedeeld. Hierbij zijn de bestaande uitkeringen het uitgangspunt; ze worden voor alle pensioengerechtigden met hetzelfde percentage verhoogd of verlaagd. Hierdoor worden individuele uitschieters per leeftijdscohort vermeden en is het mogelijk ook op hoge leeftijden resultaten te spreiden. Door samen de risico's en het rendement te delen zorgen wij voor een stabielere uitkering dan de individuele variabele uitkering. Daarbij is een collectieve uitkeringsfase solidair en uitlegbaar, doordat resultaatdeling leidt tot gelijke aanpassingen van de uitkeringen voor elke pensioengerechtigde ongeacht de leeftijd.

7.1.2 Effect in beeld

In onderstaande grafieken is het effect op de uitkering te zien per leeftijd bij een individuele en een collectieve toedeling. Bij collectieve risicodeling is het effect op de uitkering voor iedereen gelijk, waardoor individuele uitschieters per leeftijdscategorie worden voorkomen. Dit leidt tot minder grote uitslagen en een stabiel beeld. Collectieve toedeling heeft een herverdelend effect tussen leeftijdsgroepen. Wanneer rekening gehouden wordt met spreiding van het resultaat is de uiteindelijke uitkering na spreiding, indien individueel wordt gespreid, ook anders dan wanneer spreiding plaatsvindt op basis van het collectief. Het spreidingseffect is afhankelijk van de levensduur en veel groter voor hogere leeftijden dan voor jongere. Voor het collectief is dit effect gebaseerd op het verloop van het collectief. Het individueel risico dragen in combinatie met spreiding kan leiden tot nog grotere verschillen tussen verschillende leeftijden. Collectief geeft spreiding een stabiel beeld voor de totale populatie. Ook is het mogelijk om ook op hogere leeftijden spreiding van resultaten toe te passen (deze is immers gebaseerd op het collectief).

7.1.3 Collectieve risicodeling voorkomt grote uitschieters per leeftijdscategorie

Door de gelijke toedeling van het resultaat worden grote uitschieters per leeftijdscategorie voorkomen, wat leidt tot minder grote aanpassingen. Als gevolg van een collectief beleggingsbeleid wordt voor jongere pensioengerechtigden mogelijk iets minder en voor oudere pensioengerechtigden juist meer risico genomen dan bij een individuele variant waar het risico op hoge leeftijd vaak wordt afgebouwd. Ook is het spreidingseffect op hoge leeftijden minder groot indien spreiding is gebaseerd op het collectief. Eenzelfde effect is van toepassing voor het delen van het renterisico. De uitkering die jaarlijks opnieuw wordt vastgesteld, hangt immers ook af van de marktrente. Ook na pensioendatum loopt een pensioengerechtigde jaarlijks renterisico. In theorie kan dit risico ook individueel worden afgedekt en heeft collectief afdekken van renterisico geen directe extra voordelen. Het is alleen de vraag of dit praktisch werkbaar is. Voor nauwkeurige individuele renterisicoafdekking is een afdekking per leeftijdscategorie nodig. Dat is lastig en prijzig. Als je het renterisico collectief deelt, kun je het op totaalniveau matchen. Dit is uitvoeringstechnisch een stuk makkelijker en biedt meer mogelijkheden voor de vermogensbeheerder.

De voordelen van collectieve risicodeling op basis van de KNVB criteria

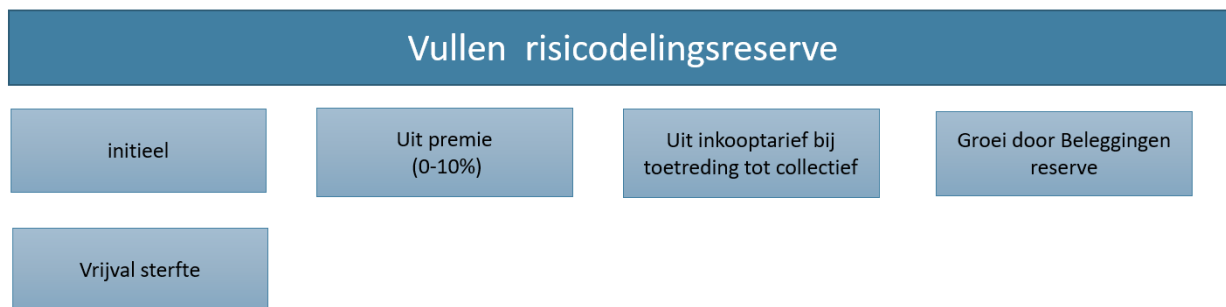
Kosten	Eenvoudige en goedkopere matching van het renterisico op totaalniveau.
Nut	Stabieler pensioen door meer spreidingsmogelijkheden.
Veilig	Minder individuele uitschieters door leeftijd pensioengerechtigde, meer solidariteit = veiliger voor deelnemer. Uitvoeringstechnische effectievere renteafdekking.
Begrijpelijk	Collectieve risicodeling resulteert in gelijke aanpassingen van de uitkering voor alle gepensioneerden. Dit is beter uitlegbaar en komt tegemoet aan de gewenste solidariteit.

ONS PRODUCTAANBOD

Collectief risicodelen (CVP)	
Onze producten	Onze diensten
<p>Collectief delen van risico's met gelijke aanpassingen in de uitkering met geheugen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een collectiviteitskring bestaande uit pensioengerechtigden en (gewezen) deelnemers 10 jaar voor reglementaire pensioenleeftijd. • Een collectief vermogen met een collectief beleggingsbeleid. • Collectief delen van beleggings- en renterisico en langlevenrisico. • Jaarlijks dekkinggraad collectief naar 100%. • Spreiding binnen collectief gelijk voor alle pensioenvormen leidt tot gelijke aanpassingen in uitkering in enig jaar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen collectief per pensioengerechtigde/(gewezen) deelnemer administreren van gereserveerde vermogen en het bijbehorende variabele pensioeninkomen. • Jaarlijks vaststellen collectieve resultaat en verantwoording over verloop collectief. • Jaarlijks vaststellen nieuwe inkooptarieven (actuariële grondslagen op basis van accurate MV-verhouding, ervaringssterfte, sterftetafels en rentecurve). • Gedurende het jaar bepalen dekkinggraad collectief en corrigeren inkooptarief bij inkoop gedurende het jaar. • Communiceren over jaarlijkse aanpassingen van hoogte pensioeninkomen op individueel niveau. • Doorvoeren aanpassingen op vast moment in het jaar (juli) na daling/stijging. • Inzicht in hoogte van voor (gewezen) deelnemer gereserveerde deel van het vermogen ten behoeve van shoprecht. • Het administreren en beheren van het collectieve vermogen: <ul style="list-style-type: none"> • als aparte portefeuille (niet unitized). • opgebouwd uit modules opbouwfase (unitized). <p>Communicatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitleg spreidingsmechanisme (filmpje). • Uitleg jaarlijkse aanpassing uitkering.

7.2 Risicodelingsreserve

Binnen de flexibele premiereregeling kunnen¹¹ pensioenfondsen kiezen voor een risicodelingsreserve. Deze risicodelingsreserve is een afgescheiden vermogen. De spelregels voor het vullen en uitdelen (bestemming) van de reserve en het beleggingsbeleid bepaalt het pensioenfonds vooraf. De risicodelingsreserve kan worden gebruikt voor het delen van biometrische risico's. Het pensioenfonds kan deze reserve mogelijk ook gebruiken om negatieve schokken (kortingen) in de uitkering te dempen.

Er gelden regels voor het gebruik van de risicodelingsreserve. Zo schrijft de wet voor wat de omvang is en hoe je de reserve mag vullen. De regels zijn:

- De procentuele inleg uit premie en de procentuele inleg uit vermogen bij toetreding tot het collectief bedraagt in totaal niet meer dan 10%.
- De risicodelingsreserve mag niet worden gevuld vanuit behaalde overrendement. Dat is een verschil met de solidariteitsreserve uit de solidaire premiereregeling.
- Het gemaakte rendement van de reserve zelf mag toegevoegd worden.
- De totale omvang van de risicodelingsreserve bedraagt maximaal 15% en minimaal 0% van het totale vermogen.
- Bij aanvang of bij invaren mag er eenmalig een hogere toevoeging aan de risicodelingsreserve gedaan worden. In dat geval geldt dat de omvang van de reserve op 1 januari 2037 maximaal 15% mag bedragen, of zoveel eerder als dat de omvang van de reserve onder de 15% zakt.

7.3 Delen langlevensrisico

Het pensioenfonds stelt het benodigde kapitaal voor (toekomstige) pensioenuitkeringen vast. Naast de rente speelt de levensverwachting hier een belangrijke rol. Het micro-langlevensrisico is het risico dat de werkelijkheid van een individuele deelnemer afwijkt van de levensverwachting van de leeftijdsgroep vooraf. Als iemand korter leeft dan verwacht, is er sprake van sterftewinst. En als iemand langer leeft dan verwacht, is er sprake van sterfteverlies. De verwachte sterftekansen per leeftijd volgen uit de meest actuele sterftegrondslagen die door de pensioenuitvoerder worden gehanteerd. De prijs van pensioen en de reservering van het benodigde kapitaal houdt rekening met een verwachte gemiddelde sterfte binnen een populatie. De pensioenuitvoerder vult voor de deelnemers die overleven het pensioeninkomen gereserveerde kapitaal aan met de vrijval van kapitaal door deze verwachte sterfte. Dit is nodig om de uitkeringen te kunnen betalen. Dit noemen we in bestaande premiereregelingen ook wel biometrisch rendement (rendement als gevolg van sterfte). In de Wet toekomst pensioenen wordt bij de solidaire regeling hiervoor een nieuwe term geïntroduceerd, namelijk: beschermingsrendement voor micro-langleven. Zie onderstaande definitie.

Beschermingsrendement micro-langleven (ex-ante biometrisch rendement)

Het beschermingsrendement voor micro-langlevensrisico is het rendement dat nodig is om het toekomstige - uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren pensioen - of het ingegane pensioen en het meeverzekerde nabestaandenpensioen gelijk te houden, ook als de deelnemer of de partner langer leeft dan verwacht.

¹¹ Tenzij er sprake is van een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds of een verplichte beroepspensioenregeling. In dat geval is de risicodelingsreserve verplicht voorgeschreven.

Het delen van langlevensrisico is een van de belangrijkste onderdelen van ons pensioenstelsel. Micro-langlevensrisico is met name materieel voor oudere deelnemers. Bovendien kan dit risico niet individueel gedragen worden. Uitgangspunt in de Wet toekomst pensioenen is dat pensioengerechtigden altijd volledig beschermd zijn tegen het micro-langlevensrisico. Wettelijk moet immers sprake zijn van een levenslange uitkering. Daar past geen uitkering bij die stelselmatig daalt als de pensioengerechtigden ouder worden dan verwacht. Aangezien de verwachte sterftetekansen per leeftijd verschillen, zal het benodigde beschermingsrendement voor het beperken van het risico van micro-langlevensrisico ook per leeftijd verschillen en per leeftijdscohort moeten worden toebedeeld.

Als de sterfte exact overeenkomt met de verwachte sterfte binnen een populatie blijven de kapitalen voldoende om de uitkering levenslang te kunnen financieren. Dit geldt als je geen rekening houdt met financiële resultaten. Bij gebruik van de juiste sterftetabels vallen gemiddeld de vrijval door overleden deelnemers en de bijschrijving van beschermingsrendement voor micro-langlevensrisico bij alle deelnemers grotendeels tegen elkaar weg. Maar van jaar op jaar kunnen er verschillen zijn. Hoe groter de populatie hoe kleiner het risico is dat de werkelijke sterfte veel afwijkt van de verwachte sterfte. Om het risico zo laag mogelijk te houden is het belangrijk om dit risico met een zo groot mogelijke populatie te delen op actuele grondslagen.

Indien de werkelijke vrijval van kapitaal als gevolg van sterfte afwijkt van de vooraf verwachte sterfte ontstaat er een resultaat op sterfte, ook wel sterftewinst of -verlies. Ook voor sterftewinst is voor de solidaire regeling in de Wet toekomst pensioenen een nieuwe term geïntroduceerd: overrendement micro-langleven. Voor de stabiliteit van de pensioenen is het van belang dit overrendement zo klein mogelijk te houden.

Overrendement micro-langleven (sterftewinst)

Het sterfteresultaat - zijnde het overrendement vanwege micro-langlevensrisico - is het verschil tussen de gereserveerde pensioenvermogens van overleden deelnemers die terugvloeien naar het collectief en de toegekende beschermingsrendementen voor micro-langlevensrisico voor alle deelnemers. Op basis van vooraf vastgestelde toedelingsregels kan dit resultaat gericht naar leeftijdsgroepen worden toebedeeld.

In het kader van de consistentie gebruiken we voor beide contracten dezelfde definities. Het micro-langlevensrisico wordt door de pensioenfondsdeelnemers binnen het solidaire contract gedeeld via hetzelfde concept als bij de toedeling van beschermings- en overrendementen of via de solidariteitsreserve

Voor de deling van het micro-langlevensrisico geldt dat hoe groter de groep is om dit risico mee te delen, hoe kleiner het risico is dat het verwachte pensioen van een individu naar beneden moet worden bijgesteld. De mogelijkheid om micro-langlevensrisico uniform met de hele fondspopulatie te delen spreidt het risico voor alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden over een grotere populatie. Hiervan hebben alle deelnemers voordeel. De Wet toekomst pensioenen biedt deze mogelijkheid.

7.4 Delen micro-langlevensrisico

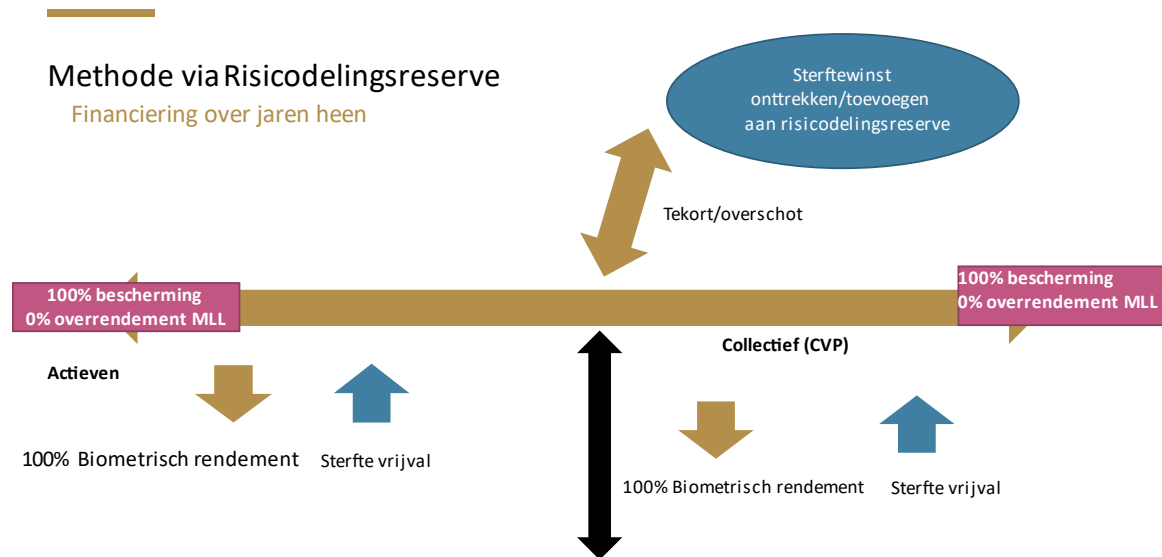
Achmea Pensioenservices ondersteunt een aantal methodes voor het toedelen van beschermings- en overrendement micro-langleven binnen de flexibele premieregeling:

- Uniform via risicodelingsreserve: iedere deelnemer krijgt 100% bescherming. Het overrendement komt terecht in de risicodelingsreserve.
- Uniform: iedere deelnemer krijgt 100% bescherming en ook 100% overrendement.
- Verdeeld: De pensioengerechtigden krijgen 100% bescherming. De opbouwfase alleen uniform overrendement. Deze methodiek is niet toegestaan voor beroepspensioenfondsen.

Bij delen van het micro-langleven moet de frequentie van toedeling gelijklopen aan het toekennen van overrendement.

7.4.1 Uniform delen van micro langlevens met financiering vanuit risicodelingsreserve.

Het pensioenfonds kan het resultaat uit micro langlevens financieren met de risicodelingsreserve. Hierbij vult het pensioenfonds de risicodelingsreserve gedurende het jaar met sterftewinst. Aan het einde van het jaar wordt biometrisch rendement gefinancierd uit de risicodelingsreserve. Dit risico wordt niet alleen gedeeld met de populatie van het betreffende jaar maar ook over jaren of generaties heen. Hiervoor wordt gereserveerd of premie ingelegd in de risicodelingsreserve.

Hoe werkt de uniforme methode gevuld uit risicodelingsreserve

Kenmerken in het kort:

- Bij deze methode spelen twee rendementen op micro-langlevens een rol: bescherming en overrendement.
- Deelnemers zien deze onderdelen apart en gespecificeerd op hun vermogensoverzicht staan.
- Er zijn stortingen aan en/of onttrekkingen uit de risicodelingsreserve.
- Het micro langlevens risico wordt niet alleen gedeeld tussen de opbouw en uitkeerfase maar ook over meerdere jaren en/of generaties heen.

Het pensioenfonds stelt de toekenning van de bescherming in de opbouwfase leeftijdsafhankelijk vast en deelt het toe. Eén keer per jaar keert het pensioenfonds deze bonus bij leven (bescherming micro-langlevens) uit en bepaalt het de sterftewinst (overrendement micro-langlevens).

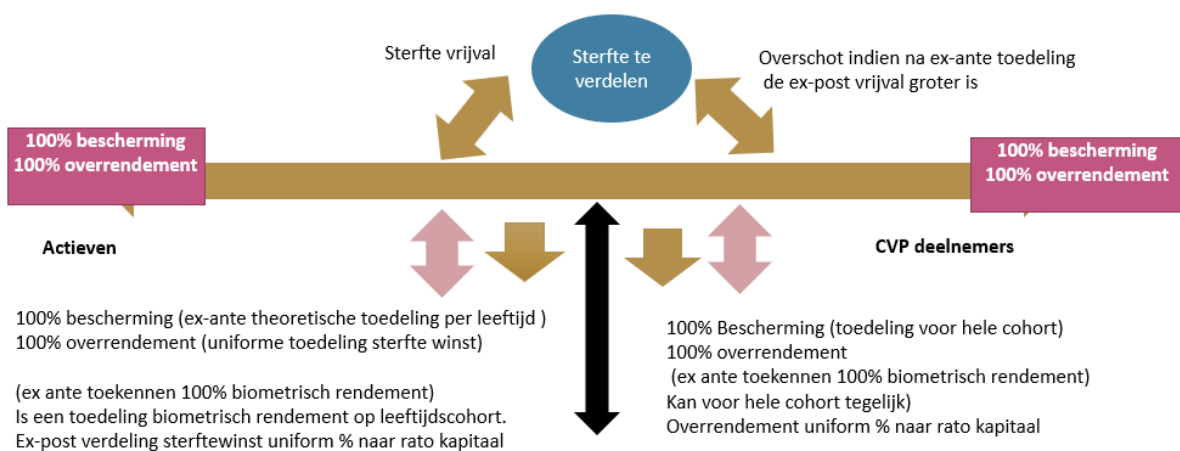
Het pensioenfonds reserveert de kapitalen die gedurende het jaar vrijvallen door sterfte. Bij de jaarlijkse toedeling krijgen alle deelnemers 100% bescherming voor langlevens. Dit betekent dat het pensioenfonds ook aan de individuele pensioenvermogens in de opbouwfase per leeftijdscohort de verwachte bonus bij leven als een procentuele rendementstoekenning op het kapitaal toekent. Vervolgens stelt het pensioenfonds het overrendement (sterftewinst) vast. Dit overrendement is gelijk aan het verschil tussen het vrijgevallen vermogen van alle overleden deelnemers minus de toegekende beschermingsrendementen. Het overrendement kan daardoor ook negatief zijn.

De risicodelingsreserve financiert een negatief overrendement of krijgt het positieve overrendement toegevoegd. Als de risicodelingsreserve niet toereikend is, kan een verlies ook uniform worden toebedeeld.

7.4.2 Uniform delen van micro langlevens zonder financiering vanuit risicodelingsreserve.

Het pensioenfonds kan het micro langlevensrisico ook delen zonder dat de risicodelingsreserve er voor wordt ingezet. Bij deze methode wordt het overrendement van dat jaar uniform gedeeld met de populatie van dat moment. Dus niet over jaren of generaties heen.

Methode: Uniform verdeeld

Hoe werkt de methode uniform verdeeld zonder risicodelingsreserve

Bij deze methodiek verdeelt het pensioenfonds één keer per jaar de bonus bij leven (bescherming micro-langlevens) en de sterftewinst (overrendement micro-langlevens). Gedurende het jaar reserveert het pensioenfonds de kapitalen die vrijvallen door sterfte. Bij de jaarlijkse toedeling krijgen alle deelnemers 100% bescherming. Dit betekent dat het pensioenfonds ook aan de individuele pensioenvermogens in de opbouwfase per leeftijdscohort eerst de verwachte sterfte als een procentuele rendementstoekenning op het kapitaal toekent. Vervolgens bepaalt het pensioenfonds of en hoe hoog het overrendement (sterftewinst) is. Dit overrendement is gelijk aan het vrijgevalle vermogen van alle overleden deelnemers minus de toegekende beschermingsrendementen. Het overrendement kan negatief zijn. In dat geval onttrekt het pensioenfonds bedragen aan de individuele (en collectieve) vermogens.

Kenmerken in het kort

- Bij deze methode spelen twee rendementen op micro-langlevens een rol: bescherming en overrendement.
- Het pensioenfonds stelt de toekenning van de bescherming in de opbouwfase leeftijdsafhankelijk vast en deelt het toe.
- Het te verdelen overrendement is voor alle deelnemers uniform.
- Deelnemers zien deze onderdelen apart en gespecificeerd op hun vermogensoverzicht staan.
- De methode verrekent jaarlijks volledig

7.4.3 Gepensioneerden wel, maar deelnemers geen bescherming micro langlevensrisico.

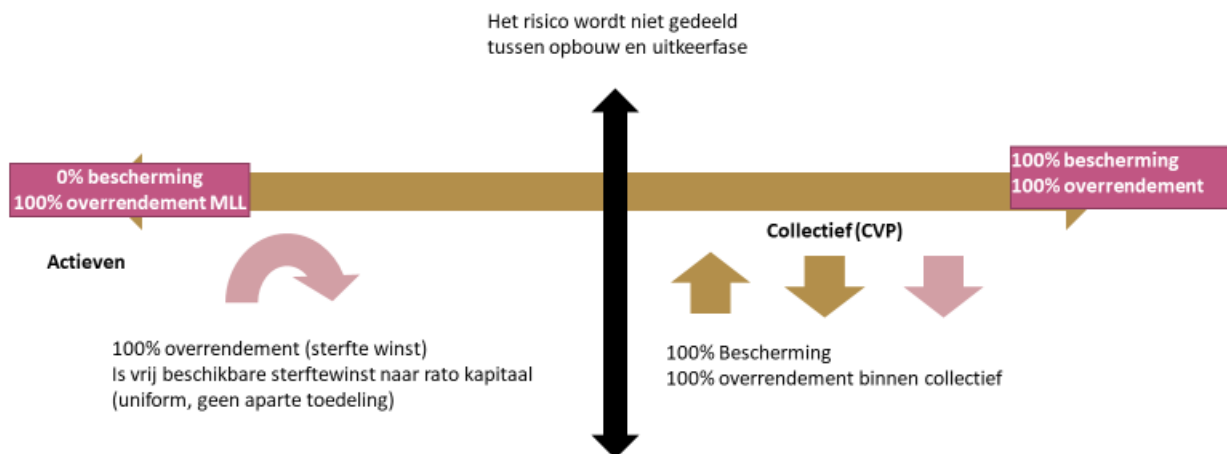
De derde methode deelt het micro langlevensrisico verschillend voor verschillende groepen. In deze methode krijgen (bijna) pensioengerechtigden binnen de collectieve uitkeringsfase namelijk wel beschermingsrendement voor micro langlevensrisico, maar deelnemers in de opbouwfase niet. Deze methode is relatief eenvoudig in de uitvoering. Het collectief variabel pensioen deelt in de uitkeringsfase automatisch het micro langlevensrisico onderling collectief. De sterfte valt immers vrij in het collectieve vermogen. Alle uitkeringsgerechtigden krijgen automatisch bescherming voor micro langlevensrisico. De uitkeringen worden immers gelijk aangepast.

In de opbouwfase kent het pensioenfonds de door sterfte vrijgevallen kapitalen als overrendement aan de vermogens van de actieve en gewezen deelnemers toe. Het pensioenfonds verdeelt het vrijgevallen kapitaal door sterfte periodiek uniform over de kapitalen. In de opbouwfase is er dus geen leeftijdsafhankelijke bonus bij leven. In de deelnemerscommunicatie staat in de opbouwfase alleen het overrendement (sterftewinst) op het vermogensoverzicht.

Kenmerken in het kort

- Deze methode gaat verschillend om met deelnemers en pensioengerechtigden
- Pensioengerechtigden krijgen bescherming en overrendement
- Pensioengerechtigden krijgen uniform overrendement toegekend
- Voor deelnemers in de opbouwfase is er alleen overrendement.
- Deelnemers zien alleen overrendement vanwege sterfte op hun vermogensoverzicht staan.
- Deelnemers krijgen uniform overrendement vanwege sterfte toegekend

Methode : Verdeeld

7.5 Delen macro-langlevensrisico

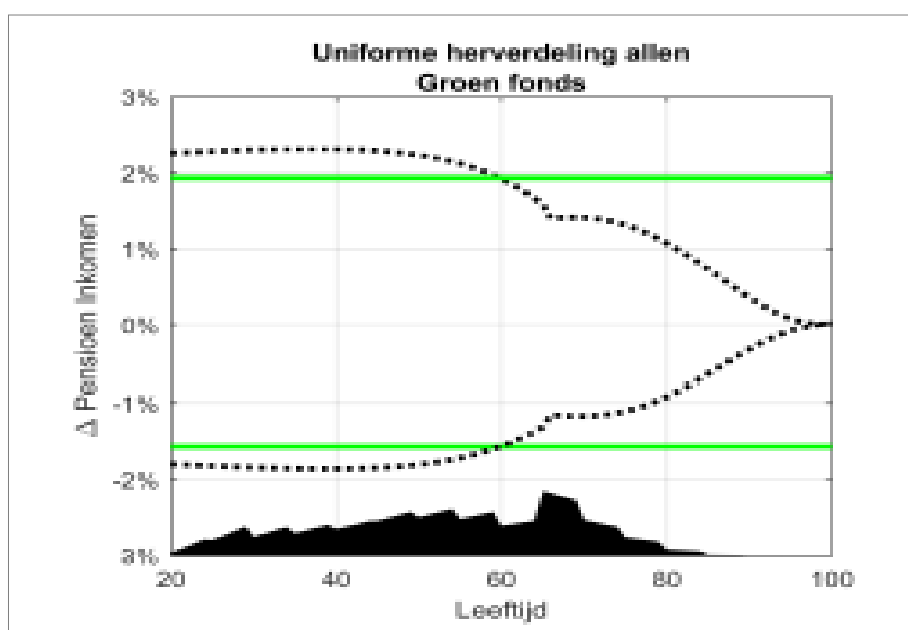
Bij macro langlevensrisico gaat het om het risico dat de algemene levensverwachting stijgt of daalt. Iedereen wordt dan gemiddeld ouder of sterft gemiddeld jonger. Met de risicodelingsreserve kan een pensioenfonds risico's delen tussen de opbouw- en uitkeringsfase. De Wet toekomst pensioenen biedt de mogelijkheid om (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden gericht te beschermen tegen resultaten door een onverwachte stijging of daling van de levensverwachting. Dat kan via de risicodelingsreserve met de opbouwfase. Maar ook door het collectief

toedelingsmechanisme binnen het collectief. Macro-langlevensrisico is het extra vermogen dat nodig is om het toekomstige - of ingegane pensioen gelijk te houden bij een herijking van de levensverwachting vanwege gepubliceerde nieuwe sterftetafels. Feitelijk kan bescherming voor macro-langleven worden omschreven als het extra vermogen dat nodig is voor het duurer worden van pensioen door een gestegen levensverwachting.

Achmea Pensioenservices ondersteunt een aantal methodes voor het toedelen van beschermings- en overrendement macro-langleven binnen de flexibele premieregeling:

- Uniform: iedere deelnemer krijgt 100% bescherming en ook 100% overrendement.
- Uniform: iedere deelnemer krijgt 100% bescherming met financiering uit de risicodelingsreserve.
- Verdeeld: De pensioengerechtigden delen het risico onderling. De opbouwfase krijgt geen bescherming.

7.6 Uniform delen van macro-langlevensrisico

Bovenstaande figuur toont de impact van een stijging van de levensverwachting op het pensioeninkomen bij een groen fonds. Hoe ouder de deelnemer hoe lager de impact is op het pensioeninkomen van een algemene stijging van de levensverwachting. Voor jongeren werkt een gestegen levensverwachting veelal door. De groene lijn geeft het effect weer indien dit risico uniform zou worden gedeeld. Door het delen van het macrolanglevensrisico neemt de impact voor ouderen toe in plaats van af. Maar het ligt voor de hand om de ouderen te beschermen tegen macro-langlevensrisico, aangezien zij lastig dit risico zelf kunnen opvangen. Zo is hun beleggingshorizon korter en kunnen ze het risico ook niet opvangen door weer te gaan werken. Jongeren daarentegen hebben een langere beleggingshorizon. En kunnen via bijsparen of door langer door te werken een schok (deels) opvangen.

Binnen het uitkeringscollectief worden alle risico's gedeeld, dus ook het macro-langlevensrisico. Het pensioenfonds kan de risicodelingsreserve gericht inzetten voor het aanvullen van pensioenvermogens door een macro-langlevenschok. De risicodelingsreserve inzetten om dit risico uniform te delen kan kostbaar zijn en de risicodelingsreserve snel uithollen. Een schok of korting kan ook worden voorkomen doordat de risicodelingsreserve wordt ingezet voor het stabiliseren van de uitkering. In dit geval is het niet van belang of dit het gevolg is van een financiële of macro-langlevenschok.

7.6.1 Alle opties voor het delen van langlevensrisico op een rij

De opties die Achmea Pensioenservices ondersteunt voor het delen van micro en macro langlevensrisico staan hieronder.

Uniform zonder risicodelingsreserve	Uniform met risicodelingsreserve	Verdeeld (alleen voor micro LL *)
Bescherming: Alle cohorten krijgen 100% bescherming. Dus ook jongeren.	Bescherming: Alle cohorten krijgen 100% bescherming. Dus ook jongeren.	Bescherming: Binnen CVP 100%, Actieven geen bescherming wel overrendement
Overrendement: Alle cohorten krijgen 100% overrendement.	Overrendement: Financiering overrendement (positief en negatief) via risicodelingsreserve	Overrendement: Valt in resultaat CVP In opbouwfase verdelen sterftewinst als % van kapitaal
Complexiteit: hoog	Complexiteit: hoog	Complexiteit: laag

* Macro langlevensrisico wordt in CVP automatisch gedeeld onder gepensioneerden. Het is gebruikelijk om actieven niet te beschermen voor macro langlevensrisico.

7.7 Stabiliseren van de uitkering met de risicodelingsreserve

Het pensioenfonds kan de risicodelingsreserve ook inzetten voor het stabiliseren van de uitkering. Hiermee zet het pensioenfonds de reserve gericht in voor het voorkomen van kortingen. Het voorkomen van kortingen is belangrijk, omdat deelnemers veelal verliesavers zijn. Het gaat in dit geval om het voorkomen van kortingen op nominale uitkeringen.

“Verliesaversie is een emotie, een overreactie op een verlies. Een mens vindt het veel erger iets te verliezen dan de blijdschap is bij een vergelijkbare winst. De eerste euro's verlies komen daarbij relatief het hardste aan.”

Marike Knoef in Pensioen Pro (februari 2022)

Het kan dus zeer nuttig zijn om de risicodelingsreserve gericht in te zetten voor het stabiliseren van de uitkering. Hierbij wordt de risicodelingsreserve gericht ingezet om een mogelijke korting te voorkomen of te dempen.

Een pensioenfonds kan nominale kortingen in de uitkeringsfase met financiering vanuit de risicodelingsreserve voorkomen of beperken. Het aanvullen van de uitkering voor 1 jaar is zeer effectief in het voorkomen van kortingen en het stabiliseren van de uitkering. Er is hierbij geen aanvulling voor een levenslange verhoging. Deze methodiek is beter bekend onder de naam Ortec Methode. Hierbij corrigeert het pensioenfonds de uitkeringen tijdelijk voor de periode van 1 jaar. Het pensioenfonds vult alleen die cohorten aan waarvoor cumulatief een nominale korting geldt.

7.7.1 Een voorbeeld uitwerking

Spreiden van schokken zonder aanvulling uit reserve

In de onderstaande voorbeelden gaan we uit van een levenslange uitkering en een spreidingsperiode van 3 jaar van schokken op de uitkering. Stel het rendement in het eerste jaar zorgt voor een resultaat van -3%. Deze verlaging wordt gespreid over 3 jaar (dus -1% per jaar).

Dakpan	2024	2025	2026	2027	En verder
Aanpassing uitkering	-1%	-1% (-2%)	-1% (-3%)	0	0

Een uitkering kent dan het volgende verloop in de komende jaren. Tussen haakjes staat de totale aanpassing van de uitkering tot dat moment door deze lat. In de onderstaande tabel staat het verloop van de hoogte van als de uitkering bij aanvang € 100,- bedraagt. Dit is het verloop zonder dat de verlaging wordt gedempt/voorkomen door aanvulling uit de risicodelingsreserve.

Jaar	2024	2025	2026	2027	En verder
Verloop hoogte uitkering door spreiding.	99	98	97	97	97

Dempen met de risicodelingsreserve

Als de risicodelingsreserve toereikend is, vult het pensioenfonds bij deze methodiek alleen de uitkering zelf aan. Het vermogen wordt dus niet aangevuld om deze aanvulling voor alle toekomstige uitkeringen ook te kunnen geven. In de administratie wordt de uitkering dus feitelijk alleen aangevuld voor het huidige jaar. Dit wordt verwerkt als een tijdelijke verhoging die maar voor 1 jaar geldt. De financiering van deze tijdelijke verhoging wordt apart geboekt en gefinancierd uit de risicodelingsreserve. Omdat deze verhoging niet levenslang is, zijn de kosten en daarmee het beroep op de risicodelingsreserve beperkt.

De aanvulling vanuit de risicodelingsreserve (RDR) staat toegelicht in de onderstaande tabel. Het voorbeeld gaat uit van een resultaat van -3% in het eerste jaar. In de tabel is te zien dat de uitkering zonder nieuwe tijdelijke aanvulling in het tweede jaar een grotere aanpassing naar beneden kent. Namelijk met 2 naar 98.

Korting van 3% gespreid in 3 jaar op een uitkering van 100 euro

Jaar	2024	2025	2026	2027	en verder
Uitkering vóór RDR	99	98	97	97	97
Aanvulling uit RDR	1	0	0	0	0
Uitkering na inzet RDR	100	98	97	97	97

Stel een jaar later is het rendement positief. De uitkeringen kunnen worden verhoogd met +1,5%. Deze verhoging wordt ook gespreid over 3 jaar. Dus met +0,5% per jaar. Voor het eerste jaar (kolom 2025 in de tabel hieronder) staat er echter nog een verlaging van -2% op de LAT. En er komt +0,5% bij door het behaalde rendement.

Dakpan	2024	2025	2026	2027	En verder
Aanpassing uitkering resultaat 2024	-1%	-1% (-2%)	-1% (-3%)	0 (-3%)	0 (-3%)
Aanpassing uitkering resultaat 2025		0,5%	0,5% (1%)	0,5% (1,5%)	0 (1,5%)
Cumulatieve correctie dat jaar	-1%	-0,5% (-1,5%)	-0,5% (-2%)	0,5% (-1,5%)	0 (-1,5%)

In een ongedekte methodiek is de verlaging van de uitkering niet levenslang gecorrigeerd, maar slechts voor 1 jaar. Daarom moet ook deze niet levenslang doorgevoerde verlaging in het volgende jaar met resultaat worden goedge maakt of wederom worden aangevuld. Dit jaar is er uit rendement jaarlijks 0,5% te verdelen. De korting is dus

maar deels goedge maakt. Er is dus nog 1,5% tekort om de uitkering in hoogte stabiel te houden. De financiering van deze aanvulling moet weer uit de risicodelingsreserve (RDR) komen.

Verhoging van 1,5% gespreid over 3 jaar na een korting van 3% gespreid over 3 jaar (ongedekt)

Jaar	2024	2025	2026	2027	en verder
Uitkering na rendements-toekenning beide dakpannen (Vóór inzet RDR)	99	98,5	98	98,5	98,5
Aanvulling uit RDR	1	1,5	0	0	0
Uitkering	100	100	98	98,5	98,5

7.7.2 Geen uniforme aanpassingen bij een spreidingssysteem met geheugen.

Een deelnemer die in jaar 2 instroomt heeft geen aanvulling nodig om een verlaging van diens uitkering voor het volgende jaar te voorkomen. Deze deelnemer heeft immers geen negatieve dakpan van het vorige jaar staan. Zijn uitkering staat in de tabel hieronder.

Dakpan instroom in 2025	2025	2026	2027	2028	En verder
Aanpassing uitkering	0,5%	0,5% (1%)	0,5% (1,5%)	0 (1,5%)	0

Als het pensioenfonds ervoor kiest om aan iedereen een correctie toe te kennen voor het negatieve rendement uit jaar 1, dan krijgt iedereen dezelfde aanpassing (= uniform) op de uitkering. Het effect op de uitkering van de deelnemer die in jaar 2 toetreedt staat in onderstaande tabel.

Tabel 1: Uitkering deelnemer die instroomt in jaar 2 met een correctiedakpan

Jaar	2025	2026	2027	2028	verder
Uitkering na rendementstoekenning Vóór inzet RDR	100,5	101	101,5	101,5	101,5
Aanvulling uit RDR (indien uniform)	+ 1,5	0	0	0	0
Uitkering	102	101	101,5	101,5	101,5

Deze deelnemer krijgt een aanvullende verhoging die niet noodzakelijk is om een korting te voorkomen. Maar daardoor is de uitkering lager in de jaren erna. Dit is niet goed uitlegbaar aan deelnemers, die zien dit immers op de jaarlijkse overzichten. Daarnaast raakt een risicodelingsreserve hierdoor eerder leeg. Dit voorkom je met een methodiek die de aanpassing alleen geeft aan die cohorten waarvoor een verlaging van de uitkering dreigt. Als de resultaten over 3 jaar worden gespreid, zijn er potentieel 3 verschillende cohorten waarvoor een andere correctie geldt. Rekening houden met het geheugen bij het vaststellen van de aanvulling is in de uitvoering en communicatie in aanvang complexer dan uniform toedelen

Door slecht weer kan de risicodelingsreserve leeg raken

Als het pensioenfonds de risicodelingsreserve voor aanvulling van de uitkering inzet zonder dat het vermogen wordt aangevuld, krijgt een deelnemer een hogere uitkering dan die op basis van zijn vermogen zou kunnen krijgen. Bij langdurige negatieve resultaten kan hierdoor het vermogen worden uitgehold, terwijl de uitkering op peil blijft. De uitkering kan alleen plaatsvinden, zolang de risicodelingsreserve gevuld is. Indien die reserve leeg raakt, moet de uitkering ineens verlaagd worden naar het niveau dat bij het onderliggende vermogen hoort. Dit betekent ook dat

indien de risicodelingsreserve onvoldoende is, de korte termijn risicohouding kan worden overschreden. Immers, in een slecht weer scenario wordt de uitkering flink naar beneden bijgesteld. Terwijl de uitkering in de mediaan mogelijk in tact blijft.

Met berekening kun je toekomstbestendigheid verbeteren

Het te veel uit de risicodelingsreserve halen kun je voorkomen met een berekening op toekomstbestendigheid. Als onderdeel van de uitvoering bereken je dan hoeveel vermogen er nodig zou zijn om de correctie op de uitkering ook in de toekomstige jaren door te voeren. Oftewel, het pensioenfonds berekent hoe hoog de bijdrage uit de risicodelingsreserve zou zijn als deze gedekt in plaats van ongedekt wordt doorgevoerd. Hiervoor wordt dus als toets op toekomstbestendigheid van de aanvulling een dekkingsgraad van de risicodelingsreserve berekend. De dekkingsgraad is gelijk aan de ratio van de kosten voor het gedekt doorvoeren van de aanvulling op de uitkering en het beschikbare vermogen in de risicodelingsreserve. Het pensioenfonds begrenst de aanvulling tot het deel waarvoor deze correctie toekomstbestendig is. In de administratie wordt dan niet de volledige uitkering aangevuld maar slechts een deel. Het is dus mogelijk dat in enig jaar bijvoorbeeld 80% van de korting wordt voorkomen. Hiermee borgt het pensioenfonds dat de risicodelingsreserve niet te snel wordt uitgehold. Zo blijft de reserve beschikbaar voor toekomstige generaties.

Je kunt toedeling ook met afspraken begrenzen

Het pensioenfonds kan ook met andere regels de toedeling begrenzen. Bijvoorbeeld met de afspraak dat nooit meer dan een bepaald deel van de reserve mag worden verdeeld (bijv. max 50%). Het is van belang dat de afspraak een marge of beleidsvrijheid biedt. Een harde grens kan er namelijk toe leiden dat er in de praktijk minimale kortingen resteren tegen relatief hoge kosten. We raden daarom aan om bij het stellen van grenzen te toetsen of dit niet leidt tot disproportionele kosten en onrust. Het pensioenfond bepaalt uiteindelijk de aanvulling met als harde grens dat de reserve nooit onder nul mag komen.

Inzetten reserve in de administratie

Deze methodiek zet de reserve in om de gespreide korting voor het eerste jaar te repareren. Het pensioenfonds voert de korting van het eerste jaar dan niet door, maar vult de uitkering aan vanuit de risicodelingsreserve. De administratie verwerkt eerst de gespreide korting met een verlaging via een dakpansysteem. Het resultaat wordt gespreid uitgedeeld. De dekkingsgraad is na deze toedeling 100%. Vervolgens verhoogt een aparte mutatie de verlaagde uitkering van deelnemers met alléén de (cumulatief) te verwachte korting van het 1e jaar. De uitkering wordt dus voor 1 jaar met 1 % (1 euro) verhoogd. De kosten van deze aanvulling zijn gelijk aan de contante waarde van deze eenmalige verhoging. De rechtenadministratie boekt deze verhoging apart en financiert de verhoging uit de risicodelingsreserve. De benodigde aanvullingen vanuit de risicodelingsreserve houden rekening met het geheugen. Deelnemers treden op verschillende momenten toe tot het collectief en de het fonds spreidt de resultaten dakpansgewijs. Daardoor heeft niet iedereen eenzelfde compensatie uit de risicodelingsreserve nodig. Na deze toedeling is de dekkingsgraad nog steeds 100%. Immers de baten en lasten zijn gelijk. Met een aparte mutatie is zowel de financiering als de verantwoording apart te onderscheiden. Het betreft alleen een correctie van een verlaging als gevolg van een negatief resultaat (niet vanwege een dalende uitkering waarvoor een deelnemer zelf heeft gekozen).

7.7.3 Inzet van risicodelingsreserve voor nabestaanden of nog niet ingegane pensioenen

Latente uitkeringen in de collectieve uitkeringsfase zijn nog niet ingegaan. Indien op een niet ingegane uitkering een beoogde korting eenmalig wordt gecorrigeerd, wordt de uitkering eenmalig verhoogd en erna weer verlaagd. Omdat de uitkering nog niet is ingegaan heeft deze tijdelijke correctie geen effect op de uiteindelijke uitkering. En ook niet op de voorziening. De hoogte van de uitkering wordt immers in toekomst, net als voor ouderdomspensioen geldt, verlaagd conform de dakpan zoals doorgevoerd. Op het moment dat de uitkering in enig jaar ingaat is de correctie voor een deel van het jaar wel van toepassing. Het jaar erop zal net als bij het ouderdomspensioen 2% moeten worden aangevuld indien geen sprake is geweest van tussentijds herstel.

In de administratie worden de latente nabestaandenpensioenen verhoogd met een eenmalige aanvulling. Het is ook mogelijk de pensioenen die gedurende het jaar ingaan deze eenmalige verhoging van de uitkering toe te delen.

7.8 Beschermen koopkracht met de risicodelingsreserve

In hierop volgende publicaties is eveneens geopperd eenzelfde ‘ongedekte’ aanvulling van de uitkering (zonder aanvulling van het onderliggende vermogen) te hanteren voor koopkrachtbescherming. Hierbij wordt niet alleen bij een korting de uitkering eenmalig aangevuld, maar eveneens voor koopkrachtbescherming. Hier wordt de reserve alleen ingezet om in enig jaar de koopkracht van de uitkering op peil te houden en niet om de daarbij behorende persoonlijke pensioenvermogens te verhogen ten behoeve van toekomstig koopkrachtbehoud. Een methode die het volledige bijbehorende vermogen aanvult uit reserve is waarschijnlijk al snel onbetaalbaar en de reserve kan al na één jaar ontoereikend zijn. Aangezien koopkrachtbescherming van toepassing is in elk jaar dat de inflatie hoger is dan het behaalde en toegekende overrendement, wordt een reserve die hiervoor wordt gebruikt veel vaker aangesproken. Ook vergt het vele malen hogere aanpassingen dan in geval van nominale kortingen. Het vaststellen van de benodigde koopkrachtbescherming per deelnemer vergt een volledige schaduwadministratie van de jaarlijks uitgekeerde pensioenen versus de door kapitaal gedekte pensioenen. Vooralsnog zijn we van mening dat, voordat er duidelijkheid is over de aanvullende eisen op bovenstaande vraagstukken, deze methodiek in de uitvoering niet kan worden ondersteund. Ook in verband met de aanvullende eisen over communicatie en verantwoording over de risico's die de deelnemer hierbij loopt.

Bescherming van koopkracht via risicodelingsreserve op basis van de KNVB-criteria

---

Kosten	Aanzienlijk vanwege het aanhouden van een dubbele administratie.
Nut	Op lange termijn kan koopkracht alleen worden bijgehouden indien overrendementen de koopkracht kunnen bijhouden.
Veilig	Er ontstaat een risico op grote terugval in inkomen voor een deelnemer omdat de vermogens niet meer in lijn zijn met de hoogte van de uitkering. Het is onduidelijk om te controleren of de mogelijke terugval op individueel niveau binnen de risicohouding blijft.
Begrijpelijk	De methodiek kan verwachtingen scheppen die op lange termijn niet kunnen worden nagekomen. De deelnemer heeft niet goed zicht op het risico dat hij van jaar op jaar loopt.

ONS PRODUCTAANBOD

Risicodelingsreserve (optioneel)	
Onze producten	Onze diensten
Geen risicodeling tussen opbouw- en uitkeringsfase	<ul style="list-style-type: none"> • Sterftewinst opbouwfase valt vrij aan collectief / MVEV. • Micro en macro langlevens wordt gedeeld binnen uitkeringscollectief
Vul- en beheerregels <ul style="list-style-type: none"> • Initieel (geen beperking) • Uit premie en kapitaal (0-10%) • Uit overrendement micro langlevens • Bij toetreding tot collectief 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen en inrichten opslag op inkooptarief bij toetreding of afslag op premie. • Innen en alloceren aan reserve van opslag ten behoeve van reserve bij toetreding of premiebetaling. • Risicodelingsreserve wordt belegd conform een vooraf bepaalde mix. Bij voorkeur opgebouwd uit bestaande bouwblokken en aangestuurd vanuit pensioenadministratie. • Uniforme toedeling overschot (bij reserve > 15% of door fonds bepaald maximum op peilmoment).
Toedeelregels/doelen: Delen micro-langlevens (uniform)	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks toekennen biometrische rendementen op basis van fondsgrondslagen (leeftijdsafhankelijk). • Jaarlijks bepalen en toekennen sterfte winst volgens vooraf bepaalde regels en toedelen aan of onttrekken uit reserve indien van toepassing • Verantwoorden verdeling. <p>Toedeling is zichtbaar voor deelnemer op communicatie-uitingen (kapitaal overzichten).</p>
Delen macro-langlevens	<ul style="list-style-type: none"> • Toekennen rendement bij stijging levensverwachting indien reserve dat toelaat volgens vooraf bepaalde regels (uniform / alleen gepensioneerd).
Stabiliseren van uitkeringen (gericht toedelen ter voorkoming nominale korting)	<ul style="list-style-type: none"> • Eenmalige aanvulling uitkering: de korting middels een eenmalige toeslag dempen.. • Toets op toekomstbestendigheid of andere begrenzing van toedeling,
Koopkracht reparatie	<ul style="list-style-type: none"> • Bieden we voorsnog niet als optie (systeemeisen en impact nog nader uit te werken bij meer details rondom regelgeving en afstemming sector).

8. Overige whitepapers

Dit is onze whitepaper *“De flexibel premieregeling Van wet naar uitvoering”*. Achmea Pensioenservices schrijft op weg naar het nieuwe pensioenstelsel meerdere papers.

Het nieuwe pensioenstelsel: belangrijke juridische en fiscale aspecten bij de uitvoering van een flexibele of solidaire premieregeling

In het whitepaper *“Het nieuwe pensioenstelsel: belangrijke juridische en fiscale aspecten bij de uitvoering van een flexibele premieregeling”* beschrijven de pensioenjuristen van Achmea Pensioenservices op hoofdlijnen de juridische en fiscale aspecten van enkele belangrijke onderwerpen. Deze paper is bedoeld voor een pensioenfonds dat kiest voor uitvoering van een flexibele premieovereenkomst.

Voor de solidaire premieregeling schreven wij een zelfde paper over juridische en fiscale aspecten dat bedoeld is voor een pensioenfonds dat kiest voor uitvoering van een solidaire premieovereenkomst.

De solidaire premieregeling. Het nieuwe pensioenstelsel: van wet naar uitvoering

In de whitepaper *“De solidaire premieregeling. Het nieuwe pensioenstelsel: van wet naar uitvoering”* beschrijft Achmea Pensioenservices haar visie, en ook haar voorkeurskeuze, bij de administratieve uitvoering van een solidaire premieregeling.

Informatieverplichtingen

Achmea Pensioenservices is bezig met het opstellen van een whitepaper over de (wettelijke) informatieverplichtingen. Zodra deze whitepaper is afgerond, wordt deze aan pensioenfondsen beschikbaar gesteld.

Invaren

Achmea Pensioenservices is bezig met het opstellen van een whitepaper die ziet op het proces van invaren. Zodra deze whitepaper is afgerond, stellen we deze aan pensioenfondsen beschikbaar.

De whitepapers over de flexibele premieregeling leest u op

wettoekomstpensioen.achmeapensioenservices.nl/flexibele-premieregeling/overige-white-papers

De whitepapers over de solidaire premieregeling leest u op

wettoekomstpensioen.achmeapensioenservices.nl/solidaire-premieregeling/overige-white-papers

U leest op deze pagina's ook de brochure *“Samen de weg banen naar een nieuwe pensioenregeling”* en de [routekaart](#).

Contact

WILT U MEER WETEN OVER DIT ONDERWERP?

Bent u benieuwd hoe wij u het beste kunnen helpen bij uw voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel? Neem dan contact op met uw accountmanager of bestuursadviseur of stuur uw vraag naar aps@achmea.nl.

Wij helpen u graag!

Versiebeheer

Versienummer	Datum	Reden van wijziging
Versie 1.0	d.d. 14-2-2023	Oplevering DE FLEXIBELE PREMIEREGELING Het nieuwe pensioenstelsel: van wet naar uitvoering
Versie 1.1	d.d. 20-3-2023	Aanpassing hoofdstuk 5 met extra paragraaf 5.2 risicohouding en risicomaatstaven
Versie 1.2	d.d. 31 augustus	Aanpassing hoofdstuk 7 met informatie over de inzet van de risicodelingsreserve om uitkeringen te stabiliseren. Verder is in deze versie verwerkt dat de wet op 1 juli 2023 in werking is getreden.

Disclaimer: deze publicatie is met de grootst mogelijke zorg samengesteld en gebaseerd op betrouwbaar geachte informatiebronnen. De verstrekte informatie is aan verandering onderhevig. Wij geven geen garantie op de juistheid en volledigheid van de informatie. Aan de verstrekte informatie kunnen geen rechten worden ontleent.